

Fylkingen m. 28

21 juli 1939.

Stygt angrep paa norsk Grønlands- virksomhet fra dansk avis.

**Men andre danske setter på-
nytt „Ekstrabladet“ på plass.**

(Fp.) «Ekstrabladet» i Kjøbenhavn, som under Grønlands-sakens siste dager gjorde sig bemerket som den mest norskfiendtlige avis i Danmark, og blandt annet snakket om å sende krigsskip til Øst-Grønnd og ta op arbeidet for å frigjøre samene i Finnmark, har nu atter gjort sig bemerket med et kraftig angrep

intet angrep på danske eller Danmark, ingen tendens og ingen propaganda, ja den inneholder endog det som man ikke kunde få Nanok til å komme frem med, nemlig et oppgjør over fangst, ekspedisjoner og fortjeneste i de forløpne år!

Med dette burde saken også være avsluttet, og «Ekstrabladet»s tåpelige skriverier tilbakevist. Men det kan kanskje være på sin plass å understreke at det blandt annet er denslags uberettigede og usaklige angrep — uten enhver reell sannferdig bakgrunn — som i første rekke gjør forholdet mellom Norge og Danmark slik som det ikke bør være.

foregikk, samt det storlagne fjorden hvor Olympiasellene te sitt preg på Kiel, og dessuten Det var særlig flåten som satsebøyen Flensburg. Kiel, Schleswig og tilslutt grenlandsbyer og mindre byer til Ruten gikk videre gjennom de nordiske land.

og særlig byens betydning for vidnet om Lübecks store historie, skapets Hus osv. Alle ting som kirche, Rathaus og Skippersele Dømen med museum. Marien-

Kristiansands Dampskibsselskab.
Strandgate 14. Tlf. 3588 - 3589.

Tidens Tegn.

torsdag 13. juli. 1939.

TVERTIMOT I KØBENHAVN.

Københavnerne er meget bitre på oss for tiden. Som vi tidligere har nevnt er det kommet ut en bok om Grønlandsspørsmålet der nede, en for nordmennene meget smigrende bok i norsk-norsk omslag, og med bidrag av internasjonalt kjent folk. Det fins til og med et kart, i følge hvilket den store øya i Ishavet tilhører nordmennene.

Det med boken i og for sig er det minst forangerlige. Men den er trykt i København, som sagt, og nå skrummer danskene av raseri, hvor anstrengende det enn er i sommervarmen.

Dagbladet m. 45
23 feb. 1938.

Alvorlige danske beskyldninger mot norsk fangstvirksomhet på Grønland

Nordmennene ødelegg er for danskene ved

å bruke gift og trenge inn på deres territorium.

Et kraftig svar fra Svalbardkontoret.

KØBENHAVN idag.

Det danske fangstkompani Nanok har ifølge Politiken innsendt andragende til regjering og riksdag om statsstøtte til virksomheten. Nanok ønsker som sedvanlig fri seilas på Øst-Grønland og det søkes om et kontant tilskudd på 5000 kroner.

Fra alle sider er man enig om at den danske virksomhet på Øst-Grønland må fortsettes. Kompaniet ledsager sitt andragende med en utførlig redegjørelse hvori norsk fangstvirksomhet på Øst-Grønland omtales utførlig.

I sesongen 1936—37 hadde de norske stasjoner med 16—17 fangstmenn et utbytte på ca. 100.000 kroner, og nordmennene ønsker nå å utvide arbeidet. Det koster 1200 kroner å forsyne en fangstmann med de nødvendige hjelpemidler. Inntektene ligger årlig på 5000—6000 kroner pr. mann. Arbeidet kan altså lønne sig. Men Nanok beklager sig over at de danske fangstfolk ikke har så gode arbeidsvilkår som nordmennene. Efter norske beretninger mener selskapet — heter det videre — at det i 1932—34 blev anvendt 57.000 kroner bare til å anlegge fangststasjoner i «Nanok»s distrikter,

og beselling er lettere for nordmennene enn for danskene. De forholdsvis lette norske skib går lett inn i farvannene og har vært behjelpelig med å fordele forsyninger og materiell langs kysten. Nordmennene anvender fremdeles stryknin, men bare i de distrikter hvor de arbeider alene. Danske fangstmenn har ikke lov til å benytte stryknin, men de har lidt en hel del direkte skade ved den norske giftutlegging, da nordmennene ikke fjerner sin lokkemat efter fangstperioden. Adskillig danske sledehunder er omkommet ved å spise den forgiftede norske lokkemat.

I 1931 — før nordmennene la sine hytter inn mellom de danske — var gjennomsnittresultatet ca. 40 skinn pr. mann.

Hvis nordmennene i den kommende tid utfører sine planer og fortsetter arbeidet i Nanok's distrikter og dreper rev med gift vil den danske fangstvirksomhet gå sterkt tilbake. Fremdeles det. Derfor krever Nanok forbud mot giftfangst og henviser til at Grønlands-traktatens artikkel 8 fastsetter at jakt, fangst og fiske ikke må foregå på hensynsløs måte. Da Norge har forbudt fangst med gift i Norge, på Svalbard og Bjørnøya, mener Nanok at man må kunne opnå en overenskomst om ikke å anvende gift på Øst-Grønland.

Disse temmelig grove beskyldningene mot norsk fangstvirksomhet på Grønland har Dagbladet forelagt Svalbardkontoret. Her svarer John Giæver, som kjenner forholdene deroppe ut og inn fra flere overvintringer:

For det første er dette med giften helt misvisende. Det var tidligere danskenes store triumf dette at nordmennene fanget med gift og utryddet moskusoksene på Grønland. Det gjelder ikke lenger, norske fangstfolk har ikke brukt gift på Øst-Grønland siden før 1932, de har strenge ordrer om hvorledes de skal forholde sig, — og stryknin er det overhodet umulig for dem å få tak i her hjemme. Riktignok mistet noen danske videnskapsmenn et par bikkjer i 1931, bikkjene var da langt inne på norsk fangstterritorium. Men å varte op med denne gamle historien nå, er jo nokså latterlig. Så noen overenskomst om giftfangst med danskene er ganske overflødig, — all den stund det er årrekke siden vi har brukt denne fangstmetoden.

At vi bryter inn på danskenes territorium og ødelegger fangsten for dem, er sludder. Da Tollefsens og

Et kraftig svar fra Svalbardkontoret.

KØBENHAVN idag.

Det danske fangstkompani Nanok har ifølge Politiken innsendt andragende til regjering og riksdag om statsstøtte til virksomheten. Nanok ønsker som sedvanlig fri seilas på Øst-Grønland og det søkes om et kontant tilskudd på 5000 kroner.

Fra alle sider er man enig om at den danske virksomhet på Øst-Grønland må fortsettes. Kompaniet ledsager sitt andragende med en utførlig redegjørelse hvori norsk fangstvirksomhet på Øst-Grønland omtales utførlig.

I sesongen 1936—37 hadde de norske stasjoner med 16—17 fangstmenn et utbytte på ca. 100,000 kroner, og nordmennene ønsker nå å utvide arbeidet. Det koster 1200 kroner å forsyne en fangstmann med de nødvendige hjelpemidler. Inntektene ligger årlig på 5000—6000 kroner pr. mann. Arbeidet kan altså lønne sig. Men Nanok beklager sig over at de danske fangstfolk ikke har så gode arbeidsvilkår som nordmennene. Efter norske beretninger mener selskapet — heter det videre — at det i 1932—34 blev anvendt 57,000 kroner bare til å anlegge fangststasjoner i «Nanok»s distrikter,

og beseilingen er lettere for nordmennene enn for danskene. De forholdsvis lette norske skib går lett inn i farvannene og har vært behjelpelig med å fordele forsyninger og materiell langs kysten. Nordmennene anvender fremdeles stryknin, men bare i de distrikter hvor de arbeider alene. Danske fangstmenn har ikke lov til å benytte stryknin, men de har lidt en hel del direkte skade ved den norske giftutlegging, da nordmennene ikke fjerner sin lokkemat efter fangstperioden. Adskillig danske sledehunder er omkommet ved å spise den forgiftede norske lokkemat.

I 1931 — før nordmennene la sine hytter inn mellom de danske — var gjennomsnittresultatet ca. 40 skinn pr. mann.

Hvis nordmennene i den kommende tid utfører sine planer og fortsetter arbeidet i Nanok's distrikter og dreper rev med gift vil den danske fangstvirksomhet gå sterkt tilbake. Fremdeles det. Derfor krever Nanok forbud mot giftfangst og henviser til at Grønlands-traktatens artikkel 8 fastsetter at jakt, fangst og fiske ikke må foregå på hensynsløs måte. Da Norge har forbudt fangst med gift i Norge, på Svalbard og Bjørnøya, mener Nanok at man må kunne opnå en overenskomst om ikke å anvende gift på Øst-Grønland.

Disse temmelig grove beskyldningene mot norsk fangstvirksomhet på Grønland har Dagbladet forelagt Svalbardkontoret. Her svarer John Giæver, som kjenner forholdene deroppe ut og inn fra flere overvintringer:

For det første er dette med giften helt misvisende. Det var tidligere danskenes store triumf dette at nordmennene fanget med gift og utryddet moskusoksene på Grønland. Det gjelder ikke lenger, norske fangstfolk har ikke brukt gift på Øst-Grønland siden før 1932, de har strenge ordrer om hvorledes de skal forholde sig, — og stryknin er det overhodet umulig for dem å få tak i her hjemme. Riktignok mistet noen danske videnskapsmenn et par bikkjer i 1931, bikkjene var da langt inne på norsk fangstterritorium. Men å varte op med denne gamle historien nå, er jo nokså latterlig. Så noen overenskomst om giftfangst med danskene er ganske overflødig, — all den stund det er årrekker siden vi har brukt denne fangstmetoden.

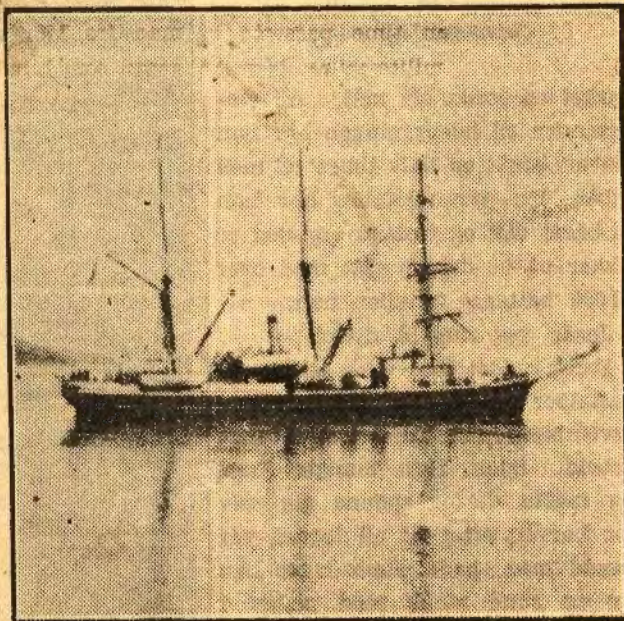
At vi bryter inn på danskenes territorium og ødelegger fangsten for dem, er sludder. Da Tollefsens og min ekspedisjon i 1932 kom til distriktet omkring Myggbukta, hadde danskene en stasjon og noen ganske få småhytter rundt den. Vi bygget da selv ut terrenget med egne hus, og disse gamle hyttene våre er det vi nu bruker. En ekspedisjon fra Arktisk Næringsdrift fanget 400 rev på seks måneder. Like nordenfor oss lå en danske som fikk 23 rev, litt lenger borte lå 3 mann som i løpet av hele sesongen fikk 3 — tre — rev. Nettop i dette distriktet skal nå en norsk ekspedisjon virke, — man skjønner det er ikke meget å ødelegge for danskene. En dansk fangstmann fra en av disse nordlige stasjonene spurte mig under en overvintring om vi ikke kunde samarbeide, «for dette med Nanok, det går

pokker i vold,» sa han. Og det skal ikke lykkes danskene å kaste falsk lys over forholdene ved å spre ut gale opplysninger om nordmennenes fangstvirksomhet.

Dagbladet m: 6
8 januar 1938.

En finne besøker Øst-Grønland.

Av
**JOHN
G IÆVER**

Den danske polarskuten «Gustav Holm» for anker i Myggbukta.

Ludvig Munsterhjelm:
Bland isbjørnar och myskoxar på Nordost-Grønland.
Fahlerantz & Co., Stockholm 1937.

Den kjente finske forfatter og foredragsholder Ludvig Munsterhjelm har hatt høve til å delta i de norske avløsningsekspedisjonene til Nordøst-Grønland somrene 1936 og 1937. Resultatet er en helt strålende bok som kom ut i Stockholm før jul.

I de svenske avisene kalles Munsterhjelm for «villmarkens profet». Den finske frihetsveteranen har nemlig bak sig en hel produksjon bl. a. av beretninger fra verdens mest bortgjemte jaktmarker nordom polarcirkelen. Han er ellers av det sjeldne jegerslaget som fullt og helt vedkjenner sig sine morderiske tilbøieligheter, men som i praksis likefullt overrasker ved i aller første rekke å være en pasjonert natur-og dyrevenn. Jeg kan av selvsyn bevidne at hans rifle taler merkelig sjelden. En utmerket skytter er han. En særdeles kresen jeger.

Dette, om jeg så må si, fornemme jegersyn gjør skildringene hans så uvanlig sympatiske og verdifulle. De gir oss en blanding av den overlegne jegerens erfaring og naturkjenners store viden om vil-

tet. Ja, det er den første skildringen fra disse traktene, hvor jeg ikke har funnet en eneste feil, så langt min praktiske viden rekker. Det eneste måtte da være at Munsterhjelm ikke vil tro at den grønlandske jaktfalken eter annet enn det vilt den selv fanger. Den gjør nok det. Den eter åtsel til skam for hele falk-familien! Og er dette en ornitologisk sensasjon, så krever jeg herved æren for å ha påvist det. Det kan jeg nemlig.

Hvor andre jegerforfattere brer sig ut om trofeer og om jaktens finesser, der beretter Munsterhjelm om dyrene selv. Konsist, stemningsfullt og helt spennende. Med et rummelig humør. En ekte skildring av hvad et menneske kan oppleve på en sommertur til Nordøst-Grønland under kyndig ledelse. Med et dryss av meget gode illustrasjoner.

Den politiske siden av grønlandskonflikten berører forfatteren ikke. Som rimelig er. Men han har truffet norske og danske fangstfolk på selve åstedet og har ikke kunnet undgå å gjøre sammenligninger og trekke slutninger. Han gir da også sine meninger utvetydig tilkjenne, — så helt meningsløs som tingenes tilstand på Øst-Grønland må fortone sig for en

objektiv tilskuer. Våre fangstfolk kan glede sig over den opfatning de, uten å vite det, har gitt den finske forfatteren.

I Sverige har man, iallfall i avisene, vært tilbøielig til å håne det norske «Grønlandseventyret». Selv om man har tatt sitt eget Alands ditto meget høitidelig. Så meget mer gledelig er det da at en i Sverige meget kjent og skattet finsk forfatter forteller det svenske publikum litt om de realiteter som iallfall lå til grunn for Norges stilling i saken. Jeg ser det som et uttrykk for en uhildet manns umiddelbare opfatning når forfatteren f. eks. utbryter: — Men «Gustav Holm» är onekligen en i sitt slag typisk exponent för den danska verksamheten på Nordost-Grønland. —

«Gustav Holm» er altså den danske polarskuten om hvilken danskene sier at den er like sterk som de grønlandske klipper, — men som også har vist sig å være nesten like lite mobil i drivisen som klippene er det på land.

Men Grønland eller ikke — dette er en bok som veier ved sin egenvekt. Et norsk forlag burde sørge for at den blev gjort lettere tilgjengelig for norske jegere og friluftsmennesker. En norsk utgave bør forsynes med en enkel kartskisse.

Aftenposten m: 628
15 Des 1937.

Forfatteren med et nedlagt moskusdyr.

cennier. Men det kan ha sin verdi at en utenfra viser oss hvordan fangstfolket er. Vi behøver ikke å ha lest mer enn et par sider før vi opdager hvor forfatterens hjerte finnes — han har nemlig sett dette folket i arbeide, analysert karene etter mange og lange samtaler, lært å vurdere den innsats de gjør en polarsvart natt i storm og sprengkulde. Han kaller våre fangstfolk de fremste i verden. En av forfatterens svenske venner på ferden, en læge, benevner fangstmennene en fin rase. Forfatteren konstaterer videre, at alle utlendinger, som har hatt noget med våre fangstmenn å gjøre, uten undtagelse har gjort gode erfaringer. Og de sliter hårdt i polarlandet, så kan de nok storme en stakket stund når de vender hjem. De tar festen i et hvirvlende tempo og i store porsjoner — og blir snart mette!

I boken berettes om raske bjørnejakter, utflukter etter moskusdyrene, gleden over å få rølen — Grønlands laks — på kroken eller i garnet lyser fra bokens sider. Under kapitlet «Isbjørns- og säljakter i drivisen» nevner forfatteren at fangstmann Henry Rudi fra Tromsø i sin tid har skutt 600 isbjørn. Isbjørnsstammen er i vekst, så det er ingen fare for utryddelse. I agitassjonsdiemed har det jo også været påstått at nordmennene utryddet moskusdyrene på Øst-Grønland — forfatteren slår en pel gjennom denne usannferdige påstand. Munsterhjelm kommer inn på norske og danske fangstmenn og nevner at mens beste danske fangstmann greide 22 rev vinteren 1936—37 var det beste norske fangstresultat 140 rev! Forfatteren konstaterer da også at den førstnevnte bare er der for syns skyld.

Det vilde være en idé å innføre renen på Grønland, mener forfatteren. Moskusdyr bør innføres foruten til Norge også til Sverige. Et forsøk vil bli gjort til sommeren fra svensk side. Vi har jo en del allerede i Norge, men det bør bli flere av dem for å berike vår fauna i høifjelle. Forfatteren har sopt godt med sig av stoff fra sine to ferder. Han beviser gjennom sin beretning at han har øinene godt med sig, suger inn av det stoff som omgir ham i rikelig grad, fører en elegant og lett penn, humøret er tilstede i rikelige mengder og man kjeder sig aldri i hans selskap. I tillegg til dette kommer at Ludvig Munsterhjelm må være den fødte ekspedisjonsmann, som tar forholdene akkurat slik de faller og kommer, en mann som glir naturlig inn

En finne blandt nordmenn på Øst-Grønland.

Den finske jeger og forfatter Ludvig Munsterhjelm, som forresten er bosatt i Norge, har ifjor og i sommer avlagt jaktbesøk i det område på Øst-Grønland hvor særlig nordmennene driver sin virksomhet — Eirik Raudes Land. Om sine ferder har han gitt ut en bok

Forfatteren med et nedlagt moskusdyr.

cennier. Men det kan ha sin verdi at en utenfra viser oss hvordan fangstfolket er. Vi behøver ikke å ha lest mer enn et par sider før vi opdager hvor forfatterens hjerte finnes — han har nemlig sett dette folket i arbeide, analysert karene etter mange og lange samtaler, lært å vurdere den innsats de gjør en polarsvart natt i storm og sprengkulde. Han kaller våre fangstfolk de fremste i verden. En av forfatterens svenske venner på ferden, en læge, benevner fangstmennene en fin rase. Forfatteren konstaterer videre, at alle utlendinger, som har hatt noget med våre fangstmenn å gjøre, uten undtagelse har gjort gode erfaringer. Og de sliter hårdt i polarlandet, så kan de nok storme en stakket stund når de vender hjem. De tar festen i et hvirvlende tempo og i store porsjoner — og blir snart mette!

I boken berettes om raske bjørnejakter, utflukter etter moskusdyrene, gleden over å få røien — Grønlands laks — på kroken eller i garnet lyser fra bokens sider. Under kapitlet «Isbjørns- og sæljakter i drifisen» nevner forfatteren at fangstmann Henry Rudi fra Tromsø i sin tid har skutt 600 isbjørn. Isbjørnsstammen er i vekst, så det er ingen fare for utryddelse. I agitassjonsølemed har det jo også været påstått at nordmennene utryddet moskusdyrene på Øst-Grønland — forfatteren slår en pel gjennom denne usannferdige påstand. Munsterhjem kommer inn på norske og danske fangstmenn og nevner at mens beste danske fangstmann greide 22 rev vinteren 1936—37 var det beste norske fangstresultat 140 rev! Forfatteren konstaterer da også at den førstnevnte bare er der for syns skyld.

Det vilde være en idé å innføre renen på Grønland, mener forfatteren. Moskusdyr bør innføres foruten til Norge også til Sverige. Et forsøk vil bli gjort til sommeren fra svensk side. Vi har jo en del allerede i Norge, men det bør bli flere av dem for å berike vår fauna i høifjelle. Forfatteren har sopt godt med sig av stoff fra sine to ferder. Han beviser gjennom sin beretning at han har øinene godt med sig, suger inn av det stoff som omgir ham i rikelig grad, fører en elegant og lett penn, humøret er tilstede i rikelige mengder og man kjeder sig aldri i hans selskap. I tillegg til dette kommer at Ludvig Munsterhjem må være den fødte ekspedisjonsmann, som tar forholdene akkurat slik de faller og kommer, en mann som glir naturlig inn i polarmiljøet.

O. A.

En finne blandt nordmenn på Øst-Grønland.

Den finske jeger og forfatter Ludvig Munsterhjem, som forresten er bosatt i Norge, har ifjor og i sommer avlagt jaktbesøk i det område på Øst-Grønland hvor særlig nordmennene driver sin virksomhet — Eirik Raudes Land. Om sine ferder har han gitt ut en bok «Bland Isbjørnar och Myskoxar på Nordostgrønland» på Søderström & Co.s forlag i Helsingfors. Boken røber temmelig snart naturvennen for ikke å si naturelskeren. Jegergledden har han nok også i blodet, men han og hans jaktkamerater synes å ha drevet jakten med stort måtehold. Boken har sin særlige interesse for oss nordmen — ikke fordi våre fangstmenn i grunnen trenger noget forsvar overfor folk, som i agitassjonsølemed liker å mistengeliggjøre de prektige karene som år etter år ligger borte på Grønland for å opholde livet med fangst og fiske — noget de har gjort i de-

Afløpsruten nr. 626
14 Des. 1938.

Med dansker og svensker i norsk virksomhetsom- råde på Øst-Grønland.

Det er en god idé endel av deltagerne i den danske tre-årsekspedisjon til Øst-Grønland (1931—34) har hatt med å gi ut en bok på 281 sider om forskjellige grener av ekspedisjonens virksomhet. Boken forteller også ganske meget om hvorfor og hvordan danskene la an arbeidet for å erobre Grønland i kampen med nordmennene. I slutten av boken forteller Gunnar Seidenfaden — en av Lauge Kochs særlig betroddede menn — at den politiske kamp om landet bevirket at ekspedisjonen fikk lette vilkår å arbeide under, og at den hvilte på nasjonale stemninger og andre momenter, som — ifølge forfatteren — er videnskapen som sådan uvedkommende. Avreisen fra København er da også temmelig teatralisk til en polarekspedisjon å være, — taler, musikk og megen virak. Det ligger nær å trekke en sammenligning med våre polarferder, når de drar avsted — i all stillhet, men så er det jo også nærmest en dagligdags ting gjennom generasjoner.

Når forlagsreklamen på bokens omslag skilter med bl. a. følgende introduksjon: «Her, hvor selv Eskimoerne er bukket under i Kampen med Elementerne, og hvor Isbjørn og Moskusokse endnu er almindelige, rejstes i 1931 Ekspeditionens Overvintringsstationer» osv., da er denne reklame ikke bare bombastisk, men tvers igjennem falsk. Man kan ikke sammenligne eskimoenes avsondrede liv (1823) og leveste og kamp for tilværelsen i ugjestmilde strøk år ut og år inn — bare stolende på sig selv — med en ekspedisjon som har alskens moderne hjelpemidler og proviant i overflod med sig utedra, og som hver sommer får nye forsyninger, fra mel og poteter til likør og cigarer. Moskusdyrenes farlighet lar vi uomtalt. Danskenes arbeide i dette område av Grønland, som behandles i boken, satte altså inn for alvor 1931, — nordmennenes lenge, lenge før med fangstekspedisjoner, og i 1922 med opprettelsen av den første meteorologiske stasjon på Grønland — i Myggbukta. Under omtalen av den dyktige skipper Westmars isarbeide er nok forfatteren kommet i skade for å tillegge ham en rekord som har været utført flere ganger tidligere av andre ishavsskipper.

I hr. Seidenfadens artikler finner vi flere unøiaktigheter og feil. Under omtalen av flyenes anvendelse sommeren 1932 sier han bl. a.: «Flyvemaskinerne. Det var det nye

og endnu helt uprøvede Middel i Forskningens Tjeneste». Allerede 1923 blev det brukt fly inne i selve polarisen fra Amundsens «Maud». Flyvningene til 88 grader nord 1925 skulde heller ikke være ukjent. Russerne har også før 1932 brukt fly i forskningens tjeneste.

Det er forbløffende å iaktta forskjellen på dansk og svensk fremstillermåte. I enkelte av de danske avsnitt møter vi det aldri hvilende danske humør, som lett overleses med en slags snakksomhet — i svensken H. G. Backlunds beretning er det den strengt korrekte svenske som har ordet og som med kjærlighet beretter om sin videnskap — geologien. Backlund opplyser bl. a. at Grønland er et så godt som ukjent land når det gjelder undersøkelser av malmforekomster. I og med tre-årsekspedisjonen er dette forhold bedret når det gjelder de strøk hvor denne ferds videnskapsmenn arbeidet. I det hele deltok der over 100 mann i tre-årsplanens undersøkelser — geologer, zoologer, botanikere, paleontologer, geodeter, geofysikere, flyvere, motorbåtførere, radiotelegrafister, hestepassere osv. En rekke nasjoners videnskapsmenn blev engasjert av dr. Lauge Koch til de betydningsfulle oppgaver som skulde løses, og det er ikke den minste tvil om at den storslåtte ekspedisjon har gjort en innsats som vi godt kan berømme. De 61 geologiske avhandlinger, som hittil er kommet ut, teller ikke mindre enn 4673 sider, smykket — som det heter i boken — med 1079 figurer, fotografier, tegninger og skjemaer, foruten 510 store, kostbare, ofte farvelagte plancher. Botanikerne og zoologene har sendt ut 21 avhandlinger på 1875 sider, arkeologene to svære arbeider på 800 sider. Dessuten er der sendt ut endel foreløbige kart, bygget på luftbilledene. I boken savner man en nøiaktig opgave over hvor mange kvadratmeter land er luftfotografert, hvor mange billeder som er tatt og hvor mange som er brukbare, hvor mange kartblad man akter å gi ut etc.

Særlig hyggelig er kapitlet «Botanikeren arbeider» av dr. phil. Paul Gelting, men det følger jo også en egen duft med blomstene. Zoologen går op i sin opgave med levende forskerglede — han fryder sig i planktonhuset på isen. «På jakt efter Grønlands fortidsdyr» heter et kapittel — av G. Sæve-Söderberg. Det er rett og slett spen-

nende. Vi støter på panserhaier og andre merkelige fortidsskapninger. Av ikke mindre interesse er arkeologen Helge Larsens beretning om utgravningene på Øst-Grønland. Siden Claverings dager — i 1823 — har ingen sett levende eskimoer i disse strøk hvor tre-årsekspedisjonen opererte, men restene efter dem

er desto rikholdigere. Til og med småpikenes dukkestuer av flerfarvet sten har man funnet, deres dukker, guttenes lekekanoer av sten osv. Men hvordan disse landets innvånere forsvant for alltid, vet intet levende menneske — enda ihvertfall. I et av de følgende avsnitt treffer vi også de norske fangstfolk, som blir skildret på en vederheftig og tiltalende måte.

Det skulde være unødig å si at boken er utstyrt med en hel rekke ypperlige fotografier som gir boken øket verdi og viser ekspedisjonslivets utallige sider på en effektiv måte.

O. A.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Berlingske Tidende Aften

skriver den 14 APR 1937

To norske Ekspeditioner til Øst-Grønland

*Med Afløsning for Mandskabet
paa de norske Fangst- og
Radiostationer*

OSLO, ONSDAG. RB.

Docent A. Hoel i Norges Svalbard- og Ishavsundersøgelser meddeler, at der i Sommer vil blive sendt to norske Ekspeditioner til Grønland.

Den ene Ekspedition gaar til den norske Radiostation i Torgilsbu paa Sydøst-opholder sig her, hjem, og der sendes grønland. Antagelig skal de Folk, der derfor nye Folk med Udrustning og Proviant.

Den anden Ekspedition gaar til Radiostationen i Myggebugten paa Nordøstgrønland. Den skal forsyne Radiostationen med Udstyr og Proviant, ligesom den skal besøge de 9 Fangststationer, der drives her. Ialt ligger der 25

Mand i Myggebugten. Ekspeditionsskibet har nyt Mandskab med til Stationen og tager Vinterens Fangst tilbage.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

3 FEB 1937

skriver den

LYSTJÆGERE *Imed* TIL ØSTGRØNLAND

En Ekspedition, der ligger
helt uden for Nanoks
naturlige Arbejdsopgaver

**Der er Rift om Plad-
serne skønt Billetten
koster 4000 Kr.**

GENNEM en Annonce i „Jagttidende“ blev det forleden bekendt, at det østgrønlandske Fangstkompani *Nanok* til Sommer vil arrangere en Tur for *Lystjægere* til Østgrønland. Det oplyses nu, at der allerede har meldt sig flere baade danske og svenske Libhavere, som ikke afskrækkes af Prisen: 4000 Kr. for en 2 Maaneders Tur under meget primitive Forhold.

Efter vor Opfattelse ligger en saadan Tur helt uden for *Nanoks* naturlige Opgaver, og den Kritik, der herfra er blevet rettet mod de Jagtekspeditioner for rige Udlændinge, som man har arrangeret fra norsk Side, bliver unægtelig stillet i et mærkeligt Lys, naar vi selv tager fat paa samme Bov.

Hvad der skal skydes

Nanoks Direktør, *Jennov*, siger paa vor Henvendelse, at man ikke vil til-lade de 6 Lystjægere, man tager med, at skyde, hvad de vil. De vil kun faa Lov til at skyde en Moskusokse pr. Mand og maa saa til Gengæld skyde, hvad de vil af Bjørne, Hvalrosser, Æn-der, Harer, Ryper, Edderfugle o. s. v. Desuden kan de komme til at fiske Laks.

Begrænsningen med Hensyn til Moskusokseslagningen er selvfølgelig et Gode, men vi tror, at den danske Offentlighed hellere ser Østgrønlands Dyreverden beskyttet mod alt, hvad der hedder Lystjagt.

Afrejsen skal — hvis Turen da ikke bremses — ske ca. 15. Juli.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Ekstrabladet

skriver den

11 NOV 1936

LEJEMAALET I ØSTGRØNLAND

En norsk Forklaring -

Redaktøren af „Norsk Polar-Aarbog“, Hr. Odd Arnesen, meddeler os, at det er en Fejl fra hans Side, naar Polar-Aarbogen bringer en Notits om, at den franske Grøv Michard har lejet „Arktisk Næringsdrift“s Fangstomraade i Østgrønland.

Docent Hoel har, oplyser Hr. Arnesen, været uvidende om denne Notits, og den er forkert, idet det er Føreren af Skibet „Quest“, som den franske Greve har chartret, altsaa en Nordmand, der har lejet det norske Fangstselskabs Omraade.

Os forekommer det at være en Forklaring paa Skruer, for den norske Skipper paa „Quest“ maa i saa Fald reelt kun have været Mellemmand. Han vilde ikke selv falde paa at betale 8000 Kr. i Leje for et Fangstomraade, naar han selv som norsk Borger af Grønlandstraktaten er sikret alle Fangst- og Opholdsrettigheder i Østgrønland.

Men saaledes bortforklares altsaa Lejemaalet nu fra norsk Side . . .

ST. REGNEGADE 2, KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

5 NOV 1936

skriver den

Østgrønlandsk Jagt kan lejes — hos Nordmændene

frucht
Fransk Markis lejer „Arktisk Næringsdrifts Fangstomraade“

En Misforstaaelse, hvis man tror, Nordmændene har opgivet Østgrønland. — Tværtimod!

DET er en stor Misforstaaelse, hvis man tror, Nordmændene likvider deres Interesser i Østgrønland! siger Direktør Jennow, Østgrønlandske Fangstkompagni „Nanok“. De bider sig tværtimod bedre fast deroppe!

Udtalelsen er fremsat til *Nationaltidende* i Anledning af en norsk Meddelelse om, at en fransk Markis, *Micard*, har lejet Arktisk Næringsdrifts Fangstomraade!

Dette er jo en noget løjerlig Anvendelse af den traktatmæssigt sikrede norske Ret til Fangst deroppe — og man ser antagelig sin Fordel i at gøre det, fordi man derved sikrer sig, at en Station ikke staar ubenyttet. Gør den det i 5 Aar, bliver den fri.

Vi spørger Direktør Jennow: Har „Nanok“ vidst, at Nordmændene lejer ud?

Svaret lyder: Ja, vi har vidst det i nogen Tid, men de nærmere Omstændigheder ved det Arrangement, den franske Markis har truffet med Nordmændene, kendes ikke her i Landet. At han betaler Penge, er dog givet. Men jeg kan ikke se, at vi kan gøre noget ved det.

Næppe nogen Fare for Dyrebestanden

— Til Fremleje kræves dog ellers Grundejerens Tilladelse!

— Ja, men hvem er Grundejer i denne Situation? Det er Problemet. Egentlig talt tror jeg heller ikke, der sker saa meget ved det. Man kan nære Frygt for Dyrebestanden, naar Lystjægere tager fat — men naar alt kommer til alt, trues Dyrene paa Østgrønland af større Farer. Man har jo først, at norske Sælfangere har provianteret ved at nedskyde og nedsalte Moskusokser. Selv det, tror jeg imidlertid ikke betyder nogen Fare for Bestanden som Helhed. Man maa huske paa, hvor vidtstrakte Arealer det her drejer sig om. Selv om der jages haardere end rimeligt og berettiget, bliver det kun til en ren lokal Ødelæggelse af Bestanden. Det kan ikke blive nogen Fare.

— De tillægger altsaa ikke Meddelelsen fra Norge nogen større Betydning?

— Ikke udover, at det viser, hvad vi hele Tiden har været klar over: Nordmændene viger aldeles ikke. De driver heller ikke Fangst med Underskud deroppe. Det betaler sig — lige saa godt, som Nanok vilde have betalt sig, om ikke andre Faktorer havde spillet ind. Der er ikke Tvivl om, at de bider sig fast — med Støtte fra den norske Stat.

Direktør Jennow.

Herved skal ikke forstaas, at Staten dækker noget Underskud — Støtten er af samme Karakter som den, visse Stater yder visse Dampskibsruter, uanset at de meget vel kunde svare sig. Store Dele af Pengene er benyttede til Anlæg deroppe. *Alting tyder paa, at den norske Stat har større Interesser i Østgrønland, end vi set med nationale danske Øjne kan finde heldigt.*

Out.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den 5 NOV 1936

Imidlertid NORDMÆNDENES UDLEJNING AF ET STYKKE ØSTGRØNLAND

8000 KR. FOR AT LIGGE I ISEN

*Sagen er officielt
indberettet*

Af Inspektøren
Einar Mikkelsen

Kaptajn Einar Mikkelsen.

Ekstrabladets Meddelelse i
Gaar om, at Nordmændene nu
er begyndt at leje Østgrønland ud, har
vakt Opsigt. Den gengives i talrige
Blade med loyal Kildeangivelse og i
Nationaltidende uden.

I Dag er vi i Stand til at oplyse,
at Inspektøren ved Østgrønland,
Kaptajn Einar Mikkelsen, har ind-
givet officiel Indberetning til Grøn-
lands Styrelse om det mærkelige
Lejemaal.

— Det skete for nylig, siger Kaptaj-
nen paa vor Henvendelse. Og jeg finder
dette Lejemaal høist ejendommeligt. Man
har ordnet sig saadan, at det tilsynela-
dende ikke er Jagtomraadet, man ud-
lejer, men derimod betaler Franskman-
den Grev Michard — der for øvrigt er
Sønnesøn af Svankekanalens Bygmester,
Lesseps — et Beløb, vist nok 8000 Kr. for
at faa Lov til at ligge ud for „Arktisk
Næringsdrift“s Fangstomraade med sit
eget Skib „Quist“, som han har lejet
med fuld Besætning for et Aar.

KR. FOR AT LIGGE I ISEN

*Sagen er officielt
indberettet*

Af Inspektøren
Einar Mikkelsen

Kaptajn Einar Mikkelsen.

EKSTRABLADETS Meddelelse i Gaar om, at Nordmændene nu er begyndt at leje Østgrønland ud, har vakt Opsigt. Den gengives i talrige Blade med loyal Kildeangivelse og i Nationaltidende uden.

I Dag er vi i Stand til at oplyse, at Inspektøren ved Østgrønland, Kaptajn Einar Mikkelsen, har indgivet officiel Indberetning til Grønlands Styrelse om det mærkelige Lejemaal.

— Det skete for nylig, siger Kaptajnen paa vor Henvendelse. Og jeg finder dette Lejemaal højst ejendommeligt. Man har ordnet sig saadan, at det tilsyneladende ikke er Jagtomraadet, man udlejer, men derimod betaler Franskmanden Grev Michard — der for øvrigt er Sønneson af Suezkanalens Bygmester, Lesseps — et Beløb, vist nok 8000 Kr. for at faa Lov til at ligge ud for „Arktisk Næringsdrift“s Fangstomraade med sit eget Skib „Quist“, som han har lejet med fuld Besætning for et Aar.

— Er det set før, at man betaler Leje for at ligge i en øde Egn ude i Isen med sit Skib?

— Nej, men paa denne Maade giver man det Udseende af, at det ikke er Jagten, man har lejet ud. Grev Michard har det ikke spillet nogen Rolle for. Han er meget rig og har været i Alverdens Lande. Nu vilde han, der efterhaanden er en ældre Herre, ogsaa opleve Grønland.

— Traf De ham i Sommer under Deres Inspektion af Østgrønland?

— Nej.

Kaptajn Einar Mikkelsen oplyser til Slut, at „Arktisk Næringsdrift“ i øvrigt har 8 Fangere og 1 Telegrafist liggende paa Omraadet, noget færre end i Fjor.

At de 8000 Kr. er betalt som en Slags Havnleje er saa ganske aabenbart kun et Paaskud — den norske Polarklub oplyser i sin nyudkomne Aarbog udtrykkelig, at Grev Michard betaler for Fangstarealet.

Horn.

Aftenposten
5 Nov. 1936.

Fransk greve på norsk fangstskute i Øst-Grønland vekker engstelse i Kjøben- havn.

Ingen norsk fangsthytte leid
ut til utlendinger.

Grev Gaston Micard som overvintrer
ombord i den norske fangstskute
«Quest» på Øst-Grønland.

Ekstrabladet i København påstår i
en artikkel igår at det norske fangst-
selskap, Arktisk Næringsdrift, skal ha
leid ut sitt fangstfelt med hytter på
Øst-Grønland til den franske greve
Micard.

Det danske blads påstand er feil-
aktig. Noget fangstfelt eller hytter er
ikke leid bort til nogen utlending.

Men — Micard følger med damp-
skibet «Quest» som ligger i nærheten
av Myggbukta med Ludolf Schjel-
derup som fører. Skibet ligger inne
i en fjord — Loch Fine-fjorden — og
da det vil opholde sig såpass mange
mann derinne vil fangsten bli ødelagt
for Arktisk Næringsdrift. Dessuten har
selskapet skaffet hunder til ekspedisjo-
nen og skal gjøre forskjellige andre tje-
nester, og Schjelderup betaler for
dette. Micard driver ikke fangst. Han
er reisende, en naturbeundrer som rei-
ser for å reise, og han har reist jorden
rundt noget slikt som seks ganger. Det
er ikke første gang det leies ut et norsk
skib til en slik ekspedisjon. To engelske
ornitologer, brødrene Bird, har forøvrig
fått lov til å bo i Myggbukta i vinter.
Disse forhold strider ikke mot trakta-
tens bestemmelser.

Overfor Nationaltidende uttaler di-
rektor Jennow i Østgrønlandske Fangst-
kompani Nanok i anledning av grev
Micards forbindelse med Arktisk Næ-
ringsdrift: Det er en stor misforståelse
hvis man tror at nordmennene likvi-
derer sine interesser i Øst-Grønland.
De blir sig tvertom bedre fast deroppe.
Det er en løierlig anvendelse av de trak-
tatmessig sikrede norske rettigheter til
fangst deroppe, og man ser antagelig
sin fordel i å gjøre dette fordi man
derved sikrer sig at en stasjon ikke står
ubenyttet. Gjør den det i fem år er
den fri.

*

Som man ser gjør også hr. Jennow
sig skyldig i misforståelse, når han ta-
ler om at nordmennene leier ut hytter
til utlendingene for fangst. Hele dette
nye danske angrep faller således full-
stendig i fisk.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den **4 NOV 1950**

NORDMÆND I ØSTGRØNLAND

En fransk Greve overvintre i Han „lejer“ de norske Fangstmæ En alvorlig Fare for Dyre

UNANSET Haags Bedømmelse af den norske Okkupation viser det sig, at Nordmændene opretholder deres i Virkeligheden rent politiske Besættelse af forskellige Punkter i Sydøstgrønland.

De „politiske“ Stationer opretholdes

Docent Hoels officielle „Svalbardkontor“, der skulde beskæftige sig med Svalbard, hvor Norge har nok af uløste Opgaver, har, efter hvad det viser sig, i Sommer bragt nyt norsk Mandskab til Torgilsbu og Sydøstgrønland — de Steder, der blev besat før den 2. norske Okkupation, hvor Episoden med „Jensen, der saa det“, udspillede.

Et andet norsk Skib har bragt nyt Mandskab til Mackensiebugten — det Sted, Nordmændene har forsøgt at give Navneforandring til Myggebugten, og som „Paging guests“ har man her faaet fat i to unge engelske Ornitologer, E. G. Bird og C. G. Bird.

Et ejendommeligt Lejemaal

Interessantest er det dog at erfare det Arrangement, der er truffet i det nordlige Østgrønland. Man har tidligere erfaret, at en fransk Globetrotter, Grev Micard, vilde overvintre i Østgrønland, og det kan han gøre uden særlig Tilladelse fra de danske Myndigheder, idet man har tilstaaet bl. a. engelske og franske Statsborgere de samme Rettigheder heroppe, som Nordmændene fik i Østgrønlands Traktaten.

Men nu oplyser „Norsk Polar-klub“, der arbejder i nær Tilknæthed til de Hoelske Aktivistgrupper, at Grev Micard „har leiet Arktisk Næringsdrifts Fangstomraade.“

Det er noget nyt, at Nordmændene begynder at leje Østgrønland ud. Dele af det Distrikt, som Arktisk Næringsdrift opfatter som sit, har „Nanok“ hævdet, at det havde Førsteret til, og i øvrigt har Grundreglen i Henhold til Traktaten været, at hvis man ikke i, saa vidt vi husker, 5 Aar havde udnyttet en Hytte eller en Station i Østgrønland, var den fri; det er jo en fin Fidus, at man kan leje sine Huse ud og saaledes faa dem beboet og udnyttet uden

Udgift til Mandskab, ja, endog med Løjefortjeneste. Det er en Udvej, der ikke har været forudset.

De norske Fangstselskaber skulde med

Docent Adolf Hoel.

andre Ord kunne opretholde deres Ret til de udstrakte Fangstelter simpelthen ved at finde velhavende franske, engelske eller amerikanske Lystjægere og leje det hele ud til dem.

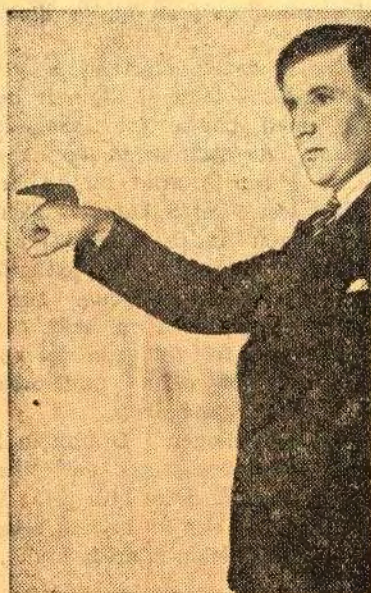
En Fare for Dyrebestanden

At det ikke er Meningen med den Ret til Fangst, Jagt og Fiskeri, man i Traktaten tilstod Nordmændene, siger sig selv, og har det knebet med Kontrol m. H. t. Nordmændenes Giftfangst og anden Færd, vil det blive dobbelt galt med skiftende Lejere, der ikke kommer for at udnytte de erhvervsmæssige Chancer paa længere Sigt, men kun for at plaffe ned af Dyrebestanden som Fornøjelse et Aarstid, hvorefter de tager bort og kan være ligeglade med, hvad de lader bag sig.

Der er her et Spørgsmaal, som maa tages op til nærmere Undersøgelse og Overvejelse af de danske Myndigheder.
Horn.

På jakt efter rev og boplasser på Øst-Grønland.

Bra med vilt. — Grønlandslaks i Oslo.

Magister Søren Richter med en treisbjørn skåret av en eskimo for lange tider siden.

Fangstmann og arkeolog er en lur kombinasjon — i hvert fall på Grønland, som gjenner på så mange gamle minner om eskimoene dengang de levde på østkysten. Dessuten er det også bra med fangst, forteller magister Søren Richter, som har ligget derborte flere vintre og studert forholdene, og som nettop er vendt hjem fra en ny vinters jakter. Fra dansk hold er det nylig hevdet, at det er lite vilt på Øst-Grønland, og at nordmennene er leie av å fangste. Intet kan være mere feilaktig.

— Naturligvis går fangsten op og ned, sier Richter. Gode og dårlige forhold avhenger av så meget. Vi fikk middels godt utbytte i vinter med absolutt førsteklasses skinn. Ifjor høst, da norske fangstmenn reddet fire dansker, fikk vi ikke tid til å transportere vårt utstyr rundt til stasjonene som vi hadde ønsket det. Vi måtte legge det op på et sted og kjøre det til de forskjellige stasjoner i løpet av vinteren. Det sinket oss i fangstarbeidet, men ellers var det svært fint derborte i år. Fem mann av oss har fått 204 rev — det er et godt middelsresultat. Dessuten hadde vi 21 tønner Grønlandslaks, som nu blir solgt her i Oslo. Innen Myggbuktaområdet kan vi fiske i 3—4 elver. Grunnen til at vi ikke fisket mer, var at vi manglet tønner. Det er stor laksetyngde i disse elvene og fiskens kvalitet er helt briljant. Fangstmulighetene derborte er ikke på langt nær utnyttet. Påstanden fra dansk hold om at nordmennene er gått trett, er helt misvisende. Grunnen til at det har vært et par mann ferre er at to mann blev dårlige og reiste hjem.

Vinteren var strålende i år med stabilt vær og næsten ikke sne. Før om vintrene har vi vært sterkt hindret i vårt arbeid på grunn av de svære snemengder. Vi måtte gå på ski foran bikjene. I vinter kunde vi gå 70—80 km.

om dagen samtidig som vi røktet alle fangstredskapene. Det var fint lemenår i år, så det blir høist sannsynlig god fangst til vinteren også.

— Hvordan går det med moskusdyrene?

— De synes da å trives udmerket. Ikke langt unda Myggbukta støtte jeg på 7 flokker på 180 dyr. På den danske stasjon på Hochstetter blev det ifjor skutt 176 dyr. Det bør naturligvis bli slutt på å bruke store mengder moskuskjøtt til hundene, og neste år er det meningen at nordmennene skal fore bikjene med tørr sk. Når vi driver moskusjakt, tar vi alle mulige hensyn, så intet går tilspille. Til Lauge Kochs neste ekspedisjon holder danskene 45—50 bikjer som nu fores med kjøtt av moskus — der går det adskillige dyr, naturligvis.

— Hvordan står det til med arkeologien på Grønland?

— I sommer lå jeg ved en boplass på Claverings-øya. Hyttene var så gamle, at de næsten var helt utslettet — overgrodd som de var med torv og mose.

— Har man nådd nærmere løsningen av gåten: Hvorfor er eskimobefolkningen utdødd?

— Etpar danske arbeider, som er kommet ut etter mitt, er enig med mig i at det delvis skyldes degenerasjon av selve rasen og at de innfødte har hatt vanskelige fangstår. De har vært dynget ned av metervis med ane. Eskimoene har hverken hatt ski eller snesko før i tiden og har således ikke kunnet fange i de svære snevintrene. I flere av hyttene har jeg støtt på menneskeben i avfallsdyngene like ved kokestedene — det tyder på ren kanibalisme. På boplassene har jeg funnet fangstutstyr, kar, smykker og andre prydsaker — en stor del av tingene har jeg fått med hjem i naturlig tilstand, og de blir overført til Etnografisk Museum.

— Og kunsten blandt tidligere tiders eskimoer?

— Enkelte av dem synes å ha vært særlig fremragende til å skjære i tre — rekved som er drevet iland på kystene. Isommer fant jeg en isbjørn skåret i tre — et aldeles nydelig arbeid, mens andre ting er ganske primitivt forarbeidet.

Det er ikke særlig meget å gjøre derborte av større ting nu, sier Søren Richter tilslutt. Jeg håber å komme andre steder for å drive nye undersøkelser og gjøre nye funn.

— Det blir nordover etsteds?

— Ja, det blir det — polartraktene har besatt mig.

Undertegnede.

"Efterposten" m 188.

12 april 1935.

Gode fangstresultater på Øst-Grønland,

dårlige på Jan Mayen.

Alesund, 11. april.

Radiotelegrafisten på fangstskuten «Signalhorn» forteller til Sunnmørsposten at han har hatt radioforbindelse med fangstmennene i Myggbukta og på Jan Mayen. I Myggbukta var man meget godt fornøiet med vinterens fangstresultat som blev betegnet som mere enn vanlig godt. Nogen samlet oversikt kunde man imidlertid ikke gi. Man hadde hatt orkanaktig uvær noen ganger, men ingen uhell er inntruffet. På Jan Mayen derimot kunde man melde om dårlig fangstresultat. Det manglet meget på at man har nådd den fangstgrense som Staten har satt.

'Aftenposten' nr 435.
31 aug. 1933.

Svalbard-fyret ferdig om 14 dager.

Den nye radiostasjon
snart i drift.

Fangstmennene på Grønland
har gjort god fangst.

Dosent H. O. L. vendte idag tilbake til Oslo efter at han har opholdt sig et par dager i Alesund for å avvikle årets ekspedisjon med «Polarbjørn». Aftenposten har hatt en samtale med dosenten efter ankomsten og spurt hvordan arbeidet med det nye fyr og den nye radiostasjon ved Isfjorden på Svalbard går. Dosen-ten svarer:

— Siden vi landsatte bygge-mannskapet — 16 mann — under ledelse av ingeniør Anders K. Orvin, har arbeidet været endel hemmet av dårlig vær, men man regner med at fyret og radiostasjonen skal stå klar om 14 dager. Fyret er 12 meter høit og ligger 8 meter over havflaten. Med en høide på 20 meter over havet skal det således kunne sees 14 nautiske mil utover. Samtidig blir der instillert radio-fyr, slik at skib som anmoder om det, kan få radiosignaler til hjelp ved peilingen. Senere kommer man muligens til å anlegge en pellesta-sjon.

Panserskibet «Tordenskjold» har i sommer ligget oppe ved Svalbard for å foreta de nødvendige under-søkelser og efter rapporten å dømme skulde forholdene ligge heldig an for opprettelsen av en pellesta-sjon.

— Hvordan har fangsten været på Grønland i vinter?

— Ualmindelig god. Hver av fangstekspedisjonene har fra 110 til 250 rev — hvilket vil si noget slikt som 800 dyr, foruten endel is-bjørn og hvalross — til en verdi av ca. 100,000 kroner.

— Har Helge Ingstad tatt nogen film?

— Jada. Han har filmet både i vinter og i sommer, fangstliv og annet.

— Miss Boyd traff De jo der oppe?

— Ja, hun har flere videnskaps-menn med sig og de blir liggende der oppe med «Veslekari» til utgan-gen av september. Dessuten var Tromsøskuten «Nordkapp II» der med en del amerikanere.

— Og moskusdyrene — de er like mange som før?

— Ja, det var ikke antydning til at dyrene blir utryddet som det har været påstått. Rundt om ved Mygg-bukta hvor det drives sterkest jakt på dem, tellet jeg på kort tid 97 stykker av dem vest for bukta, og øst på 48 dyr, og det skulde ikke nettop tyde på at det minker så svært at det er fare på ferde.

Sjøkartet, som vi nu har ferdig fra Kapp Herschell til Bontekoe-gøen, vil bli gitt ut til vinteren og forhåpentlig blir det til god nytte for våre fangstfolk.

10. nov. 1932.

Danske engler og norske djevler på Øst-Grønland...

Nordmenn gjør alt galt som tenkes kan deroppe.

Nok en dansk bok som skal forsøke å skandalisere norske fangstfolk?

Om kort tid — umiddelbart før prosessen i Haag — sender den unge danske fangstmann Elmar Drastrup ut en bok med titelen «Blandt danske og norske fangstmenn i Nordøstgrønland». Han forteller selv om boken at den skal skildrer det daglige liv i hytter og på sledeturer.

AMPUTERTE TÆR OG NORDMENN MED GIFT.

— Hvor lenge har De vært deroppe? spør en Kjøbenhavn-avis.

— Jeg kom op til Sandodden nord for Eskimones som jeger for Nanok for halvannet år siden. I desember ifjor var jeg på en reise sydover, men der fikk jeg forfrysninger, og på Lauge Kochs stasjon måtte de amputere et par tær på mig med lommekniv og jernsag. Nå, det var billig sluppet: I Dødemannsbukten traff jeg spor av en ung nordmann, som jeg måtte ha passert om natten, han frøs ihjel og blev først funnet om våren.

— Hvordan kom De ut av det med nordmennene?

— Vi mottok hverandre bestandig godt og trettet aldri, men bølgene gikk høit, når vi diskuterte giftfangsten. De seks-syv norske jegerne fikk en henstilling fra dosent Hoel om av hensyn til omverdenens kritikk å undlate å bruke gift, men det nektet de og erklærte at de ikke kunde klare sig. Giftfangst er

noe svineri, som ødelegger viltbestanden. Bjørn ser vi nu bare ute i storisen. Og det verste er at nordmennene er så skjodesløse at de ofte ikke tar giften inn om sommeren, dyrene spredde den videre — og resultatet er at man anart ikke ved sig sikker for den noe sted. Dr. Kochs ekspedisjon mistet således mange hunder, fordi de spiste den utlagte giften.

GRØNLENDERNE DE ENESTE SOM KAN KLARE SIG PÅ GRØNLAND!

— Hvordan er chancene for de skandinaviske fangstmenn?

— Grønlenderne er de eneste, som har virkelige chancer for å klare sig der, fordi de utnytter den rike selvestanden. Personlig tror jeg at det ikke vil gå lang tid efter Haag-dommen før Østgrønland er tomt for hvide fangstmenn.

— Nordmennene påstår at det bare er danskene, som ikke egner sig for de arktiske forhold, men at deres egne fangstfolk klarer sig godt nok.

— Det passer ikke. Danskene er like så godt fangstmenn som nordmennene, de bruker bare ikke stryknin, og derfor har de ikke så gode resultater å opvise.

ALT DET GALE NORDMENN GJØR...

— Hvordan forholder det sig med de gjensidige beskyldninger for å gå inn på hverandres jaktterritorier?

— Der eksisterer bare muntlige avtaler, de av de to stater utnevnte politimestre har aldri foretatt sig noe. Danskene har aldri vært i et distrikt, hvor nordmennene har fanget. Derimot overholder nordmennene ikke avtalene, de har lagt feller inn mellem de danske feller og røktet både norske og dan-

ske, har benyttet husene og spist op provianten. Jeg hadde således en ubehagelig oplevelse, da jeg i juni måned av den opsvulmede elv var sperret inne i en av våre hytter og fant at nordmennene hadde spist provianten og brukt kullene. Men ellers kom vi godt ut av det med hverandre. Nordmennene var umåtelig elskverdige folk.

OKKUPASJONEN OG HAAG-SAKEN...

— Diskuterte de okkupasjonen og Haag-saken?

— Ja, men jegerne erklærte at den hadde de ingen andel i, det var folk hjemme i Norge, som hadde iverksatt det hele. De fleste av dem innrømmet, at hele saken var pjank, og trodde ikke på at landet blev norsk.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den 20 OKT. 1932

BLANDT NORSKE GIFTFANGERE —

*Den unge Østgrønlands-Jæger Elmar Drastrup
udsender en aktuel Bog*

*En fotografisk Billedserie, der fører Bevis for
Nordmændenes hensynsløse Giftfangst.*

Da Fanger Rasmussen efter 4 Aars Forløb første
Gang saa en Dame — oven i Købet med Parasol og
Handsker.

DEN unge Friluftsmænd Elmar Drastrup, der nylig vendte hjem efter et Aars Jægerliv paa Østgrønland, udsender om et Par Uger paa Gyldendal en Bog om sine Oplevelser.

I det okkuperede Land.

— Manuskriptet er afleveret og i Arbejde, fortæller Forfatteren, og Bogen vil ligge i Bogladerne, endnu inden Haag-Domstolen tager fat. Det eneste, jeg mangler, er Titlen, og den skal jeg fastsætte i Dag. Jeg havde først kaldt Bogen „Nætter og Dage i det omstridte Land“, men det vilde man maaske opfatte som Sønderjylland, og jeg havde derefter tænkt mig Titlen: „Blandt norske Giftfangere i det okkuperede Land“. Den Titel synes Forlaget imidlertid er for stærk, saa skønt den er sand, maa jeg nu moderere den lidt.

— Er det et polemisk Stridskrift, De har lavet?

— Nej, slet ikke. Min Hensigt med Bogen er at skildre Livet i de smaa Fangsthytter og paa de videnskabelige Stationer. Man faar ellers kun Oplysning om Fangstens Omfang og det videnskabelige Arbejdes Fremskridt og Resultater, men jeg giver Billeder af det daglige Liv. Jeg tilbragte en lang Tid sidste Vinter paa Dr. Lauge Kochs Station paa Eskimonsnes, hvor jeg fik mine to Tæer amputerede, saa jeg kender ogsaa Videnskabsmændenes Dagligliv.

Den unge Nordmands Død i Snestormen.

Jeg skildrer Naturen og Mændene, Fangsten og Slæderejserne . . . Min største dramatiske Oplevelse var den 3 Døgnstur i en Snestorm, hvor jeg fik mine Forfrysninger. I den selv samme Nat, hvor mine Fødder blev angrebet, befandt der sig en ung Nordmand, Robekk, ude paa Isen nær ved os. Han dumpede igenem og omkom. Vi fandt hans Lig ved

Foraarstid. Selv naaede vi jo frem, selv om vi var haardt medtagne.

— Er Nordmændene „Giftfangere“?

— Personlig er de nogle gæve Fyre og gode Kamerater, men deres Fangst-moral er ikke fin. I min Bog bringer jeg Billeder, som dokumenterer den norske Giftfangst. Jeg har set talrige Giftbrokker — f. Eks. Ryper, der var forgiftede med Stryknin, som havde dræbt Ræve og Bjørne, og atter andre igen, naar de aad af de nye Aadsler. Giftbøden er saa ækel, fordi den forplanter sig, og oftest faar man kun fat i en Brøddel af de forgiftede

Elmar Drastrup.

Dyr. De slæber sig bort og gemmer sig for at dø i Fred.

Kvinden —!

— Hvad faar Fangerne den lange, mørke Vinter til at gaa med?

— De læser den samme Bog 19 Gange og hører den samme Grammofonplade og Historie, indtil de er lige ved at smadre baade Fortæller og Grammofon. Ellers er det største Samtaleemne Kvinden. Husk, der findes ikke én i hele Nordøstgrønland. Vi kan kun drømme og tale om Kvinder. . . . Jeg glemmer aldrig den Oplevelse, det var for Fangerne, da der en Dag i

Sommer pludselig roede en Baad ind mod Kysten med en Dame. Fangerne troede, at de saa Syner. Hun havde Parasol med, og Rasmussen, der i fire Aar ikke havde set en Kvinde, gav mig et Dunk i Ryggen med Udbruddet: — Hun har saagu' Handsker paa! . . . Ellers saa vi jo kun vore egne vældige Bælvanter . . . Damen var en fransk Turist, som et norsk Skib havde med.

Skrevet i ét Aandedræt.

— Det er Deres første Bog?

— Jeg har tidligere skrevet nogle Artikler hist og her, men da jeg kom hjem fra Østgrønland, maatte jeg have Luft. Jeg skrev min Bog næsten i ét Aandedræt. Paa 20 Dage var den færdig, nedskrevet og illustreret, og jeg havde den store Glæde, at Gyldendal straks tog den uden en Rettelse — altsaa ud over Titlen. Bogen kommer i et Førsteoplag paa 5000, og jeg vil haabe, at den vil blive læst — ikke alene for min egen Skyld, men fordi de hernede bør vide, hvorledes Landsmændene deroppe lever og virker.

Horn.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: **Kristeligt Dagblad**

skriver den **7 OKT. 1932**

3 x 45 - 100
Man har jo ofte hebrejdet det danske Udenrigsministerium, at det ikke paa samme Vis som Norge sørgede for at holde Udlandet underrettet om Sagen om Østgrønland. Norge har længe udfoldet en meget virksom Propaganda i Udlandet om Spørgsmaalet, set fra et norsk Synspunkt, og man syntes, at Danmark burde udfolde en lignende Aktivitet. Udenrigsministeriet har nu udarbejdet en Pjece om de norske Erhvervsinteresser i Østgrønland, og derigennem rammes en Pæl gennem de fra norsk Side saa højt proklamerede Muligheder i det omstridte Landomraade. Det godtgøres ved at fremdrage tørre Tal, at det norske Fangstudbytte i Østgrønland er ganske ubetydeligt i Forhold til, hvad Norge indtjener ved Virksomhed i andre arktiske Farvande, og der gives en vægtig Dokumentation af, at selve Landet har meget ringe Betydning for den norske Fangstvirksomhed selv i Farvande udenfor Grønland, hvor alle har Ret til at komme. I Virkeligheden tjener Norge paa Østgrønland kun 50,000 Kr. om Aaret, og dette Tal er i al Fald snarere for højt end for lavt! Disse Oplysninger vil sikkert gøre Virkning i Udlandet.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

skriver den

6 OKT. 1932

NORGE OG GRØNLAND

Sandheden om de vældige Erhvervsinteresser

Udenrigsministeriet
opgør Nordmændenes
aarlige Erhvervsud-
bytte i Østgrønland
til allerhøjst 50,000
Kroner.

En interessant og over-
bevisende Redegørelse,
der nu spredes i Udlandet
for at vise de virkelige
Forhold.

DET danske Udenrigsministerium har
udarbejdet en interessant Rede-
gørelse for Omfanget af de paastaaede
norske Erhvervsinteresser i Østgrønland,
idet man i den sidste Tid har set Norge
sætte særligt ind paa dette Punkt i sin
Propaganda ude i Verden, hvor man
savner Kendskab til de virkelige For-
hold.

Udenrigsministeriet oplyser, at Nor-
ges erhvervsmæssige Udbytte af Fangst
og Fiskeri i de arktiske Egne aarligt va-
rierer fra 3—7 Mill. Kr., men deraf fal-
der 80 pCt. paa helt andre Farvande end
de østgrønlandske.

De sande Tal

„Selv ikke de resterende 20 pCt. falder
paa Østgrønland — hvad der ikke kan blive
understreget kraftigt nok — men paa Isen
uden for det grønlandske Soterritorium, alt-
saa i et Farvand, hvortil alle har Adgang.
Det er kun rent lejlighedsvis — et Spørgs-
maal om et Antal af 2—3 Skibe aarlig — at
de norske Fiskere og Fangere gaar ind til
Kysten for at komplettere deres Fangst ved
Jagt og Fiskeri paa Land eller inden for
Soterritoriet. Værdien af denne supplerende
Fangst beløber sig næppe til 10,000 Kr. (ca.
550 Pd.) aarlig eller kun til en rent for-
svindende Del af hele Norges Resultat af Fi-
skeri- og Fangst-Forretninger i de arktiske
Farvande“.

**Okkuperationsfolkenes lille
Antal.**

Udenrigsministeriet oplyser videre, at

Antallet af norske Fangstmænd, der i
de sidste Aar har overvintret i Østgrøn-
land, er rent forsvindende. I hele det
nordlige „okkuperede“ Distrikt har An-
tallet aldrig været højere end 16, og i
Vinteren 1931—32 var det kun 8 eller 9,
og det sydlige „okkuperede“ Distrikt har
overhovedet aldrig været besøgt af
Nordmænd eller besejlet af norske Skibe,
før et Par Smaaskibe i 1931 landsatte et
halvt Dusin Mænd i dette gamle danske
Distrikt.

Om de norske „Huse“ i Østgrønland
meddeles, at kun 10 à 12 af dem over-
hovedet kan kaldes Huse med Plads til
et Par Mand, mens Resten nærmest er
Vindskærme.

Den norske Fangst i Østgrønland har
kun givet ca. 30,000 Kr. aarlig, og man
kan med al Rimelighed ikke komme op
paa et større Tal end 50,000 Kr. som det
Beløb, de norske Erhvervsinteresser naaer
op paa pr. Aar.

Udenrigsministeriets Redegørelse ud-
sendes nu i vid Udstrækning til Vejled-
ning for udenlandske Interesserede.

Horn.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet: **Dagens Nyheder**

skriver den **9 JULI 1932**

Imidlertid

Docent Hoel som **Fredningsmand.**

Den norske Naturfredningsforening har udsendt sit Aarsskrift, som i Aar særligt beskæftiger sig med Dyrefredning. Man faar herigennem et stærkt Indtryk af, hvor paakrævet denne Fredning har været. Navnlig Vildrenens Historie er en Tragedie.

Bladene over hele Norge citerer Fredningsartiklerne og fortæller bl. a. om den næsten fuldstændige Udryddelse af Vildrenen paa Spitsbergen, hvor Svenskerne for nogle Aar siden (før den norske Okkupation) tog Initiativet til en Fredning. Docent Hoel, hvis Navn man vil erindre fra Diskussionen om de norske Jagtmetoder i Grønland, skriver selv en Afhandling om Renmyrderiet paa Spitsbergen „og noterer med overordentlig Glæde“ — skriver et af Bladene — „at det er lykkedes at faa Renbestanden op igen. Hvis denne Forøgelse fortsætter, stiller han i Udsigt, at Jægerne saa smaat kan begynde at skyde Ren igen i 1935“.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Dagens Nyheder

skriver den 2. JULI 1932

D A G E N S D E B A T

Et Svar til Dr. Smedal

Hr. Redaktør!

Jeg har med Interesse læst Dr. Smedals Bemærkninger til Statsminister Staunings Udtalelser angaaende Forholdene i Grønland, og jeg føler Trang til at sige:

Hvis Dr. Smedal mener, at vi Grønlændere vælger vore Landsraadsmedlemmer, afhængige af Styrelsen, saa tager han storlig fejl. Alle vore Landsraadsmedlemmer, enten de er fastansatte i Styrelsens Tjeneste, eller de er frie Erhververe, er valgt med det Formaal, at de skal være Befolkningens Talsmænd over for Styrelsen, og Landsraadene har ofte udtalt sig mod de af Styrelsen foretagne eller foreslaaede Foranstaltninger, værget for Grønlændernes Interesser og hævdet Grønlændernes Synspunkter. Dr. Smedals Formodninger om Landsraadenes Afhængighed af Styrelsen er aldeles grundløse.

Hvis Dr. Smedal mener, at Statsminister Staunings Fremstilling af Østgrønland som et nødvendigt Reserveomraade for Grønlænderne er forkert, saa er han igen paa Vildspor. Den ubeboede Landstrækning i Østgrønland har i mange Aar netop været Forraadskammer for Grønlænderne paa Vestkysten. Men dette store Forraadskammer er i de senere Aar i den Grad plyndret for Sæler, at det havde været umuligt for mange Grønlændere at leve, hvis Fiskerigdommen ikke havde reddet dem. Selv om Grønlænderne tjener flere Penge ved Fiskeriet og paa den Maade har kunnet eksistere, saa savner de dog i høj Grad Sælerne, fordi Sælerne for Grønlænderne ikke alene har Betydning som Næringsmiddel, men tillige skaffer dem de nødvendige Klædnings- og Belysningsstoffer, Skind til Konebaade og Kajaker o. s. v. Som Følge af Sælbestandens stærke Aftagen og Mangel af Sælkind er Grønlænderne henvist til mere og mere at klæde sig paa europæisk Vis og saa ofte fryse paa grønlandsk, ligesom Kajakken, dette for Grønland karakteristiske og under de særegne Naturforhold fortrinlige Fartøj, meget stærkt er paa Retur, medens Rejsefartøjet Konebaaden er forsvundet.

Men hvad er saa Aarsagen til Sælbestandens stærke Aftagen? Ja, her maa først og fremmest nævnes den Rovdrift, som Nordmændene gør

Sæler anskydes, men ikke opsamles, saa kan man forstaa, hvorfor Sælfangsten paa Vestkysten taber sin Betydning for den grønlandske Befolkning.

Jeg vil til Slut bemærke, at Nordmændene i Østgrønland ved hele deres Virksomhed ikke er en anbefaling for norsk Herredømme i disse Egne.

Jens L. A. Chemnitz,
Præst ved Fiskerådet.
p. t. Danmark.

Et Svar til Dr. Smedal

Hr. Redaktør!

Jeg har med Interesse læst Dr. Smedals Bemærkninger til Statsminister Staunings Udtalelser angaaende Forholdene i Grønland, og jeg føler Trang til at sige:

Hvis Dr. Smedal mener, at vi Grønlændere vælger vore Landsraadsmedlemmer, afhængige af Styrelsen, saa tager han storlig fejl. Alle vore Landsraadsmedlemmer, enten de er fastansatte i Styrelsens Tjeneste, eller de er frie Erhververe, er valgt med det Formaal, at de skal være Befolkningens Talsmænd over for Styrelsen, og Landsraadene har ofte udtalt sig mod de af Styrelsen foretagne eller foreslaaede Foranstaltninger, værget for Grønlændernes Interesser og hævdet Grønlændernes Synspunkter. Dr. Smedals Formodninger om Landsraadenes Afhængighed af Styrelsen er aldeles grundløse.

Hvis Dr. Smedal mener, at Statsminister Staunings Fremstilling af Østgrønland som et nødvendigt Reserveomraade for Grønlænderne er forkert, saa er han igen paa Vildspor. Den ubeboede Landstrækning i Østgrønland har i mange Aar netop været Forraadskammer for Grønlænderne paa Vestkysten. Men dette store Forraadskammer er i de senere Aar i den Grad plyndret for Sæler, at det havde været umuligt for mange Grønlændere at leve, hvis Fiskerigdommen ikke havde reddet dem. Selv om Grønlænderne tjener flere Penge ved Fiskeriet og paa den Maade har kunnet eksistere, saa savner de dog i høj Grad Sælerne, fordi Sælerne for Grønlænderne ikke alene har Betydning som Næringsmiddel, men tillige skaffer dem de nødvendige Klædnings- og Belysningsstoffer, Skind til Konebaade og Kajakker o. s. v. Som Følge af Sælbestandens stærke Aftagen og Mangel af Sælkind er Grønlænderne henvist til mere og mere at klæde sig paa europæisk Vis og saa ofte fryse paa grønlandsk, ligesom Kajakken, dette for Grønland karakteristiske og under de særegne Naturforhold fortrinlige Fartøj, meget stærkt er paa Retur, medens Rejsefartøjet Konebaaden er forsvundet.

Men hvad er saa Aarsagen til Sælbestandens stærke Aftagen? Ja, her maa først og fremmest nævnes den Rovdrift, som Nordmændene gør sig skyldige i ved Grønlands Kyster, hvorfra Sæltrækket gaar til Vestgrønland, altsaa til de Egne, hvor omtrent hele den grønlandske Befolkning er bosiddende.

En grønlandsk Missionær fra Angmagssalik har fortalt, at et norsk Sælfangerskib en Gang anløb Kolonien med ca. 1000 dræbte Sæler om Bord. Tænker man sig nu, at ca. 30 Skibe — for at nævne et Tal, som ikke er overdrevet — aarligt gør en lignende Fangst, og man tillige regner med, at mange

Sæler anskydes, men ikke opsamles, saa kan man forstaa, hvorfor Sælfangsten paa Vestkysten taber sin Betydning for den grønlandske Befolkning.

Jeg vil til Slut bemærke, at Nordmændene i Østgrønland ved hele deres Virksomhed ikke er en anbefaling for norsk Herredømme i disse Egne.

Jens L. A. Chemnitz,
Præst ved Fiskerihuset.
p. t. Danmark.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

62

Bladet:
Ekstrabladet

skriver den

6 JUNI 1932

DEN NORSKE GIFTFANGST

En aabenhjertig Tilstaaelse
i norsk „Aftenposten“

Hvorledes Nordmændene udrydder Dyrebestanden ved at udlægge Gift.

FRA dansk Side er det Gang paa Gang blevet hævdet, at de norske Fangstfolk i Østgrønland ødelagde Dyrebestanden ved i vid Udstrækning at anvende Gift.

Fleere Danske — baade Fangstfolk og Videnskabsmænd, har personlig fundet Aadsler, der var præparerede med Gift, bl. a. Stryknin, og ligelodes Dyr, der var dræbt efter at have ædt af de forgiftede Aadsler, og da det Dyr, der dør af Forgiftning, selv bliver giftigt, kan Gift døden ramme langt omkring.

Tilstaaelsen —

Nordmændene har imidlertid stadig villet paastaa, at de ikke anvendte Giftfangst, men der foreligger nu i norsk „Aftenposten“ en Beretning om Fangstfolholdene paa Spitsbergen, der dels fører Bevis for, at norske Fangstfolk er slemme til at anvende Giftmetoderne og dels viser, at det er tvingende nødvendigt, at der i hele Østgrønland fastsættes visse danske Fredningsbestemmelser, som yderligere maa skarpt overvæges af danske Politimyndigheder.

„Aftenposten“ i Oslo bringer nemlig en Rapport fra den første af de overvintrende Fangstmænd paa Spitsbergen, som er vendt hjem — *Georg Bjørnnes*.

„Der er brugt megen Gift, trods Forbud.“

Han fortæller — idet vi ordret gengiver det norske Dagblads Beretning, med Fremhævelser af os:

„Vinteren var usædvanlig mild, fortæller han. Fjorden frøs ikke før på nyåret, og dette var en medvirkende Årsag til, at fangsten blev elendig. Hertil kom, at det har været fangst på dette felt siden 1821 og brugt meget gift trods forbud. Skinnenes kvalitet var også dårligere end vanlig, og Bjørnnes tror, dette skyldes gamle giftåter, som reven har spist af. Det var svært meget rype år. Reven derimod findes ikke mere i Widebay, og på Rensdyrlandet, hvor før om årene flokker på hundred ren såes, var det år bare omkring 50. Hvis myndighederne nu ikke gør noget effektivt utover de tannløse fredningsbestemmelser, sier Bjørnnes, frykter han for, at det er et tidsspørmål, når den siste ren skytes på Nord-Spitsbergen. I strøket omkring Longyearbyen hadde dog renbestanden kommet sig. Moskusdyrene levet i beste velgående, og man håbet, de vilde kalve i vinter. Det er år 18 fangstmenn på Spitsbergen, men de har alle gjort det gjennemgående dårlig.“

Den haardeste Dom.

DE NORSKE GIFTFANGST

En aabenhjertig Tilstaaelse i norsk „Aftenposten“

Hvorledes Nordmændene udrydder Dyrebestanden ved at udlægge Gift.

FRA dansk Side er det Gang paa Gang blevet hævdet, at de norske Fangstfolk i Østgrønland ødelagde Dyrebestanden ved i vid Udstrækning at anvende Gift.

Fleere Danske — baade Fangstfolk og Videnskabsmænd, har personlig fundet Aadsler, der var præparerede med Gift, bl. a. Stryknin, og ligeledes Dyr, der var dræbt efter at have ædt af de forgiftede Aadsler, og da det Dyr, der dør af Forgiftning, selv bliver giftigt, kan Gift døden ramme langt omkring.

Tilstaaelsen —

Nordmændene har imidlertid stadig villet paastaa, at de ikke anvendte Giftfangst, men der foreligger nu i norsk „Aftenposten“ en Beretning om Fangstforholdene paa Spitsbergen, der dels fører Bevis for, at norske Fangstfolk er slæmme til at anvende Giftmetoderne og dels viser, at det er tvingende nødvendigt, at der i hele Østgrønland fastsættes visse danske Fredningsbestemmelser, som yderligere maa skarpt overvåges af danske Politimyndigheder.

„Aftenposten“ i Oslo bringer nemlig en Rapport fra den første af de overvintrende Fangstmænd paa Spitsbergen, som er vendt hjem — *Georg Bjørnnes*.

„Der er brugt megen Gift, trods Forbud.“

Han fortæller — idet vi ordret gengiver det norske Dagblads Beretning, med Fremhævelser af os:

„Vinteren var usædvanlig mild, fortæller han. Fjorden frøs ikke før på nyåret, og dette var en medvirkende årsag til, at fangsten blev elendig. Hertil kom, at det har været fanget på dette felt siden 1921 og brukt meget gift trods forbud. Skinnenes kvalitet var også dårligere enn vanlig, og Bjørnnes tror, dette skyldes gamle giftåter, som reven har spist av. Det var svært meget rype år. Reven derimot finnes ikke mere i Widebay, og på Rensdyrlandet, hvor før om årene flokker på hundred ren såes, var det i år bare omkring 50. Hvis myndighetene nu ikke gjør noget effektivt utover de tannløse fredningsbestemmelser, sier Bjørnnes, frykter han for, at det er et tidsspørsmål, når den siste ren skytes på Nord-Spitsbergen. I strøket omkring Longyearbyen hadde dog renbestanden kommet sig. Moskusdyrene levet i beste velgående, og man håbet, de vilde kalve i vinter. Det er i år 18 fangstmenn på Spitsbergen, men de har alle gjort det gjennomgående dårlig.“

Den haardeste Dom.

Dette er altsaa en Nordmands egne Ord om Forholdene i et Distrikt, der direkte hører under Norge og norske Myndigheder, og hvorledes er det saa ikke gaaet til i Østgrønland, hvor der ikke engang findes „tannløse Fredningsbestemmelser“.

Man kunde ikke fra nogen Side have fældet en haardere Dom over norsk Fangstvirksomhed end den, der her fældes af en sagkyndig Nordmand i Norges største Dagblad.

Levi

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

*Danmarks Handels og
Søfartstidende*

skriver den

17 MRS. 1932

Norske Turistattraktioner i Grønland!

Som bekendt har Danmarks Turistforening, der netop det sidste Par Aar var bleven rundelig betænkt med Understøttelse fra Statens og Kommunens Side, haft den Skuffelse, at Krisetiden ogsaa paa dette Omraade er blevet mærkbar. — Understøttelserne er bleven skaaret betydelig

ned. Opgaver, som skulde være taget op, har man maattet lade ligge. Og som Følge heraf maa Foreningen ligge forholdsvis stille.

Ganske anderledes er det med Nordmændene. Ogsaa dér gør naturligvis Krisen sig gældende, men de smarte Nordmænd har fundet paa Raad. Ganske vist ved vi, at de sidste Bjørne i Norge er fredet, men til Genæld er der jo Isbjørne og Moskusokser paa Grønland!

Og hvad gør Nordmændene?

De arrangerer simpelthen Lyst- og Jagtture til Grønlands Østkyst for rige Amerikanere og Englændere. Vær saa god, her er nok at skyde! Og saa skyder man

løs, hensynsløst og kynisk uden at tænke paa, at den Dag maaske ikke er fjern, da ogsaa paa Grønland den sidste Bjørn er faldet for norske Kugler.

Var det ikke de hjemløse norske Fangstmænd, man paabe- raabte sig, da man pegede paa Grønland som det eneste Sted med Erhvervsmuligheder?

Er nu Norges Fjelde og Trakter, Fjorde og Sætere, Nordkap, Nordlyset, Lofoten og Dovregubben ikke tilstrækkeligt som Turistattraktion?

ESKIMOEN som kusk og jeger, DANSKEN mannen som steller hjemme. GRØNLANDSINTERVJU MED SØREN RICHTER

Norges og Danmarks kontrovers om Øst-Grønland har hittil været adskillig preget av diskusjonen om hvem av de to har det beste grepet paa utnyttelsen av det ugjestmilde landet. I denne diskusjonen har danskene ikke bare gjort fordring paa aa sitte inne med den rette kultiverte omsorg for dyrebstanden, de har ogsaa med all ønskelig tydelighet uttalt at de staar fullt paa høide med nordmennene hvad angaar naturlige forutsetninger som fangstmenn.

I det siste har den danske agitasjon tatt en merkbar vending. Den synes mer og mer aa ville opgi mannjevnings-linjen til fordel for et nytt argument eller rettere sagt for en ny konsentrasjon om et gammelt argument: Eskimoene. Men dette kommer vi til senere. —

Det er vel ikke et menneske som venter av danskene at de skal kunne gaa paa ski. Heller ikke av de danske fangere paa Grønland venter man det. Aa kunne nytte et par ski er ikke bare et spørsmål om krefte og mannfolkaand, det er vel heller et spørsmål om klima og terreng. Altsaa er det naturstridig aa vente skiferdighet av en danske. Men en fangstmann paa Øst-Grønland uten denne ferdighet er ogsaa naturstridig og som saadan dømt til aa mislykkes. Det har nok hendt at

Søren Richter.

danske fangstmenn er paatruffet med ski paa bena, men et tragisk skue har de alltid været. I et spesielt tilfelle vilde skituren ha endt med en avveksling i bjørnens og revens menu, hvis der ikke med passelige mellomrum hadde optraadt nordmenn som kunde ta sig av de raske drenge.

Vi ber etnologen Søren Richter fortelle litt om denne danskens største skibedrift. Som bekjent har Richter overvintret paa Øst-Grønland i to aar som fangstmann og i sommertiden drevet videnskabelige studier over den gamle eskimobebyggelse paa Eirik Raudes land. Han kom hjem i sommer med «Polarbjørn».

Richter innleder med en lengre forsvarstale for danskene som skiløpernasjon. Ikke saa at han gir

tilhørte de Nanok-ekspedisjonen. Det forlød at de var røket uklar med direktør Jennov, at de var blitt forbannet paa hele stellet i ekspedisjonen. Hvilket nordmennene forøvrig tok som ennu et bevis paa at de var kjekke karer. Nok av det, en dag brøt de op fra leiren med Scoresby sund som maal, med 7 bikjer foran et antikvarisk monstrum av en slede og med ski paa bena. Det var i april iaar dette, føret var slett og distansen stor. Hadde det ikke været to kjekke og energiske karer vilde de aldri ha vaaget sig ut paa en slik tur. Ja, den var saapass hard at selv nordmenn vilde hatt nok med den. Danskene vilde imidlertid faatt mer enn nok før de var halvveis, hvis de ikke paa hver eneste stasjon de passerte hadde truffet nordmenn.

Richter og skiløperen Olav Kjellbotn som holdt til i samme hytte, blev ikke lite forbløffet da optoget en vakker dag kom anstigende og presenterte sig som dansker paa vei til Scoresby. Nasjonaliteten hadde fangstmennene nok konstatert for lengst, men at det var saa langferdendes folk det kom som en eventyrlig overraskelse. De var vant til at danskene holdt sig i nærmeste omegn av stasjonene sine. Det forunderlige optoget var ikke bare komisk, det var tragisk ogsaa. Skiene var daarlige og gammeldagse, smørning var et ukjent begrep, bindingene den rene elendighet og hundesleden noget av det konstigste karene hadde sett.

ne begynte aa gli for den ene av dem. Dette kom aapenbart som en fryktelig overraskelse paa ham. Saa langt de var aa se tok de sig frem i den forsiktige hanemarsj-lig-ninde gang som er eiendommelig for folk som vesentlig kjenner skiløpningen av omtale.

Som sagt, paa hver eneste av nordmennenes stasjoner fikk karene all den hjelp de kunde ydes, bl. a. blev de forært en ny skikjelke istedet for den museumsgjenstand Nanok-ekspedisjonen hadde utrustet dem med. Den gamle sleden deres var forresten saa rar, at docent Hoel tok den med til Norge som en kuriositet.

Det er litt underlig, sier Richter smilende, aa lese hvad de to har fortalt til danske aviser: De var blitt daarlig mottatt paa de norske stasjonene, de hadde faatt anvisninger paa hns som ikke fantes, o.s.v., o.s.v. Vi som traff dem, kvier oss for aa tro at de virkelig kan ha sagt dette. Det maa heller være et utslag av den danske presses spesielle maate aa agitere paa. —

Richter kommer inn paa danskens siste oppfinnelse paa Grønlandsagitasjonens omraade: Nordmennene ødelegger for eskimoene. Det er fra nu av tydeligvis meningen aa gi det danske standpunkt i saken et stadig høiere anstrøk av uegennytte og edelmødighet mot landets gamle befolkning.

Eirik Raudes land, sier Richter og er inne paa sitt yndlingstema, hadde engang en tallrik eskimobefolkning — ja hadde sikkert hatt det i flere hundre aar, før nogen hvit mann satte fot paa land. At en tallrik eskimobefolkning er et litt tølkelig begrep, forstaar man naar man hører at et omraade paa bortimot Danmarks størrelse har hatt en befolkning paa flere hundre mennesker. Forholdenes ugunst gjorde at befolkningen smaatt om senn skrumpet inn, til den tilslutt blev helt utslettet. Eskimoens historie i Eirik Raudes land er uigjenkall-

Gustav Lindquist, typen paa en gammel norsk yrkesfangstmann paa Grønland.

sultat. De vil ogsaa supplere sine erfaringer med et siste utspill hvor trumfen er eskimoen som kusk og jeger og dansken mannen som steller hjemme. Det er absolutt umulig at dette arrangementet gir bedre utbytte. At man ved de aarlige forsyninger hjemmefra vil kunne gi dansken en taalelig og eskimoen en himmelsk tilværelse, er ikke usannsynlig. Men som forretning betraktet blir det verre enn verst.

Noget anderledes stiller forholdene sig naar det gjelder den sydligste koloni paa østkysten, som nu senest er besøkt av Knud Rasmussen og som han anser for særlig skikket for eskimoen, ihvertfall ikke for den hvite mann. Hans første paastand kan man forsaavidt gaa med paa som det for eskimoen, med hans teknikk og hjelpemidler nok er bedre livsmuligheter her enn paa Eirik Raudes land. Men hans paastand nr. 2 er absolutt uriktig. Hvordan det stiller sig for danske fangstmenn skal være usagt, men den norske yrkesfangstmann har under enhver omstendighet overtaket. At man her nede hovedsakelig maa søke sitt livsopphold paa sjøen,

ke bare gjort fordring paa åa sitte inne med den rette kultiverte omsorg for dyrebestanden, de har ogsaa med all ønskelig tydelighet uttalt at de staar fullt paa hside med nordmennene hvad angaar naturlige forutsetninger som fangstmenn.

I det siste har den danske agitasjon tatt en merkbar vending. Den synes mer og mer åa ville opgi mannjevningslinjen til fordel for et nytt argument eller rettere sagt for en ny konsentrasjon om et gammelt argument: Eskimoene. Men dette kommer vi til senere. —

Det er vel ikke et menneske som venter av danskene at de skal kunne gaa paa ski. Heller ikke av de danske fangere paa Grønland venter man det. Åa kunne nytte et par ski er ikke bare et spørsmål om krefter og mannfolkaand, det er vel heller et spørsmål om klima og tereng. Altsaa er det naturstridig åa vente skiferdighet av en danske. Men en fangstmann paa Øst-Grønland uten denne ferdighet er ogsaa naturstridig og som saadan dømt til åa mislykkes. Det har nok hendt at

Søren Richter.

danske fangstmenn er paatruffet med ski paa bena, men et tragisk skue har de alltid været. I et spesielt tilfelle vilde skituren ha endt med en avveksling i bjørnens og revens menu, hvis der ikke med passelige mellomrum hadde optraadt nordmenn som kunde ta sig av de raske drenge.

Vi ber etnologen Søren Richter fortelle litt om denne danskens største skibedrift. Som bekjent har Richter overvintret paa Øst-Grønland i to aar som fangstmann og i sommertiden drevet videnskabelige studier over den gamle eskimobebyggelse paa Eirik Raudes land. Han kom hjem i sommer med «Polarbjørn».

Richter innleder med en lengre forsvarstale for danskene som skiløpernasjon. Ikke saa at han gir sig til åa paastaa at de har nogen som helst chancer paa ski, han forklarer med videnskabelig grundighet hvorfor nordmennene, som saa åa si er født paa ski, ikke har lov til åa flire av en danske som gir sig ikast med de djevelske farkostene.

Vi avbryter den hensynsfulle mann og gjør ham opmerksom paa at vi allerede har gjort ganske bra rede for denne side av saken. Men den unge rettferdige kjempe er under fortellingens gang stadig inne paa dette, naar situasjonens komikk holder paa åa overvelde ham og han ikke kan undertrykke en liten latter.

Det var absolutt to av danskens beste folk dette, forteller han, to virkelige mannfolk som har fart vinden om i verden og prøvd mangt. Nu

kjekke karer. Nok av det, en dag brøt de op fra leiren med Scoresby sund som maal, med 7 bikjer foran et antikvarisk monstrum av en slede og med ski paa bena. Det var i april iaar dette, føret var slett og distansen stor. Hadde det ikke været to kjekke og energiske karer vilde de aldri ha vaaget sig ut paa en slik tur. Ja, den var saapass hard at selv nordmenn vilde hatt nok med den. Danskene vilde imidlertid faatt mer enn nok før de var halvveis, hvis de ikke paa hver eneste stasjon de passerte hadde truffet nordmenn.

Richter og skiløperen Olav Kjellbotn som holdt til i samme hytte, blev ikke lite forbløffet da optoget en vakker dag kom anstigende og presenterte sig som dansker paa vei til Scoresby. Nasjonaliteten hadde fangstmennene nok konstatert forlengst, men at det var saa langferdendes folk det kom som en eventyrlig overraskelse. De var vant til at danskene holdt sig i nærmeste omegn av stasjonene sine. Det forunderlige optoget var ikke bare komisk, det var tragisk ogsaa. Skiene var daarlige og gammeldage, smørning var et ukjent begrep, bindingene den rene elendighet og hundesleden noget av det konstigste karene hadde sett.

Det var en smal sak for Kjellbotn og Richter åa fikse skiene med skikkelige bindinger og gi et kursus i bruken av endel smørning de sendte med karene. I det hele tatt hjalp de dem saa godt de kunde, og det var en udelt glede åa gjøre det, forsikrer Richter, ikke bare fordi det var to kjernekarer de hadde for sig, men ogsaa fordi det var absolutt nødvendig, hvis det skulde være noget haap om åa faa dem frem til næste stasjon.

Tross den betraktelige forandring som var foregaat med danskens utstyr, var det ikke fritt for at Richter og Kjellbotn syntes det saa spesielt ut da de brøt op fra dem og la iver igjen. Terrenget heldte svakt fra hytta, akkurat saa meget at skie-

talt til danske aviser: De var blitt daarlig mottatt paa de norske stasjonene, de hadde faatt anvisninger paa hus som ikke fantes, o.s.v., o.s.v. Vi som traff dem, kvier oss for åa tro at de virkelig kan ha sagt dette. Det maa heller være et utslag av den danske presses spesielle maate åa agitere paa. —

Richter kommer inn paa danskens siste oppfinnelse paa Grønlandsagitasjonens omraade: Nordmennene ødelegger for eskimoene. Det er fra nu av tydeligvis meningen åa gi det danske standpunkt i saken et stadig høiere anstrøk av uegennytte og edelmodighet mot landets gamle befolkning.

Eirik Raudes land, sier Richter og er inne paa sitt yndlingstema, hadde engang en tallrik eskimobefolkning — ja hadde sikkert hatt det i flere hundre aar, før nogen hvit mann satte fot paa land. At en tallrik eskimobefolkning er et litt tøielig begrep, forstaar man naar man hører at et omraade paa bortimot Danmarks størrelse har hatt en befolkning paa flere hundre mennesker. Forholdenes ugunst gjorde at befolkningen smaatt om senn skrumpet inn, til den tilslutt blev helt utslettet. Eskimoens historie i Eirik Raudes land er uigjenkallelig forbi.

Den næste epoke er danskens forsøk. Den spenner over et ganske kort tidsrum, men næsten like dramatisk. Ikke saa at noget folkeslag gikk til grunne, men 1 million kroner blev f. eks. satt overstyr av Det Østgrønlandske kompani under forsøket paa åa gjøre penger ut av et land som ikke kan bli noget annet enn en isørken for folk som ikke gjennom slektledd er trenet i og innforlivet med fangstmennens haarde tilværelse.

Men danskene vil øiensynlig ha yderligere bekreftelse paa at fangstmennens yrke ikke ligger for dem. Det var ikke nok med at et forsøk paa åa drive ved siden av de norske fangstmenn og med deres metoder endte med et absolutt negativt re-

Gustav Lindquist, typen paa en gammel norsk yrkesfangstmann paa Grønland.

sultat. De vil ogsaa supplere sine erfaringer med et siste utspill hvor trumfen er eskimoen som kusk og jeger og dansken mannen som steller hjemme. Det er absolutt umulig at dette arrangementet gir bedre utbytte. At man ved de aarlige forsyninger hjemmefra vil kunne gi dansken en taalelig og eskimoen en himmelsk tilværelse, er ikke usannsynlig. Men som forretning betraktet blir det verre enn verst.

Noget anderledes stiller forholdene sig naar det gjelder den sydlige koloni paa østkysten, som nu senest er besøkt av Knud Rasmussen og som han anser for særlig skikket for eskimoen, ihvertfall ikke for den hvite mann. Hans første paastand kan man forsaavidt gaa med paa som det for eskimoen, med hans teknikk og hjelpemidler nok er bedre livsmuligheter her enn paa Eirik Raudes land. Men hans paastand nr. 2 er absolutt uriktig. Hvordan det stiller sig for danske fangstmenn skal være usagt, men den norske yrkesfangstmann har under enhver omstendighet overtaket. At man ber nede hovedsakelig maa søke sitt livsopphold paa sjøen, setter selvsagt ikke den norske fangstmann ut av spillet.

Det er sikkert ikke den fremrakende forsker Knud Rasmussens opriktige mening at den hvite fangstmann ikke kan hamle op med hans kjære eskimoer. Og man kan gaa ut fra at det er hans hjerte og ikke hans forstand som fører ordet naar han krever dette landet stengt for bloddryppende fangstfolk (nordmenn) og griske handelsforetagender.

vd.

«Her er et vakkert perlekjede, som jeg har kjøpt til din fødselsdag.»

«Men kjære dig, du vet jo at jeg ønsket mig en bil.»

«Ja, det vet jeg nok, men jeg kunde umulig faa nogen bilimitasjon.»

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Kristeligt Dagblad

14 OKT. 1931
skriver den

En Grønlænder om Grønland.

**Redaktør Lyng fra Godhavn
om den grønlandske Presse
og Østgrønlands-Spørgs-
maalet.**

Radioavisen havde efter Presseudsen-
delsen i Mandags arrangeret et Interview
med den grønlandske Redaktør Chri-
stopher Lyng, som for Tiden op-
holder sig i København, og som i Aften
paa udmærket og velklingende Dansk
fortalte de danske Lyttere om grøn-
landske Presseforhold. Der findes to
Blade paa Grønland, det ene udgives
i Godthaab og har det løjerlige Navn
»Gratis uddelt Læsning«, medens den
anden Avis »Nordgrønland« trykkes i
Godhavn. Bladene er oprettet henholds-
vis i 1861 og 1912 og trykkes paa Grøn-
landsk. De udkommer hver Maaned i
et Oplag af 2400 Eksemplarer, men da
det er vanskeligt at faa dem bragt
rundt til Læserne, har man ordnet det
paa den Maade, at man samler en Aar-
gang af Bladene, som derpaa spredes
ud over den vidtstrakte Læsekreds ved
Hjælp af Slædetransport og Befordring
i de smaa, grønlandske Baade, som sej-
ler op langs Kysterne med dem.

Man vil heraf kunne forstaa, at den
grønlandske Avis ikke kan bygge paa
Nyhedsstoffet; derimod gives der i Bla-
denes Spalter Plads for Artikler om
forskellige sociale og kulturelle Forhold
paa Grønland. Politiske Spørgsmaal rø-
res overhovedet ikke, simpelthen fordi
der ikke eksisterer politiske Partier paa
Grønland.

Særlig interessant var Redaktør Lyn-
ges Udtalelser om, hvorledes man oppe
i Grønland ser paa Østgrønlands-Stri-
den. Vi, sagde Redaktøren, der selv er
Grønlændere, kan ikke forstaa, at an-
dre Stater kan gøre Krav paa Landet.
Nu har vi hørt under Danmark i mange
Aar, og det forekommer os mær-
keligt, at et andet Land pludselig kan
gøre Indsigelse herimod. Alle Grønlæn-
derne føler sig som Danske. Da Befolk-
ningen udelukkende lever af Jagt og
Fiskeri, er det af stor Betydning, at
fremmede Fangstmænd holdes borte fra
vore Distrikter. Vi synes, at vi har Lov
til at kræve dette, selv om man altsaa
ikke hidtil har taget tilstrækkeligt Hen-
syn til dette Krav. For Grønlænderne
er Fangsten nemlig en Livsbetingelse,
medens de fremmede Fangstmænd dog
er i Stand til at trække sig tilbage til
andre Færvande og Distrikter.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

62
Bladet:

Politiken

skriver den

13 OKT. 1951

Grønlandsk Røst om Øst-Grønland

Skarp Protest mod Fremmedes Nedslagtning af Vildtet.

Under et Radiointerview om „Grønlands Presse“, der i Aftes afholdtes i Forbindelse med Pressens Radioavis, besvarede Grønlanderens Redaktør Kristoffer Lyngé et af Intervieweren, Redaktør Aage Hjuler, stillet Spørgsmaal: *Hvad mener Grønlanderne selv om det østgrønlandske Spørgsmaal?* med følgende Udtalelse:

— Det er slet ikke et politisk Spørgsmaal for Grønlanderne, vi forstaa ikke, at andre Stater end Danmark kan gøre Fordring paa en Del af vort Land, hele Grønland er jo underlagt Danmark. For Grønlanderne gælder det om, at de ubeboede Dele af Østgrønland ikke tages helt i Besiddelse af fremmede Jægere, som kun jager Vildtet for Pelsens Skyld. Den østgrønlandske Befolkning lever jo udelukkende af Fangst og Jagt, og derfor er det af største Vigtighed for den, at store Dele af Landet ligger hen som ubenyttet Opland, hvor Vildtet kan formere sig i Ro og Mag. Fremmede Jægere kan rejse hjem, hvis Jagten svigter, men Grønlanderne har ingen Steder at rejse til, dersom Fangsten og Jagten skulde slaa fejl, derfor har vi aldrig kunnet forstaa, hvorfor fremmede Fangstnæse skal have Lov til at drive ukontrolleret Masseslagteri i Østgrønland af det Vildt, som er en Livsbetingelse for det grønlandske Folk paa Østgrønland.

— Og at alle Grønlandere føler sig som Danske, derom er der ingen Tvivl.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

62 nord navngivet.
Bladet: *artikel på Grønland og dansk*
Socialdemokraten
angrøp på den.

skriver den 3 OKT. 1931

Imeddel. Alle Grønlændere føler sig som Danske.

Interessante Udtalelser af den grønlandske Redaktør Kristoffer Lynge.

I Forbindelse med Pressens Radioavis foretog vor Rigsdagsmedarbejder, Aage Hjuler, i Aftes et Interview med Grønlænderen, Redaktør Kristoffer Lynge, Godthaab, der udtalte sig om grønlandske Presseforhold.

Paa Spørgsmaalet om, hvad Grønlænderne mener om det østgrønlandske Spørgsmaal, udtalte Hr. Lynge:

— Østgrønlandsspørgsmaalet er intet politisk Spørgsmaal. Vi forstaar ikke, at andre Stater end Danmark kan gøre Fordring paa en Del af vort Land. Hele Grønland er jo underlagt Danmark. For Grønlænderne gælder det, at de ubeboede Dele af Østgrønland ikke belægges med alt for mange fremmede Jægere, som kun jager Vildtet for Pelsens Skyld.

Den østgrønlandske Befolkning lever udelukkende af Fangst og Jagt, som den har gjort gennem Aarhundreder, og derfor er det af største Vigtighed for den, at store Dele af Landet ligger hen som ubenyttet Opland, hvor Vildtet kan formere sig i Ro og Mag. Fremmede Jægere kan rejse hjem, naar Jagten paa Pelsdyr svigter, men Grønlænderne har ingen andre Steder at rejse hen, selv om Fangst og Jagt kan slaa Fejl. Derfor har vi aldrig kunnet forstaa, hvorfor fremmede Fangstmænd skal have Lov til at drive ukontrolleret Masseslagteri i Østgrønland paa det Vildt, som er en Livsbetingelse for det grønlandske Folk. Og alle Grønlændere føler sig som Danske, derom er der ingen Tvivl.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Socialdemokraten

skriver den 11. NOV. 1931

Østgrønland byder ingen Chancer for hvide Mænd.

Knud Rasmussen, der i Gaar vendte hjem fra sin store Ekspedition til Østgrønland, fortæller om Turen. — Da hele Ekspeditionen var Døden nær. — Knud Rasmussen har fundet Ruinerne af den første hvide Mands Hus paa Grønland.

I den graa Morgentime i Gaar gled Kryolith-Selskabets Dampers »Julius Thomsen« ind i Jernhavnen ved Aarhusgade, og da Klokken slog 9, forløjede Skibet ved Kajen. En meget talrig og meget repræsentativ Forsamling var mødt op for at byde Knud Rasmussen og hans Fæller Velkommen til Danmark. Paa Kajen saas bl. a. Statsminister Stauning, Direktør Dugaard Jensen, Formanden i Thule-Selskabet, Overretssagfører Sand, Admiral Amdrup, Ejnar Mikkelsen og mange flere, ialt et Par Hundrede Mennesker.

Da Landgangsbroen var sat, gik Statsministeren som den første ombord for at byde Knud Rasmussen Velkommen og underholdt sig længe med den hjemvendende.

Fra Broen holdt Viceadmiral Amdrup derefter en lille Velkomsttale til de hjemvendende.

Foruden Knud Rasmussen vendte ogsaa Kaptajn Bangsbøll, Sølejtant Wittrup-Hansen, Magister Holtved, Hans Bruun, Maskinkonstabel Tokking og flere andre hjem. Der var saaledes nok at sige Goddag til.

Knud Rasmussen fortæller om den begivenhedsrige Tur.

Saa snart den første Modtagelse-

1. August og var tilbage den 20. Oktober. Ialt har vi tilbagelagt 2500 Sømil, hvilket svarer til Turen fra Danmark til Island, rundt om Landet og tilbage.

Den 30. August satte vi Kurs mod Angmagalik, hvortil vi bragte Post og 30.000 Synaale. Her blev vi modtaget af Dr. Therkel Mathiasen og hans Assistent, Hans Bruun, som blev indlemmet i Ekspeditionen. Ved Bopladsen Kugmiut var vi med til en stor eskimoisk Folkefest, med Trommedans og Baadeopvisning. Den 6. September begyndte vi paa Hjemrej-

sen. Det var blevet uroligt Vejr, og der var meget Is. Inde i »Køge Bugt« kom vi til en Boplads, der har det pudsige Navn »Stedet, hvor man tæver sin Kone«. Der boede to Grønlændere, som havde haft en ualmindelig god Fangst. Det viser Betydningen af, at disse Strækninger reserveres Eskimoerne.

Døden nær i Kamp med Orkanen.

— Da vi atter stod til Søs, mærkede vi, at der forestod os en haard Omgang. Vi havde en Færingebaad paa Slæb. Den fyldtes straks med Vand og blev med Isen slynget ind mod »Dagmars Ror, som blev slaaet af. Der var da ikke andet at gøre end at holde ud til Søs. Da vi vilde holde Slæbebaaden ind, blev Trossen indfilitret i Skruen. I den orkanagtige Storm blæste Sejlene fra os, og vi laa nu uden Ror, Skruer og Sejl. I tre Dage laa vi underdrejet for en Stormflok i et ganske forferdeligt Hav. Først saa fik vi Roret repareret; det viste sig, at den nederste Del var i Behold. Trossen fik vi skaaret ud af Skruen, og det lykkedes os endelig paa Grund af Kaptajn Bangsbølls og Wittrup Hansens glimrende Manøvrer at naa

ind til »Skjoldungen« igen. Vi havde da været 80 Sømil ude i Havet og var drevet 125 Sømil mod Syd. Da vi naaede ind til »Skjoldungen«, laa netop nogle af Watkins Folk der og saa med et beskadiget Ror. De havde telegraferet til os efter Hjælp, og skønt vi ikke havde hørt det, kom vi som kaldede.

Til Fest med Nordmændene.

Her traf vi ogsaa en Del af Nordmændene under Finn Devolds Færselskab. Vi trængte til at feste efter alle de Strabadser, og det blev en Fest, som havde vasket sig. Først var Nordmændene hos os, og om Aftenen kom vi over til dem.

Ekspeditionens største Fund.

I Lindenowfjorden er nu fem Husruiner undersøgt, og Fundene gaar nu til Nationalmuseet, fortæller Dr. Knud Rasmussen. Men det mest betydningsfulde Fund gjorde vi paa »Skjoldungen«, hvor vi paa et Sted med rig Vegetation fandt Resterne af et helt Bygningskompleks. Vi foretog Udgravninger der i 8 Dage, og jeg er stærkt tilbøjelig til at tro, at Bygningerne stammede fra den første hvide Mand, der nogensinde har bosat sig paa Grønland, Thorkeid Orrebeinsfostre, som strandede der i 998 og boede der i to Aar, til han drog til Lindenowfjorden.

Det vi ellers fik fastslaaet var, at der paa den Del af Østkysten vi besøgte i Virkeligheden ingen Chancer er for hvide Mænd. Der er nok en Del Dyr deroppe, men det vilde være forbundet med altfor store Omkostninger at faa Skindene transporteret til civiliserede Egne. Nordmændene deroppe var selv klar over det.

Vi har desuden opnaaet store botaniske Resultater; men der var ikke større Muligheder for at gøre zoologiske Opdagelser. Med Hensyn til Kortlægningen havde vi haft Brug for bedre Id, men det lykkedes os dog blandt andet at indtegne en ny Fjord paa Kortet.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Politiken

skriver den 1 NOV. 1931

Grønlands hvide Erobrer sporet af Knud Rasmussen

Beretningen om Østgrønlandstogtet hævder: Landet for
Eskimoerne, umuligt for hvide Fangstfolk.

Da Ekspeditionen vendte hjem medbringende store
Resultater.

DER VAR TAAGE og fugtig Regn-
dis over Jernhavnen — det nord-
ligste af Københavns Havnebassin —
da Julius Thomsen med mange Ivigtut-

Statsminister Stauning byder Knud
Rasmussen velkommen hjem.

Passagerer og Dr. Knud Rasmussens
Ekspedition i Gaar Morges lagde til

Kajen. Der var Regnperler i Staunings
Skæg, men en helt anden Fugtighed i
Fru Dagmars Øjne, da hun vinkede op
til sin Mand, som i graa Anorak stod
midt i Klyngen af Ekspeditionsdelta-
gere. Nede paa Kajen svingede Svend
Nielsen sin Borsalino, mens Filmsfoto-
grafer om Bord snappede Prins Knuds
og Sølejt看ant Riis-Carstensens Vinken.
Kryolitdirektøren, Overretssagfører Ler-
che, mødte smilende og vennelsel som
velkomstbydende Vært — og saa blev
Landgangen lagt.

I de første Minuter efter Ankomsten
er alting Forvirring, et Kaos af Kys og
Hilsner, Trængsel af Venner og Slægt-
ninge, der er mødt op sammen med alle
de prominente Grønlands-Navne. Den nys
afgaaede Viceadmiral Amdrup stod smil-
lende oppe paa øverste Dæk, hans Sø-
mandshjerte frydedes ved den Bedrift,
Knud Rasmussen — og ikke mindst
Marinefolkene — havde ndført ved at
redde Skuden i Land trods Orkan og
Havari. Admiralen tog Ordet og hyldede

Forskeren, der længst kunde have lagt
sig til Hvile paa sine Lavrbær, men hvis
higende Aand dog atter havde drevet
ham ud. Tre Hurraraab, og Knud Ras-
mussen samler Pressens Folk til et Fæl-
lesinterview i Skibets Salon.

Knud Rasmussen har udarbejdet en
Beretning om hele sit Togt, et maskin-
skrevet Aktstykke paa en halv Sneg-
Sider. Vi bringer nedenfor et Uddrag af
de væsentligste Afsnit i hans Fortælling.

Formaal og Mandskab.

— Rejsen var et Recognosceringstogt
langs en Kyststrækning, der kun to
Gange tidligere har været besejlet. Fra
19. Avgust, da vi afgik fra Julianehaab
mod Lindenowfjorden og Skjoldungen,
og til Hjemkomsten 20. Oktober har vor
Båd udsejlet en Distance paa 2500 Sø-
mil, det svarer til Afstanden fra Køben-

havn, Island rundt og tilbage igen!

Vor første Opgave var at anlægge en
arkæologisk Station ved Lindenowfjord,
her var Erik Holtved Leder, og hans ud-
mærkede Arbejde gav fortrinlige Resulta-
ter. Foruden Besætningen, de tre Marine-
folk Bangsbo, Wittrup-Hansen og Tok-
king var Magister Olsen og 2 Grønlæn-
dere, som vi engagerede ved Nanortalik,
med om Bord. Christian og Nikodemus
hed de. Navnlige Christian var os til stor
Nytte, han er tidligere Østgrønlænder
og tog i sin Tid ned til Vestkysten for at
lade sig døbe.

I Angmagsalik blev vi modtaget med
Geværsalut, fordi vi bragte dem Posten,
der ellers kun kommer én Gang aarlig.
Desuden afleverede vi 30,000 Synaale, som
var glemt. Vi blev en Uges Tid deroppe,
besøgte Terkel Mathiesen, der har op-
maalt over hundrede Husruiner, og tog
hans Hjelper, min gamle Ven Hans
Bruun, med os om Bord. Han var jo
skyldt op her efter mange og sære Even-
tyr med Bartlett-Ekspeditionen og i Sco-
resbysund. Det var bl. a. ham, der
bragte Nanok-Folkenes Post den 1000
km lange Rejse over Ødemarkerne, da
Nordmændene ikke vilde befordre Bud-
skaberne gennem deres Radio.

Eskimoernes Tilbagevenden til forladte Bopladser.

Vi var nu ti Mand om Bord paa Hjem-
rejsen og sejlede gennem ægte Storis. Vi
lagde ofte ind til Land, første Gang ved

Nedroret op og atter bragt Dagmar i
Sikkerhed.

Netop da vi naaede Land med edelagt
Radio, fortsætter han, befandt vi os i
samme Fjord, hvor Watkins maa have
ligget den Gang, man anmodede os om
at yde ham Undsætning. Vi vidste det
desværre ikke, ellers skulde han have del-
taget i den Fest, der blev holdt, da vi,
taknemlige over at have reddet Livet, fej-
rede Ankomsten til Land igen.

Befrielsesfest med Devold.

Nu blev Fæsteltagerne saamænd in-
gen andre end Finn Devold og hans nor-
ske Kamerater. Vi bød dem til Middag,
og Aftenen endte i Nordmændenes Hus
med Trommesang og Nidviser! Disse godt
og vel otte Dage sammen med Nordmæn-
dene forløb uden en eneste Mislyd — in-
gen af os lagde Skjul paa, at vi var gan-
ske uenige med hinanden med Hensyn
til Spørgsmaalet Østgrønland, men vi var
gode Kamerater, og Devold hjalp os med
et Par Planker til det havareerede Ror.
— Det var prægtige Fyre, Finn Devold
er en udmærket Mand, men derfor er
der ingen Grund til at skjule, at Eski-
moerne ikke er særlig begejstrede for, at
han har sat sig fast netop ved de gamle
Fangstpladser, der betinger deres Triv-
sel. Nordmændene har i dette Omraade
oprettet fire Stationer med Proviant for
to Aar og desuden et stort Antal Fangst-
hytter, saaledes at de to og to behersker
et vældigt Kystomraade, deres sydligste

paa Østgrønlands Kyst og overvintrede
to Aar.

Jagten kan ikke dække hvide Mænds Forbrug.

De magnetiske Undersøgelser er blevet
udført under Magister Olsens meget kyn-
dige Ledelse. Fra 18 Stationer er der
udført Observationer og i alt under Rej-
sen foretaget ikke mindre end 4000 Mis-
visningsbestemmelser. Fotograferingen
er foretaget af Svend Nielsen og Sølejt-
nant Wittrup-Hansen. Studierne af eski-
moisk Erhvervskultur og Folklore har jeg
gennemført med uvurderlig Hjælp af
Østgrønlænderen Christian. Det viser sig,
at Forholdene er ypperlige for Eskimoer-
nes Jagt, men hverken Rævefangst eller
Bjørnejagt vil kunne dække hvide Mænds
Forbrug. Der er Masser af Hajer og
Hellefisk, og i Elvene findes Ørred. Men

Nordmændene har taget
Besiddelse.

Knud Rasmussens A-
retningen har taget en
Hans Tanker har helt v-
men nu glider hans
rundt i Salonen og fæst-
miliemedlemmerne — ik-
nu har man mærket, a-
Bud om, at hans minds-
gennemgaaet en Blindt-
vellykket heldigvis.

Før vi skilles, og San-
paa Begreber som Civil-
tensgaas, fejrer Ekspedi-
sin Beretning en Tak til
— mine storartede Arbej-
delig ikke hvilet meget
pedition, siger Knud I

kunde have lagt
avrbar, men hvis
er havde drevet
og Knud Ras-
Folk til et Fæl-
salon.
r udarbejdet en
Togt, et maskin-
en halv Snees
or et Uddrag af
ans Fortælling.

ndskab.
gnosceringstogt
der kun to
besejlet. Fra
a Julianehaab
Skjoldungen,
tober har vor
paa 2500 Sø-
n fra Køben-

havn, Island rundt og tilbage igen!

Vor første Opgave var at anlægge en arkæologisk Station ved Lindenowfjorden, her var Erik Holtved Leder, og hans udmærkede Arbejde gav fortrinlige Resultater. Foruden Besætningen, de tre Marinefolk Bangsø, Wittrup-Hansen og Tokking var Magister Olsen og 2 Grønlændere, som vi engagerede ved Nanortalik, med om Bord. Christian og Nikodemus hed de. Navnlig Christian var os til stor Nytte, han er tidligere Østgrønlænder og tog i sin Tid ned til Vestkysten for at lade sig døbe.

I Angmagsalik blev vi modtaget med Gævnssalut, fordi vi bragte dem Posten, der ellers kun kommer én Gang aarlig. Desuden afleverede vi 30,000 Synaale, som var glemt. Vi blev en Uges Tid deroppe, besøgte Terkel Mathiesen, der har opmaalt over hundrede Husruiner, og tog hans Hjelper, min gamle Ven Hans Bruun, med os om Bord. Han var jo skyllet op her efter mange og sæere Eventyr med Bartlett-Ekspeditionen og i Scoresbysund. Det var bl. s. ham, der bragte Nanok-Folkene Post den 1000 km lange Rejse over Ødemarkerne, da Nordmændene ikke vilde befordre Budskaberne gennem deres Radio.

Eskimoernes Tilbagevenden til forladte Bopladser.

Vi var nu ti Mand om Bord paa Hjemrejsen og sejlede gennem ægte Storis. Vi lagde ofte ind til Land, første Gang ved en ny Boplads, Eskimoerne har oprettet i det Terræn, der hedder „Køge Bugt“ omtrent midtvejs mellem Angmagsalik og Lindenow-Fjorden. Jeg sporede hos Eskimoerne en meget stærk Tendens til at flytte tilbage til de gamle Bopladser fra Kap Farvel og nordøst og fra Angmagsalik sydøst. Der er udmærkede Jagtbetingelser, vel at mærke, naar man vil leve som Eskimoerne gør det, for den hvide Mand er der ingen Livsbetingelser. Den nye Boplads var præget af Liv og Hygge, den svarede absolut ikke til det eskimoiske Navn *Patsajuk* — „det Sted, hvor man tæver sin Kone“.

Den eneste Skyggeside var, at netop paa dette Terræn er Nordmændene trængt ind og har lagt deres Fangsthytter, saa de spænder over et meget stort Areal.

Knud Rasmussen gav herefter en noget mere detaljeret Redegørelse for den meget farlige Situation, hele Ekspeditionen havde befundet sig i, da Havariet indtraf ud for „Kolberg Heide“-Kysten. Den bekræftede fuldt ud „Politiken“'s tidligere Meddelelser, som saa langt fra har været overdrevne — ikke alene var Røret blevet knust, men Skruen var kommet uklar. I en rygende Orkan drøv man til Søs, navigerende ved Hjælp af Sejl, der flængedes af lige saa hurtigt, de blev sat. Knud Rasmussen havde ikke Lovord nok for Kaptajn Bangsø, der med Hovedet halvt nede i Vandet havde rigget

Nedroret op og atter bragt *Dagmar* i Sikkerhed.

Netop da vi naaede Land med ødelagt Radio, fortsætter han, befandt vi os i samme Fjord, hvor Watkins maa have ligget den Gang, man anmodede os om at yde ham Undsætning. Vi vidste det desværre ikke, ellers skulde han have deltaget i den Fæst, der blev holdt, da vi, taknemlige over at have reddet Livet, fejrede Ankomsten til Land igen.

Befrielsesfest med Devold.

Nu blev Fæstdeltagerne saamænd ingen andre end Finn Devold og hans norske Kamerater. Vi bød dem til Middag, og Aftenen endte i Nordmændenes Hus med Trommesang og Nidviser! Disse godt og vel otte Dage sammen med Nordmændene forløb uden en eneste Mislyd — ingen af os lagde Skjul paa, at vi var ganske uenige med hinanden med Hensyn til Spørgsmaalet Østgrønland, men vi var gode Kamerater, og Devold hjalp os med et Par Planker til det havarerede Ror. — Det var prægtige Fyre, Finn Devold er en udmærket Mand, men derfor er der ingen Grund til at skjule, at Eskimoerne ikke er særlig begejstrede for, at han har sat sig fast netop ved de gamle Fangstpladser, der betinger deres Trivsel. Nordmændene har i dette Omraade oprettet fire Stationer med Proviant for to Aar og desuden et stort Antal Fangsthytter, saaledes at de to og to behersker et vældigt Kystomraade, deres sydligste Station helt nede ved Lindenow-Fjorden er netop paa et af Grønlændernes bedste Søfangstdistrikter.

Rejsens Resultater

Værdifulde Fund og mangfoldige Opmaalinger.

Skal jeg i store Træk opføre Resultaterne af vort Togt, saa skal jeg meddele, at den arkæologiske Station i Lindenow-Fjorden har undersøgt hele Omraadet, udgravet 25 Huse og hjembragt over 2000 etnografiske Genstande. Det mest interessante Fund blev dog gjort i Skjoldungen-Fjorden. Ved et Tilfælde stødte vi paa noget næsten sensationelt. Helt skjult i et Væld af Blomster og kraftig Vegetation fandt vi en tusindaarig Ruin af et Hus, utvivlsomt af ikke-eskimoisk Oprindelse — en Bygning paa 10 Gange 10 Meter, opført af svære Sten, ganske givet et Hus af meget gammel Dato. Jeg kan ikke sige det definitivt, men jeg tror bestemt, at vi her har fundet Sporene af den allerførste grønlandske Beboelse, *Torkild Orrebeinsfostres Hus fra omkring Aar Tusind* — den Torkild, som Sagaen fortæller om, at han sammen med sine Trælle ved et Forlis blev kastet op

paa Østgrønlands Kyst og overvintrede to Aar.

Jagten kan ikke dække hvide Mænds Forbrug.

De magnetiske Undersøgelser er blevet udført under Magister Olsens meget kyndige Ledelse. Fra 18 Stationer er der udført Observationer og i alt under Rejsen foretaget ikke mindre end 4000 Misvisningsbestemmelser. *Fotograferingen* er foretaget af Svend Nielsen og Sølejt-nant Wittrup-Hansen. Studierne af eskimoisk Erhvervskultur og Folklore har jeg gennemført med uvurderlig Hjælp af Østgrønlænderen Christian. Det viser sig, at Forholdene er ypperlige for Eskimoernes Jagt, men hverken Rævefangst eller Bjernejagt vil kunne dække hvide Mænds Forbrug. Der er Masser af Hajer og Hellefisk, og i Elvene findes Ørred. Men

Nordmændene har taget den bedste Elv i Besiddelse.

Knud Rasmussens Afslæggelse af Beretningen har taget en lille Times Tid. Hans Tanker har helt været i Grønland, men nu glider hans aarvaagne Øjne rundt i Salonen og fæstner sig paa Familiemedlemmerne — ikke et Øjeblik før nu har man mærket, at han i Nat fik Bud om, at hans mindste Datter havde gennemgaaet en Blindtarmsoperation — vellykket heldigvis.

Før vi skilles, og Samtalen glider ind paa Begreber som Civilisation og Mortensgaas, fejrer Ekspeditionens Chef sin Beretning en Tak til sine Kamerater — mine storartede Arbejdssæller har sandelig ikke hvilet meget paa denne Ekspedition, siger Knud Rasmussen.

S. C.

Den ene af Knud Rasmussens grønlandske Ledsagere, Nikodemus, fotograferet sammen med sin Viv.

9 okt. 1931.

Dansker og nordmenn på Østgrønland.

En liten betraktning i anledning av danskenes angrep på våre fangstmenn.

Av John Gæver.

Man skulde tro, hr. redaktør, at de norske fangstfolk ingen annen oppgave har på Østgrønland, enn å drepe ned kritikkløst og til unytte alt hvad de kan makte å overkomme av landets fauna. Drepe, drepe, bare for å utrydde. Man skulde likeledes tro at vi er moralsk defekte individer, som bryter givne løfter, som stjeler og ødelegger dansk eiendom, og at vår tilstedeværelse på Østgrønland alene er betinget av en pervers trang til å herje og plage.

Det er harmelig å lese om de til latterlighet overdrevne danske angrep på norske konkurrenter. Ja, så meget mer harmelig som det hele er en uren agitasjon i en strid, hvor våben og skjold burde være blanke.

Jeg har i et år hatt danskene, hvoriblandt hr. direktør Jennow, til nærmeste naboer. Vi var venner, hr. redaktør, slik som en håndfull menn blir det under desslike forhold.

— Skål, brødre. blev det sagt ved julefesten på Sandsodden. Og vi drakk med hverandre. Dansk aalborger!

Det sier kanhende ikke så meget. En hilsen over et glass. Men den gav et uttrykk for det innbyrdes forhold, slik som det virkelig var. Danskene hadde på mange vis et elendig utstyr. Stasjonsbestyrer Leander Larsen vil bekrefte det. Vi hjalp ham og hans folk, jeg tør si over evne. De norske fangstfolk har sin uskrevne lov. Vi bokførte ikke det vi gav, men jeg kan vel nevne den ting, at vår eneste citronsaft fikk de, da de fryktet for skjorbuk. Kanskje trengte vi den selv. Og det var med norsk slede, på norske ski, med norsk selemateriell at hr. Jennow foretok sin reise til Danmarks-havn våren 1930. Vi var idioter i vår veldedighet? Vi var venner, og selv en uvenn blir hjulpet i arktik.

Men nu etterpå, nu skal vi dolkes i ryggen, og det vi måtte eie av ære, blir spyttet på og svinet til. Løftebrytere og tyver, sier hr. direktør Jennow. — Vandaler, sier dr. Lauge Koch. Da er der ikke meget igjen, hr. redaktør!

Beskyldningene mot oss er mange og mangeartet, men alle er de simple og usanne. Vi kan tilbakevise dem punkt for punkt, og vi skal gjøre det når vår tid kommer. Men der kan være tvilere i vår egen leir. Og til dem vil jeg da si:

Hvad kan danskene vite om vår fangst, om vår behandling av viltet, når de aldri undersøkte terrengene våre? De gjorde det ikke. Vi slapp å forby dem det, fordi de aldri prøvde på det og aldri vilde ha klart det. Vi hadde intet å skjule, utover våre fullt forsvarlige fangstmetoder. Men danskene skriker om utryddelse og misbruk av gift. Hvad vet de om det! De beveget sig lite nok i sine egne terreng.

Gift! Det høres følt ut, naturligvis, og jeg kan forsikre at det er

ingen morsom vare å håndtere. Den krever en uhyre forsiktighet. Men strykningen dreper en rev momentant i de fleste tilfelle. De fleste dyr finner vi innen en radius av fem meter fra åten. Sjelden går noen over tyve meter. Strykningen er human. Den lammer offeret og dreper hurtig. Ellers bruker vi slagfeller, som slår reven ihjel på stedet.

Danskene bruker små, lette saks — trampsaks som griper reven om labbene. Liten slagkraft har de, for at ikke skinnen skal molesteres. Jeg har sett en rev i en slik saks. I to døgn hadde den stått der. Det frøs under 30 grader. Reven levde, men den lå i saksen. Det er en av de opplevelser jeg ikke glemmer. Og den reven blev trampet ihjel. De få revene danskene fikk det

skapsmenn med sine 80 hunder skal leve av i de kommende tre år. Ja, spør dem om hvor mange ganger de var *nødt* til å bryte den danske stats offisielt humane, restriktive papirbestemmelse om «kun at dræbe ensliggaaende tyre».

Vi vet det! For vi hjalp våre nødlidende konkurrenter med å kjøre kjøttet hjem!

Men spør de danske «jægere» om de fremdeles tør vedkjenne sig sin meget uforbeholdne mening om Staunings restriksjoner og «Jennows køieteorier».

Så tilslutt denne svenske dr. phil. Carl Julius Anrick, hvis visittkort jeg har liggende foran mig. Så blåøiet vennlig, så veltalende for okkupasjonens berettigelse, så grisk etter våre fattige souvenirs, men så

Norsk fangsthytte.

året, blev fanget slik. Jeg fortalte dem at det var et forbannet svine-ri; men de kjente ingen annen metode. Og de var barnslig lykkelige over sin «lille hvide ræv».

Men det er disse karene som nu er blitt angrepet av akutt dyrevennlighet.

Hyttene våre er falleferdige *rønner* som ikke engang «passer» for eskimoer?

Hyttene er overalt slik som vi vil ha dem! Vi klarer oss med dem, og vi bruker dem vinter etter vinter. Er nogen av dem dårlige, så blir det såmen vår egen plage. Det raker iallfall ikke dr. Lauge Koch.

Men spør direktør Jennow og geologen Bøgvad om «rønnen» i Dronning Augustas Dal kan berge livet på to mann en stormnatt i februar. Spør herr Bøgvad hvad han mente om «rønnen» på Kap Berlin den marskvelden han kom krypende frem dit med forfrosne føtter. Takket være «rønnen» berget han beina, ja, selvfølgelig også livet.

Nordmennene øder moskusoksebestanden?

Spør danskene på Sandsodden og Kap Rink hvad de leyde av og foret hundene sine med vinteren 1929—30, og naturligvis også senere. Spør dr. Lauge Koch hvad hans viden-

elendig falsk. Måtte det times mig engang å møte den mann igjen.

Hr. redaktør, Deres saklige imøte-gåelse av beskyldningene fra den danskenes svenske advokat trenger såvisst ingen utdypning. Tillat mig allikevel å tilbakevise hr. Anricks påstand om at våre fire mann i Myggbukta har skutt ned 104 moskus på en vinter. Jeg vet at hr. Anrick stjal sig til å tittle i våre personlige dokumenter. Det måtte han jo gjerne. Vi behøvde ikke å skjule noget. Vår vesle fangststatistikk kunde hvem som helst finne i radiatorummet. Men misbruke statistikken på en slik gemen måte, det kunde forhåpentlig bare hr. dr. phil. C. J. Anrick, sekretær i den svenske turistforening. Om han hadde spurt sig for, vilde han fått vite hvorvidt opgaven over de 104 moskus gjaldt Myggbukta alene, eller om den omfattet flere stasjoner. Han undsa sig da ellers ikke for å grave og spørre sine «gode norske venner» om alt mulig mellom himmel og jord. Kan hende var det likevel en feil at vi undgikk hans overstrømmende nedlatenhet. Vi har imidlertid våre egne meninger om et mannfolk, og vi har fått dem fyldestgjørende bekreftet.

John Gæver.

21 sept. 1931.

Nordmændenes Giftkrig mod Østgrønlands Dyrebestand.

Paa Spitzbergen er det forbudt at bruge Gift, men i Grønland faar Jægerne frit Slag.

Hvad „Nanok“-Folkene beretter, og hvorfor deres Fangst blev saa ringe.

FOR ganske nylig vendte tre af „Nanok“-Selskabets Fangstmænd tilbage fra Østgrønland efter at have været borte godt et Par Aar. Man havde glædet sig til at disse Folk, der ifølge Sagens Natur har erhvervet sig et meget indgaaende Kendskab til Forholdene deroppe, at erfare, hvorledes Situationen virkelig formier sig i de Egne, specielt hvilke Fangstmuligheder der er, og hvordan det hele stiller sig efter Nordmændenes Okkupationer. „Nanok“-Selskabet forlangte imidlertid, at de hjemvendte Fangstmænd, forinden de udtalte sig til Offentligheden, afgav Rapport til dets Bestyrelse, og efter at der var sket, kom der saa forskellige Konferencer med Jægerne om økonomiske Anliggender. Paa den Maade er Tiden gaaet, uden at man endnu har faaet noget at høre om, hvad de Folk havde at berette og hvilke Erfaringer de har gjort i de to trange Aar i det barske, ngæstmilde Land.

Men i Gaar fik vi omsider en af dem i Tale. Det var Jægeren *Andreas Hvidberg*, en kæmpekraftig Gut med et Haandtryk som en Skruestik. Garderforeringens gyldne Emblem lyser i hans Frakkeopslag, men udover det er der saavist ikke noget pyntet ved ham. Det er et Mandfolk helt igennem — en Kernekarl, der har taget mangen haard Tørn, og som har døjet lidt af hvert.

— Jeg vil have, at det skal staa alle klart, udtalte han, at Nordmændene odelægger Erhvervsmulighederne i Østgrønland. Deres Okkupation er saadan set en absolut Ulykke for Landet. Jeg sigter her til de norske Fangstmænds Brug af Stryknin. Deres Fremgangsmaade er følgende: De anlægger langs Kysten — over lange Distancer, helt oppe fra Sabineøen og sydefter, de saakaldte Giftodder, som bestaar af et Stykke Moskusokse- eller Sælhundekød, hvori der er skaaet en Ridse, fyldt med Stryknin. Odderne sættes paa to Maader, nemlig nogle af dem lige i Plan med Jorden til Ræv, og andre lidt tilvejs, til Bjørn. Denne Metode har til Følge, at en Masse Dyr dræbes, og desværre viser det sig Gang paa Gang, at Nordmændene ikke finder nær alle de Dyr, der falder som Offer for deres Giftefterstræbelser. Opstaar der f. Eks. en Snestorm, efter at Dyrene er gaaet paa Strykninen, er det umuligt senere at finde dem, da de er skjult under Snedækket, hvor de bliver liggende, indtil Tøbruddet kommer. Saa lædes i mange Tilfælde de raadnende Aandsler af andre Dyr, som derved ligeledes forgiftes.

— Vi har fundet mange Ræve, som er

faldet for Nordmændenes Gift, forsikrer Hr. Hvidberg, og afviste Sommer fandt vi paa en Distance af kun ti Kilometer seks Bjørne, der ligeledes var forgivet, men aldrig fundet af de norske Fangstmænd. En Bjørn kan nemlig gaa over en Mil, før den falder efter at have været i Berøring med en Giftodde, og det gør det naturligvis meget vanskeligere at finde den. Saa sent som i Slutningen af April og Begyndelsen af Maj, paa hvilket Tidspunkt de danske Jægere for længe siden har ophørt med at drive Pelsdyrfangst, da Pelsens Kvalitet ikke er god i Foraaret og Sommertiden, satte en norsk Fangstmand fra Ekspeditionen „Arktisk Næringsdrift“, Giftodder over en Distance paa 40 Kilometer fra Kap Wiinn-Landet og til Lindemands-Fjorden. Saa skete det, at der tre Dage efter at Odderne var sat ud, opstod en heftig Snestorm, og dermed var alle Giftfælderne og deres Ofre fuldstændig skjult. Paa Dage senere rejste Nordmændene sydover til Myggebugten, og siden har de ikke vist sig i Terrænet, hvor de talrige Fælder blev sat. De staa saa fortsat og dræber og dræber, uden at nogen faa Nytte, hverken af Kød eller Pels.

— Ved Kuhn — Øen i Omegnen af Hochstetter Forland, havde vi et andet Tilfælde. To af mine Kammerater kom her kørende til den danske Hytte, og saa skete det, at Hundene løb fra dem, hvorpaa de maatte af Sted paa Ski for at søge dem op. Paa denne Tur fandt de to norske Giftodder, hvorfra den nærmeste stod kun faa Kilometer fra det danske Hus. De opsamlede dem da og brændte dem. Man kunde ellers let have udsat sig for at miste hele Spandet af Hunde.

— Hvor langt mod Nord kommer Nordmændene op?

— Ikke højere end til Kuhn-Øen, hvilket ogsaa har til Følge, at Vildtbestanden er meget større i Egnene Nord for denne Linie.

— Benytter Nordmændene ogsaa Gift oppe paa Spitzbergen, hvor det er dem, der har Højhedsretten?

— Nej, deroppe er denne Fangstmaade strengt forbudt. I Grønland tager de derimod ikke et saadant Hensyn — Rent personligt er vi, det synes jeg dog bør fremhæves, kommet udmærket ud af det med de norske Fangstfolk, der Mand og Mand imellem viste sig som ganske fortræffelige Kammerater. Men det formilder dog paa ingen Maade var Dom over Nordmændenes forkastelige Jagtmetoder.

Bladet:

Berlingske Tidende

skriver den

13 SEP. 1931

Ikke hvid Mands Land.

Lauge Koch udtaler sig til
„Aftenposten“ om Østgrønland.

**Maaske Livsbetingelser for en
Eskimo-Befolkning.**

Fra vor Korrespondent.
OSLO, LØRDAG AFTEN

AFTENPOSTEN bringer et Interview med Dr. Lauge Koch. Bladet spørger bl. a. om hans Mening om Fremtidsudsigterne paa Østgrønland. Lauge Koch svarer:

Jeg tror ikke, at Landet kan byde paa Livsbetingelser for hvide Mænd. Fangsten er for ringe, der er ingen Fugleffjelde, og som Følge deraf er Rævebestanden ikke særlig stor. Det viser sig, at baade norske og danske Fangstfolk i ringe Grad udnytter Bjørnefangsten. Om der kan leve en eskimolsk Befolkning her, ved jeg ikke. Dyrebestanden er stort set saa fattig, at den ikke kan skaffe Underhold til baade Eskimoer og Hvide. Naar det politiske Spørgsmaal vedrørende Østgrønland er afgjort, tror jeg, ogsaa den hvide Mands Fangst om kort Tid vil ophøre. Jeg ser, at Docent Hoel kritiserer, at mine 60 Hunde vil kræve en hel Masse Moskusokser til Føde. Selvfølgelig vil jeg skyde en Del, men den Omstændighed, at vi har Grønlandere med os, gør, at vi ogsaa kommer til at udnytte Sælkødet. Vi kommer forøvrigt delvis til at arbejde paa Strøg, hvor vi ikke kan gøre Regning paa Moskusokser.

LANDET KAN IKKE BÆRE FLERE

Paa Spørgsmaal om, hvor mange Fangstfolk han mente, der kunde være Plads til paa Østgrønland, uden at Landet vilde blive ryddet for Vildt, udtalte han: Nordmændene har ca. 15 Mand, der overvintrer, og vi Danske har 6 Mand, saa stort flere tror jeg næppe, Landet kan bære.

SPØRGSMÅL, DER MAA KLARES

Til Slutning i Interviewet kom man ind paa Politimyndigheden og Forholdet mellem Nordmændene og Danskerne paa Østgrønland. I denne Forbindelse udtalte Lauge Koch: Hvad Politimyndigheden angaar, er der en Række uklare Spørgsmaal, som der maa skaffes Klarhed over. Hvor langt rækker f. Eks. et Fangstfelt? Naar en Fangstmand har ladet et Felt ligge ubrugt en Tid, hvilket han maa gøre, hvor længe kan han lade det ligge saaledes, uden at en anden kan komme og sætte sig fast der? Disse Spørgsmaal maa finde deres Afgørelse i Haag.

SENERE SAMARBEJDE

Angaaende det videnskabelige Samarbejde mellem Nordmænd og Danske paa Grønland, siger Lauge Koch, at han foreløbig tror et saadant Samarbejde er umuligt. For en god Tid siden fik jeg en Henvendelse om Samarbejde fra den norske Professor Kiaer, men jeg skønnede, at saaledes som Forholdene ligger, kan der ikke blive noget Samarbejde. Naar Sagen er afgjort i Haag, vil der vel gaa nogle vanskelige Aar, før Bitterheden har lagt sig fra det Lands Side, der taber Sagen. Lad os sige om fem Aar eller mere kan der forhaabentlig blive Tale om Samarbejde.

skriver den 11. SEP. 1931

Hvor en uddød Stamme Eskimoer færdedes

De vældige Fjordomraader i Østgrønland, der for et Aarhundrede siden rummede en Eskimo-Befolkning.

Den svenske Turistforenings Sekretær, Dr. Carl-Julius Anrick, fortæller om sit Besøg i de Egne, hvor for hundrede Aar siden en nu uddød Eskimostamme havde sine Bopladser.

Da Englænderen Clavering for godt et Hundrede Aar siden traf Eskimoer i Østgrønland ved Kysten til den Ø, der senere kom til at bære hans Navn, vidste han næppe, hvor mærkværdig en Hændelse det var. At man ikke før havde vidst, at der var Eskimoer der, beroede paa, at det var et forud ukendt Land. Ingen kunde ane, at det ogsaa var sidste Gang, man traf dette Folkeslag i denne Egn af Østgrønland.

Men der er hændet det mærkelige, at hele den Befolkning, der befolkede disse Bredder af den østgrønlandske Kyst, er forsvundet og tilintetgjort. Hvad man siden hen har fundet som Minder om denne Eskimostamme, er udelukkende arkæologiske Fund. Hverken Sagn eller Beretninger hos Eskimoer i andre Egne af Grønland fortæller noget om disse Indbygges Skæbne. Naar man nu besøger Kong Oscars- og Franz Josephs Fjordenes

Kystegne og gaar længere mod Nord, op imod Claveringøen, træffer man kun Fortidsminder, der beretter om denne uddøde Stamme, den oprindelige Herre over det Land, Nordmændene i Sommer har annekteret, og opkaldt som *Erik den Røde Land*.

De lave og mørke Vinterhytter tæt ved Kysten.

Alle disse Fortidsminder findes nær ved Kysten eller Fjordstranden. Eskimoen var og er henvist til at bjærge sit Liv ved Jagt først og fremmest paa Havets Dyr; det er Sæl, Hvalros, Narhval og Isbjørn, der giver ham det meste af Livets Behov. For disse nu uddøde Eskimoer var ogsaa Rensdyret af afgørende Betydning; det lærer man ved at se den Mængde af Rensdyrknogler, baade bearbejdede og ubearbejdede, som man finder i deres nu sammenstyrtede og tilgroede Boliger. Det er i øvrigt mærkeligt, at ligesom Eskimoerne er forsvundet, saaledes er ogsaa Rensdyret i disse Egne udryddet.

Rensdyr er ikke fældet heroppe siden

1899 under den svenske Nathorstekspe-
ditions Besøg.

Gaar man i Land paa en af de Odder, der rækker sig ud i Fjorden, skal det sjældent slaa fejl, at man finder nogle Lavninger i Jorden faa Snese Meter fra Stranden og kun i et Par Meters Højde over Havfladen. De er alle omtrentligt rektangulære og maaske næsten helt tilgroet, saaledes at kun Sænkningen i Jordsmonnet og nogle Stenplader, der ligger solidt anbragt i Jordfladen, viser, at der her er Rester af Menneskeværk. Fra den firkantede Stenmur er der anbragt en overdækket Gang ned ad Skraaningen. Den udmunder adskillige Meter fra selve Muren.

Disse Tomter er Rester af Eskimoernes Vinterboliger. Her tilbragte de deres Vintre, og hertil førte Familiens Overhoved Jagthyttet ude fra Havet i sit vidunderlige Fartøj, den lange, lette og smidige Kajak. I Sommertiden boede man andetsteds, da gav et Telt Beskyttelse nok mod Naturen.

Hyttene indrettet nøjagtigt som i Vestgrønland.

Hvis man udgraver en saadan Vinterhytte, ser man, hvor nøje den ligner Vinterhusene hos vore Dages primitive Eskimoer. Indgangen fører ind til en Tunnel, der gaar op til Huset. Der er ingen direkte Indgang ind i Huset, thi saa vilde det være vanskeligt at holde fast paa Varmen og den varme Luft derinde, saa den ikke forsvandt ud i Vinterkulden. Man krøb altsaa ind og op i sit Hus. Der var lavt til Taget, knapt nok Plads til at staa oprejst, og dog er Eskimoerne et lavvokset Folk. Den inderste Halvdel af Hytten, regnet fra Indgangen, laa lidt forhøjet, og her var Familiens Sengplads. Lige til højre eller til venstre for Døren var Ildstedet, hvor man den

Dag i Dag finder Tranlamperne, Skaale af en eller anden Slags Sten, som Tranen hældtes op i, og hvorfra en Væge sugede Brændstoffet op. Den laveste Del af Gulvet var stenbelagt. Heroppe, hvor saa meget af Fjeldgrunden er Skifer,

Ruiner af gammel Eskimo-Beyggelse.

er det let at finde gode Stenplader. Oppe paa Sengpladsen var Gulvet Grus.

Under Udgravningerne finder man baade det ene og det andet af en Families Husgeraad. Paa Gulvstenene eller i Sprækkerne mellem dem og Vægstenene ligger de smukkeste Spyd- eller Harpunspidser. Man finder Fyrtejet, en Træpind, med hvilken man borede sig Ild, man finder Snestkrabere og Skiferknive. Om kunstnerisk Interesse og Færdighed vidner Smykker i Ben og Elfenben. Og om den opvoksende Slægts Lege fortæller baade Dukker, der forestiller Mennesker og Dyr, og andre Genstande. Jeg havde selv i Sommer det Held at finde en hel lille Samling saadant Legetøj, nok saa net liggende paa en Stenhyde i en af de Hytter, der blev gravet ud. Et ganske enkelt Fund indeholder et Stykke Jern. Hvor det er kommet fra i Eskimoernes Eje, om det stammer fra Vrag-gods eller i tilhyttet fra sydligere Egne, er uvist. Givet er det kun, at der ingen eller næsten ingen Berøring har været mellem disse Eskimoer og den hvide Race.

Alt i alt giver den store Righoldighed i Fundene et ganske godt Billede af dette Folks Livsforhold, og det store Antal Bopladser, navnlig paa Claveringøen, viser, at Bosættelsen ikke var ringe. Ogsaa Gravfundene taler deres tydelige Sprog.

Er nu dette Folk gaaet under, eller er Stammen vandret bort fra disse vældige Landomraader til andre og bedre Jagtmarker? Det er et Spørgsmaal, som det endnu ikke er lykkedes at besvare.

Carl-Julius Anrick.

Fjordparti fra Scoresby Sund-Kolonien.

Bergens Tidende

Telefoner:

Redaksjonen (rikstelefon)	0310
Forretningsfører	0296
Redaksjonen	4661
Redaktøren personlig	4798
Reklamechefen	0294
Trykkerikontoret	1636
Faktoren (setteriet)	2288
Regnskaps- og kassererkontor..	0296
Ekspedisjonen	4659
— — — — —	5551
— — — — —	5550

Privattelefoner:

Redaktør Finn B. Henriksen..	1958
Boktrykker J. W. Eide	5601
Redaksjonssekr. Haakon Torsvik	8528
— — — — — Harald Wigum	8516
Ragnvald Jørgensen	8852
Ingebrigt Lillehelm	9164
Johan Rasmussen	Hop 260
Leif Chr. Pedersen	6238
Forretningsfører O. Fænn	2291

I Oslo:

Redaktør Eide, privat	60052
Oslokontoret	22051

På Grønland.

Herr Chemnitz fra Fredrikskov.

— — —

»Berlingske Tidende« har spurt den innfødte kolonistyrer på Grønland Nicolay Chemnitz fra Fredrikskov om hans mening om okkupasjonen på Øst-Grønland.

Han uttaler bl. a. følgende:

»Vi grønlandere er forferdelig lei over at det nettop er nordmennene som vil dominere på Øst-Grønland. De er nemlig skånselsløse fangere, som truer grønlandernes næring.

Normennene tar intet hensyn til de innfødte fangere, og med norske fangere kan vi ikke ta opp konkurransen. Dertil er de for begjærlige. Det er så meget mere trist for oss vest-grønlandinger som vi jo nettop hadde fått utsikt til å utvide våre erhvervsmuligheter gjennom en planmessig kolonisasjon av Østkysten. Den er jo godt begynt med Scoresby Sound og vi har nærmet tillit til at den kunde fortsette til gagn for oss«.

Stakkars hr. Chemnitz, stakkars grønlandere! Hvor ofte har disse folk ikke håpet på at hvad som blev gjort for dem var til gagn.

Er det erhvervsmuligheter grønlanderne håper å opnå i Nordøst-Grønland så vil de nok ennu en gang bli skuffet.

Da de dansk-grønlandske embedsmenn i sin tid hadde oparbeidet en så stor eksport av ikke monopoliserte fiskeriprodukter at grønlanderne hadde fått smak på å arbeide, trodde man også at en ny tid skulde opprinne.

Men regjeringen fant snart ut at denne privattrafikk øvet en uheldig innflytelse på grønlandernes økonomi. De stakkars folk tjente for mange penger, og hele denne merfortjeneste var administrasjonen pliktig å innløse

hetshavere, som bare har et ønske og det er, at de rovgriske nordmenn blir bortjaget og det snilde Danmark som før får stille med det hele.

Hr. Chemnitz og hans landsmenn har aldri fått vite at det var Danmark som ødela erhvervsmuligheter, så gode som nogensinne for grønlanderne i 1903, da regjeringen bemyndiget direktoratet til å overta den private eksport fra Grønland av laks og kveite, og at autoritetene bemyndigedes til å iverksette sådanne innskrenkninger i fiskeriet som hensynet til den innfødte befolkning krevet«.

På tross av alle hindringer er den grønlandske befolkning allikevel etterhvert gått over fra selfangst til fiskeri. Men da grønlanderne ikke får slippe ut av kolonistyrerens synsvidde passer man omhyggelig på at den innfødte befolkning ikke får anskaffe sig båtmaterial som tillater dem i likhet med andre å kunne drive rasjonelt og lønnsomt fiske der hvor storfangsten finnes.

Allikevel er det lykkes grønlanderne å drive det til å fiske for meget, og et nytt »humant« lovforslag for å regulere dette er nu under opseiling.

Fra gammel tid har det vært hevd, at behandlingen av alle grønlandske produkter var fangstmannen uvedkommende, i det den skulde besørges av administrasjonen.

Med hensyn til rensningen av fisk har styrelsen imidlertid ikke kunnet opfylle denne forpliktelse, da bare et fåtall grønlandere er villig til å arbeide for den elendige betaling som bydes. Den grønlandske administrasjon vil nu komme over disse vanskeligheter ved å gjøre fiskerensningen til tvangsarbeid for grønlanderne.

Hvordan et hvert frilyndt menneske ser på en slik administrasjon, behøver vi ikke å påpeke. Vi skal imidlertid tillate oss å citere hvad den fremrakende danske grønlandskjenner, fhv. inspektør i Grønland O. Bendixen skriver om et slikt overgrep:

»Når befolkningen derfor »lovmessig« tvangsutskrives til et almindelig arbeide, hvad enten det gjelder fiskerensning, fabrikkvirksomhet, landbruk eller lignende, er man langt ute over grensen for borgerlig ombud og inne på de samme prinsipper som nu anvendes i Russland.

Man må derfor gå ut fra at forslaget, som dog ennu ikke er vedtatt, først er fremsatt efter moden overveielse, og at styrelsen i den tvungne arbeidsytelse ser den siste og eneste mulighet for den fulle utnyttelse av landets fiskerikdom og økonomiske fremskritt for den grønlandske befolkning.

Men i så fall er det jo utenfor

På Grønland.

Herr Chemnitz fra Fredrikskov.

»Berlingske Tidende« har spurt den innfødte kolonistyrer på Grønland Nicolay Chemnitz fra Fredrikskov om hans mening om okkupasjonen på Øst-Grønland.

Han uttaler bl. a. følgende:

»Vi grønlandere er forferdelig lei over at det nettop er nordmennene som vil dominere på Øst-Grønland. De er nemlig skånselsløse fangere, som truer grønlandernes næring.

Normennene tar intet hensyn til de innfødte fangere, og med norske fangere kan vi ikke ta opp konkurransen. Dertil er de for begjærlige. Det er så meget mere trist for oss vest-grønlandinger som vi jo nettop hadde fått utsikt til å utvide våre erhvervsmuligheter gjennom en planmessig kolonisasjon av Østkysten. Den er jo godt begynt med Scoresby Sound og vi har næret tillit til at den kunde fortsette til gagn for oss«.

Stakkars hr. Chemnitz, stakkars grønlandere! Hvor ofte har disse folk ikke håpet på at hvad som blev gjort for dem var til gagn.

Er det erhvervsmuligheter grønlanderne håper å opna i Nordøst-Grønland så vil de nok ennu en gang bli skuffet.

Da de dansk-grønlandske embedsmenn i sin tid hadde oparbeidet en så stor eksport av ikke monopoliserte fiskeriprodukter at grønlanderne hadde fått smak på å arbeide, trodde man også at en ny tid skulde oprinne.

Men regjeringen fant snart ut at denne privattrafikk øvet en uheldig innflytelse på grønlandernes økonomi. De stakkars folk tjente for mange penger, og hele denne merfortjeneste var administrasjonen pliktig å innløse i europeiske varer. Man fant at grønlanderne var altfor uvant til å ha penger mellom hendene, og dette kunde komme til å rokke ved hele den danske foreldede administrasjon av landet.

Nordmennene er »— skånselsløse fangere som truer grønlandernes næring,« sier også hr. Chemnitz. Vi vet ikke om han har truffet nogen nordmann, sett dem i fangsten har han i hvert fall ikke. Men, — og her kommer vi til kjernen i det hele, han har lest bøker og blade, vel å merke de få utvalgte, som den danske censur tillater sine grønlandere å lese, og han har kanskje hørt agitatorer, som kunde fortelle om de forferdelige nordmenn, som kommer over havet for å utrydde selen og fisken ved hans lands kyster. Hr. Chemnitz vet ikke bedre, de andre grønlandere heller ikke, men danskerne vil allikevel utvilsomt fremføre disse stakkars godtroende menneskers vidneprov for retten i Haag. Man vil tale om landets ur-innvånere, de egentlige rettig-

ter dem i likhet med andre å kunne drive rasjonelt og lønnsomt fiske der hvor storfangsten finnes.

Allikevel er det lykkes grønlanderne å drive det til å fiske for meget, og et nytt »humant« lovforslag for å regulere dette er nu under opseiling.

Fra gammel tid har det vært hevd, at behandlingen av alle grønlandske produkter var fangstmannen uvedkommende, i det den skulde besørges av administrasjonen.

Med hensyn til rensningen av fisk har styrelsen imidlertid ikke kunnet opfylle denne forpliktelse, da bare et fåtall grønlandere er villig til å arbeide for den elendige betaling som bydes. Den grønlandske administrasjon vil nu komme over disse vanskeligheter ved å gjøre fiskerensningen til tvangsarbeid for grønlanderne.

Hvordan et hvert frilyndt menneske ser på en slik administrasjon, behøver vi ikke å påpeke. Vi skal imidlertid tillate oss å citere hvad den fremrakende danske grønlandskjenner, fhv. inspektør i Grønland O. Bendixen skriver om et slikt overgrep:

»Når befolkningen derfor »lovmessig« tvangsutskrives til et almindelig arbeide, hvad enten det gjelder fiskerensning, fabrikkvirksomhet, landbruk eller lignende, er man langt ute over grensen for borgerlig ombud og inne på de samme prinsipper som nu anvendes i Russland.

Man må derfor gå ut fra at forslaget, som dog ennu ikke er vedtatt, først er fremsatt efter moden overveielse, og at styrelsen i den tvungne arbeidsytelse ser den siste og eneste mulighet for den fulle utnyttelse av landets fiskerikdom og økonomiske fremskritt for den grønlandske befolkning.

Men i så fall er det jo utenfor all tvil, at monopolet og landets avsperring fra omverdenen er den største og kanskje eneste hindring for grønlandernes kulturelle og økonomiske utvikling til en sådan modenhet at de kan bli i stand til å leve i fri forbindelse med den øvrige verden, ti ingen kan vel for alvor mene at veien hertil går gjennom *tvungen arbeidsytelse* tilmed under en sådan form, at byrden herved kommer til å hvile på den fattigste og minst selvstendige del av befolkningen«.

(O. Bendixen: Grønlandsfiskeriet side 80, Kjøbenhavn 1930.)

Det skulde være interessant å vite hvorledes danskene blandt grønlanderne fremstiller nordmennene, når hr. Chemnitz, fortrolig med dansk administrasjon på Grønland, kan uttale at vi er skånselsløse mennesker som intet hensyn tar til de innfødte fangere.

Flekkefjord Fotballklubb som spiller mot Brann i aften skal imorgen aften spille mot Ny-Solheim på Møhlenpris.

Hvite menns fangst paa Øst-Grønland snart en saga blott?

Det har vært sagt at okkupasjonen av Eirik Raudes land er den eneste begivenhet som siden 1905 har påkalt hele folkets oppmerksomhet og mobilisert det for et enstemmig krav. Historien om hvordan en opinion i denne retning skyllet som en bølge over landet og utløstes i henstillinger til regjeringen, som denne kort tid etter fulgte, må vel sies å være den største utenrikspolitiske begivenhet på 26 år. Selv de som hevder at Norge aldri har ført en selvstendig utenrikspolitikk, må innrømme at ånden i dette folkekrav er ekte nok.

For okkupasjonens menning gjaldt det i høiere grad enn man skulde tro deres to be or not to be på Øst-Grønland. Med en toleranse som er et bedre ord verdig har våre folk deroppe vært stiltiende vidner til at danske fangstfolk år etter år, og i klar hensikt, bygget sine hytter mellom og kloss inn på de norske, benyttet deres jaktterreng, ja, ofte deres hytter, åt sig inn på nordmennene så disse tilslutt måtte si fra. Og de visste ingen bedre måte å gjøre det på enn å tone flagget med rødt, blått og hvitt.

Om enn Halvard Devolds okkupasjon kom som en sensasjon var den dog blitt innvarslet og forberedt av tidligere begivenheter. Man husker Ishavsrådets senere så omdisputerte henstilling til regjeringen om okkupasjon, og de foruroligende meldinger om Lauge Kochs politimyn-

Lauge Koch: Jeg er ingen krakiliker.

Grønland har vesentlig videnskapelig interesse.

Et intervju med Lauge Koch på 74° nord.

Bortsett fra kameler og andre firbente østerlandske vesener er der få skapninger som er utrustet til å gå lange strekninger i sand. Skjer dette ennvidere i 25 graders varme, kan en likefrem kjenne sandheten under benene. Under slike forhold blir selv en Lauge Kochs leir en oase. En annen ting er hvorvidt man finner ut sannheten der.

Men ventet vi å treffe en oase hvor beduinen spiste dadler og smilte skielmsk til sin yndlingshustru, fikk vi snart anledning til å komme på bedre tanker. En mere konsentrert energi enn den som utfoldet sig på strandbredden i Eskimobukta kan selv ikke kemneren prestere i sin hellige iver. Folk løp om hyerandre i samme fart som maur der bringer sine hvite småbarn ut i solen, hammerslagene tonet som en frekk kontrast mot stillheten omkring hvor alt som var å

mening om Øst-Grønlandsspørsmålet. Som geolog har jeg hverken lyst eller egentlig noe mandat til å uttale mig om den sak. Denne ekspedisjon er jo rent videnskapelig. Skulde jeg si noe, måtte det være at den norske utenriksministers uttalte ønske om et fremtidig godt forhold mellom nordmenn og dansker på Øst-Grønland, fullt ut deles av oss. Men jeg kan ikke pine noen bakgrunn for den dansk-norske konflikt. (!)

Jeg finner også Grønlands øst kyst å være meget interessant sett fra et geologisk standpunkt men heller ikke mere. Jeg er nemlig av den sikre overbevisning at fangstvirksomhet heroppe ikke vil kunne fortsettes i den nuværende utstrekning, og overhodet at den tid ikke er fjern da fangstvirksomhet fra hvite menns side vil ophøre.

— Tror De at dette vil skje

forsøkt dette fiske på Vest-Grønland hvor jeg fikk spredte fangster. På hvert sted hvor jeg efter et års tid kom tilbake, fantes der praktisk talt ikke mere laks. Med andre ord er forekomsten både spredt og små. Og tenk på den tidligere lønnsomme revefangst. Grønland er et fattig land . . . Og med seilfangsten har det tidligere vært så at man eventuelt kunde komplettere med moskus og hvalross. Nu er det ikke mange hvalross igjen heromkring. Fangsten er da også mindre intens i våre dager, både fra norske og danske fangstselskapers side.

Jeg ser muligheter for at en eskimobefolkning kunne finne til livets ophold her ved havet . . . det er det hele.

— Det er stasjon nr. 2 De nu bygger?

— Ja. Stedet her heter Eski-

stor stue og kjøkken. Masten De ser tilvenstre tilhører vår radiostasjon, som har kortbølge, langbølge og telefon . . .

Som om dette skulde ha minnet Koch om at tidene forandrer sig, begynner han å tale om sine tidligere ekspedisjoner. Flutselig griper han tråden igjen:

— Det Norge vil gjøre nu er det samme som Danmark gjorde i 1921, sier han med vekt på hvert ord. Og jeg gjentar min uttalelse under en bankett i Norsk Geografisk Selskap. Forholdet mellom Norge og Danmark i Grønlandsspørsmålet må avklares, ellers står det i fare for å forgiftes.

Umotivert følger han til:

— Tror De virkelig Halvard Devold blir boende heroppe hele sitt liv? Jeg vedder på at han om noen år forlater dette ugjest

— Nei, det må være sjov, svarer Koch.

— Hvor mange overvintrere blir tilbake?

— 16, åtte i Kong Oscars fjord og åtte i Eskimobukta. De 60 Grønlandshunder vi har med fordeles på samme måte.

— Har ekspedisjonen fangstet noe?

— Ubetydelig. Under farten gjennom isen så vi syv isbjørner, hvorav en blev skutt.

Under den videre samtale kommer vi inn på docent Hoeis videnskapelige arbeide, da Koch utbryter:

— Jeg har ikke hatt den fornøielse å tale med docenten. Hans uttalelse til den norske presse om at jeg skulde være av en krakilsk natur, er derfor nok så merkelig. A propos Hoel: Jeg kan ikke forstå hvorfor han ikke fortsatte sitt videnskapelige arbeide på Svalbard? Det undrer mig at han er begynt på noe nytt, sålenge der er fullt op av videnskapelige oppgaver på Svalbard*).

*) Denne siste uttalelse er for øvrig tidligere meddelt pressen av en herværende skipper, hvis kilde er nærværende. Til slutt vil jeg si: Det er trist at ligge heroppe med videnskapelige ekspedisjoner uten å vite noe om hverandre.. der er kommet en slags veibnet forsikthet i luften. Da jeg i 1926 sørget for start av en videnskapelig ekspedisjon til Grønland, gratulerte major Isachsen mig

Norge aldri har ført en selvstendig utenrikspolitikk, må innrømme at ånden i dette folkekrav er ekte nok.

For okkupasjonens menugjaldt det i høyere grad enn man skulde tro deres to be or not to be på Øst-Grønland. Med en toleranse som er et bedre ord verdig har våre folk deroppe vært stiltiende vidner til at danske fangstfolk år efter år, og i klar hensikt, bygget sine hytter mellom og kloss inn på de norske, benyttet deres jaktterreng, ja, ofte deres hytter, åt sig inn på nordmennene så disse tilslutt måtte si fra. Og de visste ingen bedre måte å gjøre det på enn å tone flagget med rødt, blått og hvitt..

Om enn Halvard Devolds okkupasjon kom som en sensasjon var den dog blitt innvarslet og forberedt av tidligere begivenheter. Man husker Ishavsrådets senere så omdisputerte henstilling til regjeringen om okkupasjon, og de foruroligende meldinger om Lauge Kochs politimyndighet. Til denne danske mangøvre hadde Norge bare ett svar, og i virkeligheten også bare ett til Halvard Devolds handling.

Denne manns og Lauge Kochs navn er vel mere enn alle andre innkjedet i de begivenheter som vi nu er midt oppe i. Den danske geolog kan allerede notere en berømmelse som det er uvisst om hans egentlige metier vilde ha skaffet ham. Og omkring hans ekspedisjon i år har der vært hvisket det utroligste ting fra politimyndighet til omplantning av eskimoer, rykter som de norske fangstfolk deroppe selv sagt ikke er minst interessert i.

Ganske betegnende kan det for så vidt være at Kochs ekspedisjon etter ankomsten til Grønland kastet anker 20 minutters vei fra den kjente norske fangsthytte på Kapp Herschell og straks gikk igang med å bygge en stasjon der. Få dager etter var Kochs skib å se på sydsiden av Claveringsøya hvor «Goddhåb» pånytt landsatte folk og stasjonsmaterieell.

Der verserer en historie som er nokså fin i kanten om en norsk selfangerskipper som, da skibet blev nektet vann på dansk Grønland, sendte landets herrer en nøiaktig rapport over skibets forsyning av ammunisjon og geværer. Skibet fikk vann.

Denne tildragelse må forlenget ha fått alderens patina over sig. Den må i alle fall ha funnet stel før Lauge Koch begynte å skyte med kanoner. For da Aalesunds Avis medarbeidere ombord i selfangeren «Pil» bad om å bli landsatt ved Kochs leir motsatte kapteinen sig bestemt dette. Man slipper ikke norske intervjuere inn i løvens hule. Det var derfor ikke annet å gjøre enn å arrangere en pen liten rømning og hjelpe sig med en robåt samt underlige ord og gjeringer.

Bortsett fra kameler og andre firbente østerlandske vesener er der få skapninger som er utrustet til å gå lange strekninger i sand. Skjer dette ennvidere i 25 graders varme, kan en likefrem kjenne sandheten under benene. Under slike forhold blir selv en Lauge Kochs leir en oase. En annen ting er hvorvidt man finner ut sannheten der.

Men ventet vi å treffe en oase hvor beduinen spiste dadler og smilte skjelmisk til sin yndlingshustru, fikk vi snart anledning til å komme på bedre tanker. En mere konsentrert energi enn den som utfoldet sig på strandbredden i Eskimobukta kan selv ikke kemneren prestere i sin hellige iver. Folk løp om hverandre i samme fart som maur der bringer sine hvite småbarn ut i solen, hammerslagene tonet som en frekk kontrast mot stillheten omkring hvor alt som var å se innskrenket sig til en hare som myste med øinene.

Og disse folk syntes i motsetning til haren å ha meget korte ører og å ha fått sitt syn svekket i gnistrende is som undertegnede. — Vi gikk like ned til stasjonen og fotograferte denne fra tre sider, uten at en kjeft så meget som la merke til oss. Vi visste sandelig ikke at de danskes forakt var så stor og så bedervet.

Ved sjøkanten finner vi to menn som ikke hamrer spiker og ikke har mistet de to viktigste sanser. Den ene av dem pådrar sig vår oppmerksomhet på grunn av sin korporlige mektighet og vi ber ham føre oss til Lauge Koch.

— Lauge Koch, det er mar. Skal vi ikke sette oss på en bergknaus og få en prat sammen?

Når en danske ber en nordmann om å sette sig på en bergknaus bør man ikke ha nei i sin munn i disse dager!

Dette var altså Lauge Koch. Ikke en vindtørr videnskapsmann som grubler på naturens hemmeligheter og går rundt med et egocentrisk blikk, men en sværvoksen, godmodig bjørn i hvis munn det enstonige danske lyder som småprat i søvne. I det brunbrønte ansikt så et par blå øine tillitsfullt på oss under lyse, buskede bryn. En mann av den sort en blir fortrolig med på 5 minutter. Den brune turistskjorte syntes å ville sprenges av de brede skuldrer og det svære bryst, og hele skikkelsen minnet mer om en Ørnulf fra Fjordene enn en hedenes sønn.

— Kan De si mig, mine herrer, åpner Lauge Koch samtalen, hvorav det kommer at nordmennene som ligger i telt her i nærheten ennå ikke har besøkt oss. Man skulde s'gu tro de vilde ntsponere oss.

— De vil selvfølgelig vite min

mening om Øst-Grønlandsspørsmålet. Som geolog har jeg hverken lyst eller egentlig noe mandat til å uttale mig om den sak. Denne ekspedisjon er jo rent videnskapelig. Skulde jeg si noe, måtte det være at den norske utenriksministers uttalte ønske om et fremtidig godt forhold mellom nordmenn og dansker på Øst-Grønland, fullt ut deles av oss. Men jeg kan ikke øine noen bakgrunn for den dansk-norske konflikt. (!)

Jeg finner også Grønlands øst kyst å være meget interessant sett fra et geologisk standpunkt men heller ikke mere. Jeg er nemlig av den sikre overbevisning at fangstvirksomhet heroppe ikke vil kunne fortsettes i den nuværende utstrekning, og overhodet at den tid ikke er fjern da fangstvirksomhet fra hvite menns side vil ophøre.

— Tror De at dette vil skje for alle grener av fangstvirksomhet?

— Ubetinget. La oss ta f. eks. laks, som jeg forstår Deres ekspedisjon er ute efter. Jeg har

ing om Øst-Grønlandsspør-
et. Som geolog har jeg hver-
lyst eller egentlig noe man-
til å uttale mig om den sak.
ne ekspedisjon er jo rent vi-
kapelig. Skulde jeg si noe,
e det være at den norske
riksministers uttalte ønske
et fremtidig godt forhold
m nordmenn og dansker på
Grønland, fullt ut deles av
Men jeg kan ikke øine no-
kgrunn for den dansk-nor-
onflikt. (!)

finner også Grønlands øst
å være meget interessant
ra et geologisk standpunkt
eller ikke mere. Jeg er
av den sikre overbevis-
at fangstvirksomhet her-
ke vil kunne fortsettes i
nåværende utstrekning, og
det at den tid ikke er
da fangstvirksomhet fra
nenns side vil ophøre.
ror De at dette vil skje
e grener av fangstvirk-
?
etninget. La oss ta f. eks.
n jeg forstår Deres eks-
er ute efter. Jeg har

forsøkt dette fiske på Vest-Grøn-
land hvor jeg fikk spredte fang-
ster. På hvert sted hvor jeg ef-
ter et års tid kom tilbake, fan-
tes der praktisk talt ikke mere
laks. Med andre ord er fore-
komsten både spredte og små.
Og tenk på den tidligere lønn-
somme revefangst. Grønland er
et fattig land . . . Og med sei-
fangsten har det tidligere vært
så at man eventuelt kunde kom-
plettere med moskus og hval-
ross. Nu er det ikke mange hval-
ross igjen heromkring. Fang-
sten er da også mindre intens i
våre dager, både fra norske og
danske fangstselskapers side.

Jeg ser muligheter for at en
eskimobefolkning kunne finne
til livets ophold her ved havet
. . . det er det hele.

— Det er stasjon nr. 2 De nu
bygger?

— Ja. Stedet her heter Eski-
mobukta, kalt så fordi det var
her Clavering så de 12 siste eski-
moer i 1822, opplyser Koch. Sta-
sjonen, som er oppført av ganske
solid materiale, består av en

stor stue og kjøkken. Masten De
ser tilvenstre tilhører vår radio-
stasjon, som har kortbølge, lang
bølge og telefon . . .

Som om dette skulde ha min-
net Koch om at tidene foran-
drer sig, begynner han å tale
om sine tidligere ekspedisjoner.
Plutselig griper han tråden
igjen:

— Det Norge vil gjøre nu er
det samme som Danmark gjorde
i 1921, sier han med vekt på
hvert ord. Og jeg gjentar min
uttalelse under en bankett i
Norsk Geografisk Selskap. For-
holdet mellom Norge og Dan-
mark i Grønlandsspørsmålet må
avklares, ellers står det i fare
for å forgiftes.

Umotivert følger han til:

— Tror De virkelig Halvard
Devold blir boende heroppe hele
sitt liv? Jeg vedder på at han
om noen år forlater dette ugjest-
milde land for at gifte sig ..
Og jeg tror ikke jeg vilde ha
fått min kone til å bo på Grøn-
land.

Det forekommer mig at hele
saken er reist på et for ringe
grunnlag. Det er godt å minnes
den norske utenriksministers
ord: De danske har optrådt helt
loyalt på Grønland. Si mig en-
gang: Når det politiske er op-
og avgjort, hvordan vil man så
ordne med det økonomiske? Det
blir sannelig ingen lett affære.
Men hvordan det enn vil gå: vi
vet at fra det øieblikk landet
blir dansk, kommer der fra vår
side ikke til at bli lagt hindrin-
ger iveien for nordmennes
fangstvirksomhet.

— Men De anser det ikke ute-
lukket at der kan komme frik-
sjoner istand på de steder hvor
norske og danske hytter ligger
om hverandre — som på syds-
iden av Claveringsøya?

— Jo, det vil jeg regne for
sannsynlig. Men også denne
eventualitet skulde kunne elimi-
neres, når den politiske situa-
sjon er avklart. Det kan ikke
nektes at der råder endel bitter-
het mellom norske og danske
fangstfolk etter okkupasjonen.
Fra begge sider vil besøk gjerne
bli tydet som spioneri, således
som tilfellet allerede tidligere
var ved min ekspedisjon i 1929.
Dengang berodde det på ukjenn-
skap til forholdene.

— Deres geologiske undersø-
kelser?

— Ekspedisjonen har med
ialt 12 geologer som fortsetter
arbeidet fra ifjor og min første
tur i 1926. Ekspedisjonen er ut-
sendt av Styrelsen af Kolonier-
ne i Grønland, tidligere Konge-
lig Grønlandsk Handel. Her er
videnskapelig arbeide for årrek-
ker fremover.

— Det sies, som Kongelig
Grønlandsk Handel for så vidt
skulde antyde, at der er fyrste-
lige interesserte?

Under den videre samtale
kommer vi inn på docent Hoeis
videnskapelige arbeide, da Koch
utbryter:

— Jeg har ikke hatt den for-
nøielse å tale med docenten.
Hans uttalelse til den norske
presse om at jeg skulde være av
en krakilsk natur, er derfor nok
så merkelig. A propos Hoel: Jeg
kan ikke forstå hvorfor han ik-
ke fortsatte sitt videnskapelige
arbeide på Svalbard? Det un-
drer mig at han er begynt på
noe nytt, sålenge der er fullt op-
av videnskapelige oppgaver på
Svalbard*).

*) Denne siste uttalelse er for-
øvrig tidligere meddelt pres-
sen av en herværende skip-
per, hvis kilde er nærværende.
Til slutt vil jeg si: Det er
trist at ligge heroppe med viden-
skapelige ekspedisjoner uten å
vite noe om hverandre.. der er
kommet en slags vebnet forsik-
tighet i luften. Da jeg i 1920
sørget for start av en videnska-
pelig ekspedisjon til Grønland,
gratulerte major Isachsen mig
på det hjerteligste. Dengang ek-
sisterte Grønlandsspørsmålet ik-
ke. Og nu, ja, jeg synes det er
alt for smått å ligge og slåss..
Opriktighet eller en tilfeldig
stemning?

Geolog Lauge Koch reiser sig
og går ned til sine menn. Hvor-
dan nordmenn enn kan se ham
gjennem øieblikkets briller: om
hans elskverdighet kan der ikke
disputeres. Og i den retning er
vi ikke alle like rettferdige.

C. A.

P. S.

Enkelte aviser, hvoriblandt
en herværende, har bragt et for-
lydende om at der blandt de
eskimoer Lauge Koch har bragt
med sig til Grønland også skul-
de befinne sig kvinner. Som ene-
ste journalist der har været i
Lauge Kochs leir i Eskimo-
bukta, finner jeg det som en
plikt å dementere det nevnte for-
lydende. Ryktet skulde for så-
vidt heller ikke være egnet til
at vekke tiltro som det bygger
på iakttagelser i kikkert, tilsatt
med en passende dosis mistenk-
somhet.

Kjenner man nemlig bare litt
til de forhold fangstmenn har å
arbeide under, vil man også vite
at kvinner ikke på noen måte
passer i en fangsthytte. Hvor-
vidt det er denne strindbergske
anskuelse som her har velet
mest for Koch skal være usagt.
Vi fikk til overflod også geolo-
gens forsikring om at ekspedi-
sjonen ikke kunde fremvise et
eneste eksemplar av hunkjønn.

D. S.

Hvis De liker

«AALESUNDS AVIS»
saa anbefal bladet til Deres
venner

Oslo Aftenavis

29/8 - 1931.

„Lauge Koch var elsk- værdigheten selv“

**Men mener at docent Hoel bør holde
sig borte fra Grønland.**

**Laksefiske-ekspedisjonen tilbake til Norge, med
liten fangst.**

Alesund, 29. august.
Kaptein Olsviks ekspedisjon med dampskibet „Pil“ er kommet hjem fra Grønland. Ekspedisjonens formål var å drive laksefiske og forsøke å nyttiggjøre sig de rikdommer av denne fiskeart som finnes i fjordene derborte. Kapteinen uttaler til „Sunnmørsposten“, at laksefangsten ikke blev stor. Dette betyr imidlertid ikke at det ikke var nok av laks. Saken er den at man kom for sent bort til Grønland slik at laksen var gått så langt ut fra land at man hverken hadde redskaper eller mannskap nok til å ta den. Man måtte derfor gå over til annen fangstvirksomhet for å få budgettet til å balansere så nogenlunde.

Efter de undersøkelser man gjorde mener kapteinen at en ekspedisjon som er tilstrekkelig godt

utrustet, vil kunne drive fangst med utbytte. Men man må da være fremme på et tidligere tidspunkt. For privatfolk er det altfor hasardiøst å begynne å eksperimentere med hvorledes driften skal legges an. En slik ekspedisjon bør ha offentlig støtte, men da kan det også gjøres noget, for det er laks nok.

Forøvrig så vi moskusokser i tusenvis, uttalte kapteinen. Man talte med Lauge Koch derborte. Han var elskverdigheten selv, men uttalte at docent Hoel hadde så mange ting å ivareta på Spitsbergen og Jan Mayen at han kunde holde sig borte fra Grønland. Nordmennene på sin side fant det jo besynderlig at danskene kom og satte op stasjoner midt mellem hyttene til de norske fangstfolkene. Det er plass nok ellers derborte.

198. 29 aug 31 Oslo Aftenavis.

Nordmennene skal fordrives med eskimoer.

nr 201

Dagbl.

Lauge Koch grunnlegger en fast eskimostamme på Eirik Raudes land.

London 29 aug.

Et telegram til Dagbladet igår meddelte, at bestyrer Andresen på Kapp Herschel hadde iaktatt eskimoer på Claveringsøya, både kvinner og menn. Andresen er som man vil huske, den mann som fikk politimyndighet over den nordre del av Eirik Raudes land, fra Claveringsfjorden og nordover. Han har overvintret siste vinter og er leder for det fangstparti som tilhører Møre-ekspedisjonen.

Ved henvendelse til dr. Braastad på Svalbardkontoret erfarer vi, at de eskimoer som her er iaktatt innen det okkuperte område, er de eskimoer Lauge Koch etter sin 3-årsplan skulde bringe med sig, dels som hjelpere for videnskapsmennene, dels for å forberede en senere kolonisasjon. Man hadde da Kochs plan blev offentliggjort, ikke inntrykk av at noen egentlig kolonisasjon skulde etableres allerede nu. Derfor, sier dr. Braastad, virker det overraskende å høre at det også er eskimokvinner med. Dette skulde tyde på at det er meningen å etablere en fast stamme allerede nu.

Også advokat Smedal, som vi har forelagt telegrammet, uttaler sin forbauselse over at det er kvinner med på Claveringsøya. Jeg oppfattet meddelelsen om at Lauge Koch skulde føre med sig eskimoer dithen, slik at disse bare skulde danne en fortropp til rekognosering av mulighetene, sier advokaten.

Det står altså fast at Lauge Koch etter sin plan har tatt med eskimoer til Claveringsøya, videre ser det etter dette ut til at han nu akter å ta to etapper på en gang, rekognosering og fast bosettelse. Da Lauge Kochs ekspedisjon var innom Færøyane på fremvei, het det at han skulde ta ombord hunder der. Etter hvad vi erfarer, er det nok ikke bare hunder han har tatt ombord, idet det nemlig er på Færøyane han møtte sine eskimoer som allerede på forhånd var ført dit. Hvor mange det er, savner man ennå opplysninger om.

Med hensyn til hvor eskimoene er kommet fra, kan det være noen tvil. Eskimoene på vestkysten er ikke hundekjørere, før man kommer meget langt nord på i landet. Eskimoene i Scoresbysund har lært hundekjøring,

og da de må kunne dette for at Koch skal ha noen bruk for dem, mener dr. Braastad at disse eskimoer det her er tale om, er rekruttert fra Scoresbysund.

Man bør være opmerksom på at danskenes plan på Øst-Grønland nettop går ut på å fordrive de norske fangstfolk ved hjelp av eskimoer. Det er altså det første skritt på denne vei som her er tatt. En av Knud Rasmussens oppgaver er da også å undersøke muligheten for en kolonisering med eskimoer. For hans vedkommende på streknin-gen fra Kapp Farvel og nordover. Som bekjent skal dr. Rasmussens ekspedisjoner til dette strøk og med dette formål gjen-tas gjennom 5 år. Når en eskimostamme er etablert både her og på Claveringsøya i Eirik Raudes land, vil det da snart overfor verden hete at de norske fangstfolk går landets egen befolkning i næringen og ødeleg-ger livsbetingelsene for dem.

Danskenes skriverier om de norske fangstmenn på Grønland.

De kjenner ikke typen og skriver derfor aldeles vilt.

Det vilde være økonomisk selvmord av fangstfolkene å decimere viltbestanden.

Der kommer en fangstmann inn på redaksjonen, en av de prektige fyrer som år efter år har overvintret på Svalbard og slåss med polarvinteren for å tjene til livets opphold, skriver Bergens Aftenblad. Han heter Rudolf Svendsen og er for tiden bosatt her i byen, og det han har på hjertet er et oppgjør med danskene for deres skriverier om de norske fangstmenn i den siste tid.

Det har, sier han, gjort mig ondt å lese det som er blitt skrevet om oss i de danske aviser efter at Devold foretok okkupasjonen på Øst-Grønland. Vi blir nærmest fremstillet som halvciviliserte mennesker, farlige fyrer som er blitt sloppet løs oppe i polarland og gir sig en god dag i alt som heter lov og rett.

Men det er ikke riktig, at de norske fangstfolk er nogen dårlig avbalanserte mennesker. Vi er tvertimot kanskje mere avbalansert enn de mennesker som lever på de danske sletter. Polarvinteren og den store ensomhet fører naturnødvendig med sig, at vi må være i besiddelse nettop av balanse. Hvis ikke vilde vi komme til å gå tilgrunne i den lange arktiske vinter.

En fangstmann som er utsatt for polarlandets store både fysiske og psykiske påkjenning må nødvendigvis bli en handlingens mann. Han kommer ofte op i slike situasjoner at bare rådsnarhet påret med handlekraft kan redde ham fra undergangen.

Hadde danskene virkelig kjent noget til den norske fangstmannstype vilde de sikkert ikke ha skrevet slik som de gjør nu for å få oss fremstillet i slettet mulig lys i verdens øine.

Vi blir i danske aviser fremstillet som nogen råbarkede fyrer som skyter viltet ned for fote, legger polarlandet øde hvor vi farer frem. Men dette er oplagt løgn av danskene.

Hvis de hadde kjent det minste til fangstforholdene i polarland, vilde de ha forstått at en altfor sterk decimering av viltbestanden, er økonomisk selvmord for fangstfolkene selv. Polarviltet formerer sig nemlig ikke så hurtig som annet vilt og det gjelder derfor om å behandle det med forstand. Det vet alle fangstfolk, og derfor beskatter de ikke viltet sterkere enn at de kan komme tilbake og drive jakten år efter år.

Når det gjelder polaroksen som danskene har beskyldt de norske fangstmenn for å drive en ren utryddelsesjakt på, så burde danskene vite, at det er nettop de norske fangstmenn som har æren for at dette vilt nu er blitt overført både til Svalbard og Alaska for å skape en polardyrbestand i disse polar-egne. Det viser at de norske fangst-

Hadde Grønland vært norsk hele tiden vilde nordmennene sikkert for lenge siden ha innført norsk ren, så eskimoene nu kunde ha levet av renavl i likhet med våre samer. Først i år er danskene begynt å tenke på det, og det viser jo med all ønskelig tydelighet at de ikke har evnen til å kunne utnytte et polarland rasjonelt.

Jeg vil her få innskyte den bemerkning at de norske fangstmenn alltid har forstått, hvilken stor betydning det har, at viltet blir bevart i polarland. Det var på fangstfolkenes initiativ, at villrenen blev fredet en årrekke på Svalbard, hvor forresten også polarreven er fredet en tid av året.

Det går derfor ikke an å beskyldte de norske fangstmenn for viltutryddelse i polaregnene.

Danskene har forresten aldri hatt fangstfolk på Grønland, og typen er derfor fremmed for dem, men derfor bør de ikke uten videre gå hen og mistenkeliggjøre den norske fangstmann i verdens øine. Det setter unødig ondt blod mellom dansker og nordmenn.

Da der engang var på tale å åpne Grønland for alle nasjoner blev der fra dansk side fremholdt at det vilde være uforsvarlig av den grunn, at de norske fangstfolk kunde komme til å påføre eskimoene smittsomme sykdommer.

Danskene må siensynlig ikke vite at der i Norge i århundrer har levet et naturfolk som heter samer, og at disse i sitt daglige samvær med nordmennene ikke er blitt påført nogen av de sykdommer som danskene var så redde for at nordmennene skulde påføre eskimoene.

Hvis danskene på Grønland i denne henseende hadde så rent rulleblad overfor eskimoene som nordmennene har overfor samene, vilde det stå like godt anskrevet i eskimoenes bevissthet som nordmennene gjør i samenes.

Det har forresten både forundret og forbauset mig at der ikke i den norske presse i denne tid er blitt protestert langt kraftigere enn der er blitt gjort mot den danske presses uvederheftige skriverier om de norske fangstfolk, som sannelig ikke er nogen skam for den norske nasjon.

Hallvard Devold som foretok okkupasjon på Øst-Grønland kjenner jeg personlig fra mine egne overvintringer på Svalbard. Jeg var en tid meget sammen med ham og jeg vil få pointere at han er en av de greieste og prektigste fangstmenn jeg har truffet, en mann som er levende interessert for polarland. Det er nokså betegnende at han efter å ha tatt sin økonomiske eksamen reiste til Svalbard for å friste en overvintrings hårde liv. — Og istedenfor å gi op efter en overvintring er han blitt en av våre allerdyktigste fangstmenn i polarland, en mann med en utpreget organisasjonsme-

De kjenner ikke typen og skriver derfor aldeles vilt.

Det vilde være økonomisk selvmord av fangstfolkene
å decimere viltbestanden.

Der kommer en fangstmann inn på redaksjonen, en av de prektige fyrer som år etter år har overvintret på Svalbard og slåss med polarvinteren for å tjene til livets opphold, skriver Bergens Aftenblad. Han heter Rudolf Svendsen og er for tiden bostatt her i byen, og det han har på hjertet er et oppgjør med danskene for deres skriverier om de norske fangstmenn i den siste tid.

Det har, sier han, gjort mig ondt å lese det som er blitt skrevet om oss i de danske aviser etter at Devold foretok okkupasjonen på Øst-Grønland. Vi blir nærmest fremstillet som halvciviliserte mennesker, farlige fyrer som er blitt sloppet løs oppe i polarland og gir sig en god dag i alt som heter lov og rett.

Men det er ikke riktig, at de norske fangstfolk er nogen dårlig avbalanserte mennesker. Vi er tvertimot kanskje mere avbalansert enn de mennesker som lever på de danske sletter. Polarvinteren og den store ensomhet fører naturnødvendig med sig, at vi må være i besiddelse nettop av balanse. Hvis ikke vilde vi komme til å gå tilgrunne i den lange arktiske vinter.

En fangstmann som er utsatt for polarlandets store både fysiske og psykiske påkjenning må nødvendigvis bli en handlingens mann. Han kommer ofte op i slike situasjoner at bare rådsnarhet påret med handlekraft kan redde ham fra undergangen.

Hadde danskene virkelig kjent noget til den norske fangstmannstype vilde de sikkert ikke ha skrevet slik som de gjør nu for å få oss fremstillet i slettet mulig lys i verdens øine.

Vi blir i danske aviser fremstillet som nogen råbarkede fyrer som skyter viltet ned for fote, legger polarlandet øde hvor vi farer frem. Men dette er oplagt løgn av danskene.

Hvis de hadde kjent det minste til fangstforholdene i polarland, vilde de ha forstått at en altfor sterk decimering av viltbestanden, er økonomisk selvmord for fangstfolkene selv. Polarviltet formerer sig nemlig ikke så hurtig som annet vilt og det gjelder derfor om å behandle det med forstand. Det vet alle fangstfolk, og derfor beskatter de ikke viltet sterkere enn at de kan komme tilbake og drive jakten år etter år.

Når det gjelder polaroksen som danskene har beskyldt de norske fangstmenn for å drive en ren utryddelsesjakt på, så burde danskene vite, at det er nettop de norske fangstmenn som har æren for at dette vilt nu er blitt overført både til Svalbard og Alaska for å skape en polardyrbestand i disse polar egne. Det viser at de norske fangstmenn har full forståelse av dette dyrs verdi som vilt også i andre polarland enn Grønland.

Der vil neppe gå så mange år før der på Svalbard, hvor polaroksen trives utmerket, vil være en såpas stor bestand av dette vilt, at jakt kan tillates.

Hadde Grønland vært norsk hele tiden vilde nordmennene sikkert for lenge siden ha innført norsk ren, så eskimoene nu kunde ha levet av renavl i likhet med våre samer. Først i år er danskene begynt å tenke på det, og det viser jo med all ønskelig tydelighet at de ikke har evnen til å kunne utnytte et polarland rasjonelt.

Jeg vil her få innskyte den bemerkning at de norske fangstmenn alltid har forstått, hvilken stor betydning det har, at viltet blir bevart i polarland. Det var på fangstfolkenes initiativ, at villrenen blev fredet en årrekke på Svalbard, hvor forresten også polarreven er fredet en tid av året.

Det går derfor ikke an å beskyldte de norske fangstmenn for viltutryddelse i polaregnene.

Danskene har forresten aldri hatt fangstfolk på Grønland, og typen er derfor fremmed for dem, men derfor bør de ikke uten videre gå ben og mistenkeliggjøre den norske fangstmann i verdens øine. Det setter unødig ondt blod mellom dansker og nordmenn.

Da der engang var på tale å åpne Grønland for alle nasjoner blev der fra dansk side fremholdt at det vilde være uforsvarlig av den grunn, at de norske fangstfolk kunde komme til å påføre eskimoene smittsomme sykdommer.

Danskene må øiensynlig ikke vite at der i Norge i århundrer har levet et naturfolk som heter samer, og at disse i sitt daglige samvær med nordmennene ikke er blitt påført nogen av de sykdommer som danskene var så redde for at nordmennene skulde påføre eskimoene.

Hvis danskene på Grønland i denne henseende hadde så rent rulleblad overfor eskimoene som nordmennene har overfor samene, vilde det stå like godt anskrevet i eskimoenes bevissthet som nordmennene gjør i samenes.

Det har forresten både forundret og forbauset mig at der ikke i den norske presse i denne tid er blitt protestert langt kraftigere enn der er blitt gjort mot den danske presses uvederheftige skriverier om de norske fangstfolk, som sannelig ikke er nogen skam for den norske nasjon.

Hallvard Devold som foretok okkupasjon på Øst-Grønland kjenner jeg personlig fra mine egne overvintringer på Svalbard. Jeg var en tid meget sammen med ham og jeg vil få pointere at han er en av de greieste og prektigste fangstmenn jeg har truffet, en mann som er levende interessert for polarland. Det er nokså betegnende at han efter å ha tatt sin økonomiske eksamen reiste til Svalbard for å friste en overvintrings hårde liv. — Og istedenfor å gi op efter en overvintring er han blitt en av våre allerdyktigste fangstmenn i polarland, en mann med en utpreget organisasjonsevne.

Han er en mann som alle fangstfolk har full tillit til og som de akter og beundrer, en usnobbet og liketil kar som får venner overalt, hvor han ferdes.

Den attest skal han få av en almindelig fangstmann.

Øst-Grønland en livsbetingelse for norske fangstinteresser.

Danskene har optrådt rigorøst.

Det farlige sektorprinsipp.

Privattelegram til Dagbladet.

Formannen i direksjonen for selskapet Arctisk næringsdrift advokat Brøgger, Oslo, var igår i Bergen på gjennomreise fra Island, hvor han har vært i forretningsanliggender.

Bergens Tidende har hatt et intervju med ham i anledning av okkupasjonen og våre interesser i Øst-Grønland.

Spørsmålet om okkupasjonen har vi hverken behandlet eller tatt noe standpunkt til i Arctisk næringsdrifts styre, uttaler advokaten.

Slik forholdene har utviklet sig i de senere år, er Øst-Grønland blitt en livsbetingelse for de norske fangstinteresser. Vi må ha det som basis for vår selfangst. Det er riktignok slik at der også foregår adskillig selfangst i Østerisen, men med den utvidelse av sine interessesfærer som russerne har foretatt og med de strenge konsesjonsbestemmelser der, er Vesterisen nu blitt det vesentlige for oss.

Et viktig moment er det at både ungsel-fangsten og den senere fangst av voksen sel i Danmarkstredet foregår utenfor territorialgrensen. Det som gir Øst-Grønland så stor betydning for oss er at den såkalte suppleringsfangst som skal gjøre det hele lønnsomt, foregår nettop langs det område som nu er okkupert av nordmennene. Denne fangst foregår for en vesentlig del innenfor territorialgrensen. Hvis danskene skulde få suverenitet over Øst-Grønland så vil dette innebære den aller største fare for den selfangst som nordmennene har drevet her siden før midten av det forrige århundre.

De rigorøse danske inngrep.

Jeg har inntrykk av at det her ikke bare gjelder suverenitetsspørsmålet men også danskens rigorøse bestemmelser overfor andres virke. De finnes jo ingen grunn til å endre sitt syn på Grønland-spørsmålet.

Selfangsten har i 10-året 1917—1927 gitt oss en avkastning på ca. 50 millioner eller gjennomsnittlig 5 millioner kroner pr. år. Men betydningen for Norge ligger ikke bare i disse tall. Det er nødvendig særlig for de nordnorske distrikter å ha dette for å kunne skaffe sig levevei. Selfangsten er et nødvendig tillegg til fiskebedriften.

ter dette skulde altså Norge få et felt åpent vann uten landområde. Nu er det jo ikke anerkjent dette sektorprinsipp, men tendensen er der.

Øst-Grønland-spørsmålet har en betydning som man idag ikke har oversikt over. Det som er det tragiske — i fall der skulde komme noe tragisk i dette spørsmål — er at Norge er den eneste kulturnasjon som grenser til de arktiske områder.

Selfangsten krever generasjoners erfaring.

Selfangsten er ikke så lett som enkelte mener. Den er tvertimot meget vanskelig, ja så vanskelig at der kreves generasjoners arbeid og erfaring for å beherske den. Danmark har så vidt jeg kan forstå ikke store muligheter for å kunne utnytte den.

Når saken nu skal behandles i Haag må hovedvekten foruten på det folkerettslige og historiske grunnlag legges på det økonomiske. Dette spørsmål spiller så meget større rolle for oss nu da vi møter stadig stigende konkurranse i vår fiskerinæring. Jeg kan i denne forbindelse bare nevne Island.

Vi taper terreng for Island.

Nordmennene var før foregangsmenn på det islandske havfiske. Det er de ikke nu mer. På grunn av vår tollpolitikk har islendingene truffet meget krasse bestemmelser mot det norske havfiske. Island er idag vår farligste konkurrent på klippfiskmarkedet.

Island har en moderne trålerflåte på 50 damptråler og 29 linnedampskib. Er trålerne moderne så er sannelig behandling og tilvirking av fisk ikke mindre tidsmessig.

Vi møter dem også som konkurrenter på sildolje- og medisintranmarkedet. Den vesentligste del av den islandske tran som før gikk til Norge går nu til Amerika.

Samarbeid i tranindustrien.

Jeg har nettop vært på Island for å undersøke mulighetene for et samarbeid mellom islandske og norske interesser på medisintran-markedet.

Den nødvendig kapital er tilstede og hvis enighet opnåes for øvrig skulde det altså kunne komme i stand. Island lider idag under en følelig mangel på kapital. Men nu har man planer om å organisere også kredittfor-

Under en liten sviptur tilbake Grønland-spørsmålet forteller advokaten at selskapet Arctisk næringsliv har tenkt å fortsette sin virksomhet der oppe fra år til år. Man har bl. a. fått anmodning om å undersøke de rike lakseforekomster for å se

Spørsmålet om okkupasjonen har vi hverken behandlet eller tatt noe standpunkt til i Arktisk næringsdrifts styre, uttaler advokaten.

Slik forholdene har utviklet sig i de senere år, er Øst-Grønland blitt en livsbetingelse for de norske fangstinteresser. Vi må ha det som basis for vår selfangst. Det er riktignok slik at der også foregår adskillig selfangst i Østerisen, men med den utvidelse av sine interessesfærer som russerne har foretatt og med de strenge konsesjonsbestemmelser der, er Vesterisen nu blitt det vesentlige for oss.

Et viktig moment er det at både ungsel-fangsten og den senere fangst av voksen sel i Danmarkstredet foregår utenfor territorialgrensen. Det som gir Øst-Grønland så stor betydning for oss er at den såkalte suppleringsfangst som skal gjøre det hele lønnsomt, foregår nettop langs det område som nu er okkupert av nordmennene. Denne fangst foregår for en vesentlig del innenfor territorialgrensen. Hvis danskene skulde få suverenitet over Øst-Grønland så vil dette innebære den aller største fare for den selfangst som nordmennene har drevet her siden før midten av det forrige århundre.

De rigorøse danske inngrep.

Jeg har inntrykk av at det her ikke bare gjelder suverenitetsspørsmålet men også danskens rigorøse bestemmelser overfor andres virke. De finnes jo ingen grunn til å endre sitt syn på Grønland-spørsmålet.

Selfangsten har i 10-året 1917—1927 gitt oss en avkastning på ca. 50 millioner eller gjennomsnittlig 5 millioner kroner pr. år. Men betydningen for Norge ligger ikke bare i disse tall. Det er nødvendig særlig for de nordnorske distrikter å ha dette for å kunne skaffe sig levevei. Selfangsten er et nødvendig tillegg til fiskebedriften.

Faren fra øst.

Man må også se på de faretruende tendenser fra Russland hvor man hevder at polarområdet skal opdeles i sektorer. Ef-

mal — er at Norge er den eneste kulturnasjon som grenser til de arktiske områder.

Selfangsten krever generasjoners erfaring.

Selfangsten er ikke så lett som enkelte mener. Den er tvertimot meget vanskelig, ja så vanskelig at der kreves generasjoners arbeid og erfaring for å beherske den. Danmark har så vidt jeg kan forstå ikke store muligheter for å kunne utnytte den.

Når saken nu skal behandles i Haag må hovedvekten foruten på det folkerettslige og historiske grunnlag legges på det økonomiske. Dette spørsmål spiller så meget større rolle for oss nu da vi møter stadig stigende konkurranse i vår fiskerinæring. Jeg kan i denne forbindelse bare nevne Island.

Vi taper terreng for Island.

Nordmennene var før foregangsmenn på det islandske havfiske. Det er de ikke nu mer. På grunn av vår tollpolitikk har islendingene truffet meget krasse bestemmelser mot det norske havfiske. Island er idag vår farligste konkurrent på klippfiskmarkedet.

Island har en moderne trålerflåte på 50 damptråler og 29 linnedampskib. Er trålerne moderne så er sannelig behandling og tilvirking av fisk ikke mindre tidsmessig.

Vi møter dem også som konkurrenter på sildolje- og medisintranmarkedet. Den vesentligste del av den islandske tran som før gikk til Norge går nu til Amerika.

Samarbeid i tranindustrien.

Jeg har nettop vært på Island for å undersøke mulighetene for et samarbeid mellom islandske og norske interesser på medisintran-markedet.

Den nødvendig kapital er tilstede og hvis enighet opnåes for øvrig skulde det altså kunne komme i stand. Island lider idag under en følelig mangel på kapital. Men nu har man planer om å organisere også kredittforholdene.

Jeg synes for øvrig vi har meget å lære av islendingene når det gjelder organisasjon og samhold.

Under en liten sviptur tilbake Grønland-spørsmålet forteller advokaten at selskapet Arktisk næringsliv har tenkt å fortsette sin virksomhet der oppe fra år til år. Man har bl. a. fått anmodning om å undersøke de rike lakseforekomster for å se hvad der kan gjøres ut av dem. Med de nye metoder for behandling av fisk skulde det ikke være umulig at der kunde gjøres noe på det felt.

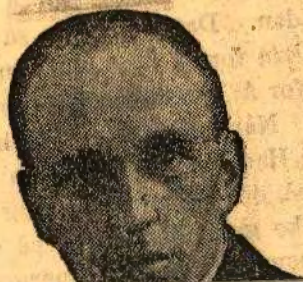
TIRSDAG 11. AUGUST 1931

ORSLAGET

Danskene bruker ulovlig norske hus på Grønland.

**Tranmæl
forlanges
ekskludert.**

*Det gjærer
i fagorga-
nisasjonen*

Møre-ekspedisjonen overrekker
Lauge Koch en protestskrivelse.

„Polarbjørn“ møter Miss Boyd.

Fra Dagbladets utsendte medarbeider.

Polarbjørn, 11. august.

Fangstfolkene som deltar i Grønlandsekspedisjonen fra Møre, holder nu på å forfatte en protestskrivelse mot de danske fangstfolks forskjellige disposisjoner på Øst-Grønland. Blandt annet dreier det sig om endel stridsspørsmål vedrørende terrengrettighetene.

Nordmennene påberoper sig at den første bebyggelse var norsk, den fant sted i 1908. Imidlertid har danskene senere ulovlig brukt de norske husene. Danskene har også tatt i bruk to amerikanske hus som blev bygget på Shannon-øya i 1901, og som senere er skjenket nordmennene av den amerikanske Ziegler ekspedisjon.

Mørefolkenes fangstfelt skal nu også omfatte Shannon-øya. Protestskrivelsen vil bli overrakt Lauge Koch.

«Polarbjørn» møtte inatt «Veslekari», miss Boyds ekspedisjonsskib. Miss Boyd var meget begeistret for det praktfulle Grønlandslandskap i det strålende vær.

Gustav Holm er nu kommet inn i Claveringsfjorden, efter hvad vi hører

KIELLAND.

Dagblad 11/8-31

Linné'ske forsamling

10 aug 1901.

Det grønlandske sannhetsvidne.

Noe av det første som fremkom i den danske presse etter den norske okkupasjon av Fikrik Raudes land var en uttalelse av en kolonibestyrer på Vest Grønland Nikolai Chemnitz. Denne mann presentertes som innfødt grønlander og autoritet og hans uttalelse skulde være et vidnesbyrd om den på Vest Grønland boende befolkningens opfatning.

Det blev gjort meget vesen i pressen av den danske kolonibestyrer i Fredrikshavn, som i det geologiske øieblik uttalte sig så — for danske øren — vederkvegende skarpt om nordmennene og deres virksomhet på og uten for Grønland i vest og øst.

Det var således «meget frekt» av nordmennene å sette sig i besittelse av Øst Grønland sa hr. Chemnitz. «De var skånselsløse fangere som truet grønlendernes næring. De har allerede gitt oss forsmak på hvordan de vil fare frem om de får makt til det. Sælen kommer nemlig langt fåtalligere til vestkysten nu etter at nordmennene er begynt å jage den så overdrevent på østkysten.»

At nordmennene truer grønlendernes næring er en høist merkelig påstand. Sannheten er den motsatte, at nordmennene for grønlenderne og danskene har påvist muligheter både for fangst og fiske som grønlenderne var blinde for, at de m.a.o. likefrem har anvist grønlenderne deres næring på Vest Grønland. Ja, de er ennog gått så vidt i sin velvilje påvisning at de har dristet sig til gang på gang å skjenke de innfødte grønlendere det kvalkjøtt de sukket etter.

Hvad nu spesielt angår sælen så vilde tilfellet at hr. Chemnitz' gjennem den danske presse nu vidt og bredt spredte påstand i dette punkt skulde settes i den riktige belysning av ingen ringere enn den danske riksdagsdelegasjon til Vest Grønland.

Nettop i år hadde den danske riksdag en delegasjon bestående av representanter for de forskjellige partier til Vest Grønland for å studere forholdene på de forskjellige steder. Det var denne delegasjon som holdt på å gå under ved sammenstøt med isfjell. Den fryktelige ulykke blev heldigvis undgått i siste øieblikk.

den på Vest Grønland boende be-
folknings opfattning

Det blev gjort meget vesen i
pressen av den danske kolonibe-
styrelse i Fredrikshavn, som i det
østologiske øieblik uttalte sig
så — for danske øren — vederkve-
gende skarpt om nordmennene
og deres virksomhet på og uten
for Grønland i vest og øst.

Det var således «meget frekt»
av nordmennene å sette sig i be-
sittelse av Øst Grønland sa hr.
Chemnitz. «De var skånselsløse
fangere som truet grønlendernes
næring. De har allerede gitt oss
forsmak på hvordan de vil fare
frem om de får makt til det. Sæ-
len kommer nemlig langt fåtallige-
re til vestkysten nu etter at nord-
mennene er begynt å jage den så
overdrevent på østkysten.»

At nordmennene truer grøn-
lendernes næring er en høist mer-
kelig påstand. Sannheten er den
motsatte, at nordmennene for
grønlenderne og danskene har på-
vist muligheter både for fangst
og fiske som grønlenderne var
blinde for, at de m.a.o. likefrem
har anvist grønlenderne deres
næring på Vest Grønland. Ja, de
er ennog gått så vidt i sin velvil-
lige påvisning at de har dristet
sig til gang på gang å skjenke de
innfødte grønlendere det kval-
kjøtt de sukket etter.

Hvad nu spesielt angår sælen
så vilde tilfellet at hr. Chemnitz
gjennem den danske presse nu
vidt og bredt spredte påstand i
dette punkt skulde settes i den
riktige belysning av ingen ringe-
re enn den danske riksdagsdelega-
sjon til Vest Grønland.

Nettop i år hadde den danske
riksdag en delegasjon bestående
av representanter for de forskjel-
lige partier til Vest Grønland for
å studere forholdene på de for-
skjellige steder. Det var denne
delegasjon som holdt på å gå un-
der ved sammenstøt med isfjell.
Den fryktelige ulykke blev heldig-
vis undgått i siste øieblikk, og
som følge herav så foreligger nu
også delegasjonens beretning
om sin ferd.

I denne heter det — stikk imot
hr. Chemnitz påstand — at sæl-
fangsten ved boplasene har vært
bedre enn i mange år.

Gad vite om den danske pres-
se heretter vil la være å spille hr.
Chemnitz falske anklager ut mot
nordmennene?

Heller ikke den kan vel ville
sette dette merkelige grønlandske
sannhetsvidne op mot den en-
stemmige danske riksdagsdelega-
sjon

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Aftenbladet

skriver den 3 AUG. 1931

Imes Grønland er Grønlændernes.

Rigsdagsdelegationens Medlemmer, der jo netop med „Disko“ nu har endt deres Rejse til Grønland, har saa godt som alle fremsat deres Syn paa de Forhold, som de nu af Selvsyn virkelig med god Ret kan udtale sig om. Ordene er forskellige, som Tankerne maa være det. Grundtonen er ens i dem alle. Det er Grønlands Udviklingsmuligheder, der er Tale om, med Hensyn paa Grønlændernes Liv i Fremtiden. Det er som hele Grønlandsspørgsmaalet derved faar den rette Belysning. I Diskussionen var dette Hovedpunkt maaske blevet trykket en lille Smule i Baggrunden; det sættes netop nu frem i første Række. De danske Rigsdagsmænd har besøgt alle de Pladser, hvor Grønlænderne er samlet — alle de mindre „Udsteder“ med — de har set og spurgt. Det er til at omsætte i faa Ord, hvad deres Undersøgelse gik ud paa. *Hvorledes gaar det? Hvordan klarer I jer. Hvad kan vi gøre for jer?* Ikke for intet ses paa Billederne den danske Rigsdagsmand staa ved Siden af den skindklædte Grønlænder. Det var ikke blot en Rejse, hvor Rigsdagsmændene saa paa Grønland udefra, studerede dets Natur, dets Fauna og Flora, det var først og sidst Menneskene, det gjaldt.

Man erindrer endelig, at „Disko“'s Togt var ikke bestilt Arbejde for at kunne bruges i Diskussionen; den var planlagt som et Led i det Arbejde Statsministeren indledede; det Arbejde, som igen fortsatte den Linie, der hidtil gennem Aarene har været fulgt nøjagtigt lige uden mindste Afvigelser. Og den viser klart, at Danmark ser paa Grønland som Grønlændernes. Det er deres Land, Tidens Udvikling og vort eget Arbejde gav os Mandatet over det. Suveræniteten kan man gerne kalde det; men Mandat er nu det bedste. Det er ogsaa det, der blev brugt, da man fornylig fra engelsk Side behandlede Spørgsmaalet om den norske og danske Konflikt. Engländerne naaede til den Slutningsreflektion: Lad Sagen nu endelig komme for Folkeforbundet, saa Verden tydeligt kan se, hvorledes

Grønlændernes.

Rigsdagsdelegationens Medlemmer, der jo netop med „Disko“ nu har endt deres Rejse til Grønland, har saa godt som alle fremsat deres Syn paa de Forhold, som de nu af Selvsyn virkelig med god Ret kan udtale sig om. Ordene er forskellige, som Tankerne maa være det. Grundtonen er ens i dem alle. Det er Grønlands Udviklingsmuligheder, der er Tale om, med Hensyn paa Grønlændernes Liv i Fremtiden. Det er som hele Grønlandsspørgsmaalet derved faar den rette Belysning. I Diskussionen var dette Hovedpunkt maaske blevet trykket en lille Smule i Baggrunden; det sættes netop nu frem i første Række. De danske Rigsdagsmænd har besøgt alle de Pladser, hvor Grønlænderne er samlet — alle de mindre „Udsteder“ med — de har set og spurgt. Det er til at omsætte i faa Ord, hvad deres Undersøgelse gik ud paa. *Hvorledes gaar det? Hvordan klarer I jer. Hvad kan vi gøre for jer?* Ikke for intet ses paa Billederne den danske Rigsdagsmand staa ved Siden af den skindklædte Grønlænder. Det var ikke blot en Rejse, hvor Rigsdagsmændene saa paa Grønland udefra, studerede dets Natur, dets Fauna og Flora, det var først og sidst Menneskene, det gjaldt.

Man erindrer endelig, at „Disko“'s Togt var ikke bestilt Arbejde for at kunne bruges i Diskussionen; den var planlagt som et Led i det Arbejde Statsministeren indledede; det Arbejde, som igen fortsatte den Linie, der hidtil gennem Aarene har været fulgt nøjagtigt lige uden mindste Afvigelser. Og den viser klart, at Danmark ser paa Grønland, som Grønlændernes. Det er deres Land. Tidens Udvikling og vort eget Arbejde gav os Mandatet over det. Suveræniteten kan man gerne kalde det; men Mandat er nu det bedste. Det er ogsaa det, der blev brugt, da man fornylig fra engelsk Side behandlede Spørgsmaalet om den norske og danske Konflikt. Engländerne naaede til den Slutningsreflektion: Lad Sagen nu endelig komme for Folkeforbundet, saa Verden tydeligt kan se, hvorledes et Mandat bør udøves.

Og derfor, naar det nu slaas fast gennem de danske Rigsdagsmænds Udtalelser, at vi maa holde Landet lukket og bevare vort Monopol paa Handelen, saa er dette Standpunkt jo ikke taget for at vi selv kan udnytte Landet og holde andre borte, men fordi Landets Aabning, fri Adgang overalt, snart vilde ødelægge de Livsmuligheder for Befolkningen, som det er blevet vor Pligt at værne; en Pligt, som vi altsaa har røgtet paa en Maade, saa der er andre Nationer, der holder det op som et Eksempel for Verden.

Saaledes bør et Mandat udøves.

J. H.

Lønnsom ishavsfangst blir umulig, hvis Øst- Grønland stenges.

*Hele næringslivet på Vestlandet og i
Nord-Norge er avhengig av fangsten.*

Det tragikomiske sektor-prinsipp.

I den senere tid har det gjen- tagende ganger vært fremholdt at Vest-Grønland spiller en fremtre- dende rolle for norsk næringsliv og vi har i den anledning henvendt oss til formannen i Arktisk Næ- ringsdrift, høiesterettsadvokat Kr. Fr. Brøgger, som uttaler at det vil være riktig å forhandle med Danmark om åpning av havnene på vestkysten. Det er nordmenne- ne som har opdaget de rikeste fskebanker i verden for torsk og kveite her oppe, men vi har ikke kunnet utnytte mulighetene med våre små skib. En åpning av hav- nene vil derfor spille den største rolle da vi isåfall ikke behøver å gå til omlegging av vår havfiske- flåte hvad der ellers vil være nød- endig. Nasjonaløkonomisk sett er det meningsløst at fisket skal sten- ges ved den rigorøse bestemmelse at ingen skib kan komme inn til havnene på Vest-Grønland.

Men idag er det Øst-Grønland som i første rekke er aktuell, og landet der har som bekjent den største betydning for norsk næ- ringsliv, særlig på Vestlandet og i Nord-Norge, ikke alene for over- vintringsekspedisjonene, som bl. a. utsendes av Arktisk Næringsdrift. Den største betydning av Øst- Grønland for Norge er at landet er nødvendig som basis for sel- fangsten. Forholdet er at russer- nes rigorøse bestemmelser i Øst- isen (Kvitsjøen), ikke minst på grunn av konsesjonsavgiftene, som under de nuværende forhold er me-

get byrdefulle, har medført at fangsten i Øst-isen er redusert ganske betraktelig i de senere år. En rekke skib har trukket sig til- bake og utbyttet blir meget lite i forhold til den kostbare utrusting.

Selfangerne søker derfor nu til Vest-isen (Øst-Grønlandsky- sten) og til det såkalte Dan- markstredet. Visstnok foregår en vesentlig del av fangsten utenfor territorialgrensen, men den såkalte kompletterings- fangst som er nødvendig for å gjøre selfangsten lønnsom fo- regår innenfor denne grense og nettop i de strøk som nu er ok- kupert av Norge. Såfremt Øst- Grønland skulde bli stengt på samme måte som Vest-Grønland har man umuliggjort en lønnsom ishavsfangst.

Hertil kommer så at de russi- ske planer om deling av polar- området innbefatter en meget stor fare for fremtidig norsk ishavsfangst. Hvor tragi-komisk situasjonen er viser det russiske sektor-prinsipp som gir Norge, som praktisk talt er den eneste kulturenasjon som driver fangst her oppe, en liten snever stripe av polarområdet hvor ingen fangst foregår og hvor det nær- mest er åpent vann, bortsett fra Nordpol-området hvor det ikke foregår noen som helst fangst, mens Danmark takket være Grønland blir tildelt et omtrent 4 ganger så stort område og nettop i de strøk hvor nordmen- nene har fanget i menneskeal- drer, og hvor danskene neppe noen gang har vært. Danmark får på denne måte omtrent like så stort område som Kanada, som er ganske anderledes skik- ket for arktisk næringsdrift enn Danmark.

Man ser ofte at de tall som fremkommer for fangstens ver- di er små i forhold til andre næ- ringsgrener, men her glemmer man det vesentlige moment og det vil jeg gjerne understreke, at ishavsfangsten er en avgjø- rende faktor for at næringsli- vet på Nord-Norge og Vestlan- det overhodet kan skaffe leve- vilkår for befolkningen selv om den i og for sig gir et forholds- vis lite utbytte når man sam- menligner den med andre næ- ringsgrener. (Gjennemsnittsut- byttet har for øvrig i årene 1917—27 vært 5.5 millioner kroner.) Hvis fangsten blir

Hele næringslivet på Vestlandet og i Nord-Norge er avhengig av fangsten.

Det tragikomiske sektor-prinsipp.

I den senere tid har det gjen-tagende ganger vært fremholdt at Vest-Grønland spiller en fremtredende rolle for norsk næringsliv og vi har i den anledning henvendt oss til formannen i Arktisk Næringsdrift, høiesterettsadvokat Kr. Fr. Brøgger, som uttaler at det vil være riktig å forhandle med Danmark om åpning av havnene på vestkysten. Det er nordmennene som har opdaget de rikeste fiskebanker i verden for torsk og kveite her oppe, men vi har ikke kunnet utnytte mulighetene med våre små skib. En åpning av havnene vil derfor spille den største rolle da vi isåfall ikke behøver å gå til omlegging av vår havfiskeflåte hvad der ellers vil være nødvendig. Nasjonaløkonomisk sett er det meningsløst at fisket skal stenges ved den rigorøse bestemmelse at ingen skib kan komme inn til havnene på Vest-Grønland.

Men idag er det Øst-Grønland som i første rekke er aktuell, og landet der har som bekjent den største betydning for norsk næringsliv, særlig på Vestlandet og i Nord-Norge, ikke alene for overvintringsekspedisjonene, som bl. a. utsendes av Arktisk Næringsdrift. Den største betydning av Øst-Grønland for Norge er at landet er nødvendig som basis for selfangsten. Forholdet er at russernes rigorøse bestemmelser i Øst-isen (Kvitsjøen), ikke minst på grunn av konsesjonsavgiftene, som under de nuværende forhold er me-

get byrdefulle, har medført at fangsten i Øst-isen er redusert ganske betraktelig i de senere år. En rekke skib har trukket sig tilbake og utbyttet blir meget lite i forhold til den kostbare utrusting.

Selfangerne søker derfor nu til Vest-isen (Øst-Grønlandskysten) og til det såkalte Danmarkstredet. Visstnok foregår en vesentlig del av fangsten utenfor territorialgrensen, men den såkalte kompletteringsfangst som er nødvendig for å gjøre selfangsten lønnsom foregår innenfor denne grense og nettop i de strøk som nu er okkupert av Norge. Såfremt Øst-Grønland skulde bli stengt på samme måte som Vest-Grønland har man umuliggjort en lønnsom ishavsfangst.

Hertil kommer så at de russiske planer om deling av polarområdet innbefatter en meget stor fare for fremtidig norsk ishavsfangst. Hvor tragi-komisk situasjonen er viser det russiske sektor-prinsipp som gir Norge, som praktisk talt er den eneste kulturnasjon som driver fangst her oppe, en liten snever stripe av polarområdet hvor ingen fangst foregår og hvor det nærmest er åpent vann, bortsett fra Nordpol-området hvor det ikke foregår noen som helst fangst, mens Danmark takket være Grønland blir tildelt et omtrent 4 ganger så stort område og nettop i de strøk hvor nordmennene har fanget i menneskealdrer, og hvor danskene neppe noen gang har vært. Danmark får på denne måte omtrent like så stort område som Kanada, som er ganske anderledes skikket for arktisk næringsdrift enn Danmark.

Man ser ofte at de tall som fremkommer for fangstens verdi er små i forhold til andre næringsgrener, men her glemmer man det vesentlige moment og det vil jeg gjerne understreke, at ishavsfangsten er en avgjørende faktor for at næringslivet på Nord-Norge og Vestlandet overhodet kan skaffe levevilkår for befolkningen selv om den i og for sig gir et forholdsvis lite utbytte når man sammenligner den med andre næringsgrener. (Gjennemsnittsutbyttet har for øvrig i årene 1917—27 vært 5.5 millioner kroner.) Hvis fangsten blir vanskeliggjort ennå mer enn tilfelle hittil har vært, vil det derfor gå ut over hele næringslivet i disse landsdeler.

«Kritikken tier, mens retten sitter», sier et gammelt ord. Det bør vi leve efter i Grønlandssaken. Den rettsavgjørelse vi har villet fremkalle kommer nu.

Vi har da ingen grunn til å diskutere vår rett med utenforstående tredjemann eller med vår høit ærede motpart. Ennu mindre kunde det falle oss inn å dvele ved feil han måtte ha begått, efter vår mening. Når man i Danmark fra utenriksministeren og nedover beklager oss fordi vi har skadet vår sak ved okkupasjonen, så sier vi hjertelig takk for deltagelsen, men man må undskyldes, at vi ikke øver gjengjeld.

Enhver forhåndsprocedure utenom retten akter vi å gi avkall på, allerminst i en sådan form, at den kunde efterlate noen som helst biterhet.

Bj øfarts tiden de

13/7 - 1931

Norges økonomiske interesser på Øst-Grønland.

Norges økonomiske interesser på Øst-Grønland er for tiden hovedsakelig knyttet til selfangst ute i drivisen, i Vestisen og Danmarkstredet, kompletteringsfangst av sel, hvalross, bjørn og moskus om sommeren, samt pelsdyrfangst av rev, bjørn, ulv og røsskatt om vinteren. I de senere år er der også drevet hvalfangst i Grønlandsisen.

Selfangst. Den første som begynte fangst på Grønlandssel var Svend Foyn fra Tønsberg som i 1847 sendte ut et fartøy til Vestisen. Snart fulgte flere fartøier efter. I 1855 deltok 13 seilskuter fra østlandsbyene og i de følgende år ennu flere. Dampmaskinen blev benyttet fra 1866. I 1874 var der hele 35 fartøier fra østlandsbyene i Vestisen, herav 16 med dampmaskin. De fleste av disse skib var barkriggede fartøier på 200—300 tonn med gjennom-

Fangsten i Danmarkstredet begynte først i 1874.

Ved århundreskiftet forsvandt de østlandske skib fra fangstfeltet, men da var allerede forlengst også fartøier fra Troms og Finnmark begyndt å delta i denne fangst.

Sunnmøringene begynte først selfangst i 1898 med små fartøier. Fra å sende noen små fartøier i begynnelsen øket flåten herfra stadig, så i 1919 gikk der ialt 71 maskindrevne fartøier ut fra Sunnmøre. I 1924 var der 20 skib fra Sunnmøre til Vestisen, og 28 deltok i klappmyssfangsten i Danmarkstredet.

Fartøiene fra Sunnmøre er mest på 100—150 brutto tonn, alle med dampmaskin eller motor.

Verdien av den samlede selfangst var i de siste år følgende:

1924 kr. 6,949,000

1925 » 7,512,000

omkring 20 pct. av den samlede fangst.

Flere av fangstfartøiene går efter endt fangst i Danmarkstredet inn kysten hvor de kompletterer fangsten med hvalross, sel, bjørn og moskusokser. Der har bl. a. i enkelte år hvert fangst levende moskusokser. I 1930 blev der således tatt ca. 50 moskusokser til en verdi av omkring kr. 50,000.

I de siste år har der også vært foretatt hvalfangst i Grønlandsisen, men uthyttet herav kjennes ikke. Det kan nevnes at der også fra Norge har utgått en rekke turist-ekspedisjoner for utenlandsk regning. Dette skaffer også en ekstrainntekt for de norske ishavsfolk.

Pelsdyrfangst. Følgende norske ekspedisjoner har overvintret på Øst-Grønland for å drive pelsdyrfangst

1909—1910. Ekspedisjon utsendt av S. Th. Sverre, Oslo, under ledelse av Vebjørn Landmark. Bygget to hus. Fangstutbytte: 70 hvitrever, 30 blårever, 6 bjørner, 8 moskusokser, 4 hvalrosser og 25 seler.

1922—1923. Johan A. Olsen, Tromsøysund bygget Myggbuktstasjonen og et annet hus. Ekspedisjonens syv mann omkom 1923 på hjemtur. Fangstens størrelse kjennes ikke, men den var assurert for kr. 70,000.

1926—1928. Ekspedisjon på seks mann under ledelse av Nils Foldvik. Bygget 17 hus. Fanget 260 hvitrever, 25 blårever, 7 ulver, 18 bjørner og to levende moskus. Nettoutbyttet var kr. 24,000.

1927—1929. «Hird»-ekspedisjonen, seks mann, bygget 10 hus og fanget 309 hvitrever, 39 blårever, 40 bjørner, samt to levende bjørner, tre levende blå og fire levende hvitrever. Nettoutbyttet oppgis til kr. 60,000.

1928—1930. Finn Devolds ekspedisjon på seks mann. Bygget to nye hus. Fangst: bruttoverdi kr. 60,000, netto kr. 30,000.

Bygget omkring 10 nye hus. Verdi av fangst ukjent.

Som det vil fremgå er det ikke så særlig stor fortjeneste det dreier sig om for hver ekspedisjon: men gjennomgående har disse overvintringsekspedisjoner gjort det bra i forhold til hvad der tjenes på lignende ekspedisjoner till Spitsbergen.

Bergverksdrift. Der er ennu ikke med sikkerhet funnet erteller mineralforekomster som kan utnyttes økonomisk, men da landet er stort kan der selvsagt finnes sådanne forekomster. Kullforekomster er kjent, men eksport av kull kan der selvsagt ikke bli tale om. Det påståes også at der er funnet petroleumforekomster i Frans Josefs Fjord, men dette er ennu ikke hekreftet. Hvis så er tilfellet vil der uten tvil kunne eksporteres petroleum fra Øst-Grønland.

På den danske kryolittdrift i Ivigtut tjentes der ifjor omkring 12—13 mill. kr. brutto, og den danske stat fikk en avgift av 2½ mill. kr. Danskene søker nu ivrig efter lignende forekomster på

Norges økonomiske interesser på Øst-Grønland.

Norges økonomiske interesser på Øst-Grønland er for tiden hovedsakelig knyttet til selfangst ute i drivisen, i Vestisen og Danmarkstredet, kompletteringsfangst av sel, hvalross, bjørn og moskus om sommeren, samt pelsdyrfangst av rev, bjørn, ulv og røsskatt om vinteren. I de senere år er der også drevet hvalfangst i Grønlandsisen.

Selfangst. Den første som begynte fangst på Grønlandssel var Svend Foyn fra Tønsberg som i 1847 sendte ut et fartøi til Vestisen. Snart fulgte flere fartøier etter. I 1855 deltok 13 seilskuter fra østlandsbyene og i de følgende år ennå flere. Dampmaskinen ble benyttet fra 1866. I 1874 var der hele 35 fartøier fra østlandsbyene i Vestisen, herav 16 med dampmaskin. De fleste av disse skib var barkriggede fartøier på 200—300 tonn med gjennomsnittlig 45 manns besetning. I begynnelsen av 1880-årene var der bare 14 skib, alle med dampmaskin. I 1891 var de atter øket til 26. Fangsten foregikk inntil 1874 i isen nord og syd om Jan Mayen — Vestisen.

Fangsten i Danmarkstredet begynte først i 1874.

Ved århundreskiftet forsvandt de østlandske skib fra fangstfeltet, men da var allerede forlengst også fartøier fra Troms og Finnmark begyndt å delta i denne fangst.

Sunnmøringene begynte først selfangst i 1898 med små fartøier. Fra å sende noen små fartøier i begynnelsen øket flåten herfra stadig, så i 1919 gikk der ialt 71 maskindrevne fartøier ut fra Sunnmøre. I 1924 var der 20 skib fra Sunnmøre til Vestisen, og 28 deltok i klappnyssfangsten i Danmarkstredet.

Fartøiene fra Sunnmøre er mest på 100—150 brutto tonn, alle med dampmaskin eller motor.

Verdien av den samlede selfangst var i de siste år følgende:

1924	kr. 6,949,000
1925	> 7,513,000
1926	> 3,945,000
1927	> 3,300,000
1928	> 4,578,000
1929	> 2,312,000

Verdien av fangsten i Vestisen og Danmarkstredet er antagelig

omkring 20 pct. av den samlede fangst.

Flere av fangstfartøiene går etter endt fangst i Danmarkstredet inn kysten hvor de kompletterer fangsten med hvalross, sel, bjørn og moskusokser. Der har bl. a. i enkelte år hvert fanget levende moskusokser. I 1930 blev der således tatt ca. 50 moskuskalver til en verdi av omkring kr. 50,000.

I de siste år har der også vært foretatt hvalfangst i Grønlandsisen, men utbyttet herav kjennes ikke. Det kan nevnes at der også fra Norge har utgått en rekke turist-ekspedisjoner for utenlandsk regning. Dette skaffer også en ekstrainntekt for de norske ishavsfolk.

Pelsdyrfangst. Følgende norske ekspedisjoner har overvintret på Øst-Grønland for å drive pelsdyrfangst.

1908—1909. Ekspedisjon på 7 mann utsendt av kjøpmann H. Koppernes under ledelse av Severin Gaasnes' Liavaag. Bygget to hus. Uthytet: 15 moskusokser,

30 bjørner, 30 blårever og 30 hvitrever.

1900—1910. Ekspedisjon utsendt av S. Th. Sverre, Oslo, under ledelse av Vebjørn Landmark. Bygget to hus. Fangstutbytte: 70 hvitrever, 30 blårever, 6 bjørner, 8 moskusokser, 4 hvalrosser og 25 seler.

1922—1923. Johan A. Olsen, Tromsøysund bygget Myggbuktstasjonen og et annet hus. Ekspedisjonens syv mann omkom 1923 på hjemtur. Fangstens størrelse kjennes ikke, men den var assurert for kr. 70,000.

1926—1928. Ekspedisjon på seks mann under ledelse av Nils Fjeldvik. Bygget 17 hus. Fanget 260 hvitrever, 25 blårever, 7 ulver, 18 bjørner og to levende moskus. Nettoutbyttet var kr. 24,000.

1927—1929. «Hird»-ekspedisjonen, seks mann, bygget 10 hus og fanget 309 hvitrever, 39 blårever, 40 bjørner, samt to levende bjørner, tre levende blå og fire levende hvitrever. Nettoutbyttet oppgis til kr. 60,000.

1928—1930. Finn Devolds ekspedisjon på seks mann. Bygget to nye hus. Fangst: bruttoverdi kr. 60,000, netto kr. 30,000.

1929—1931. Arktisk Næringsdrift A/S utsendte ekspedisjon på 10 mann under ledelse av Halvard Devold. Bygget omkring 25 nye hus. Fangsten og dens verdi ennå ukjent.

1930—1931. Møre Grønlands-ekspedisjon bestående av 6 mann,

Bygget omkring 10 nye hus. Verdi av fangst ukjent.

Som det vil fremgå er det ikke så særlig stor fortjeneste det dreier sig om for hver ekspedisjon; men gjennomgående har disse overvintringsekspedisjoner gjort det bra i forhold til hvad der tjenes på lignende ekspedisjoner till Spitsbergen.

Bergverksdrift. Der er ennå ikke med sikkerhet funnet erts- eller mineralforekomster som kan utnyttes økonomisk, men da landet er stort kan der selvsagt finnes sådanne forekomster. Kullforekomster er kjent, men eksport av kull kan der selvsagt ikke bli tale om. Det påståes også at der er funnet petroleumforekomster i Frans Josefs Fjord, men dette er ennå ikke bekreftet. Hvis så er tilfellet vil der uten tvil kunne eksporteres petroleum fra Øst-Grønland.

På den danske kryolittidrift i Ivigtut tjentes der ifjor omkring 12—13 mill. kr. brutto, og den danske stat fikk en avgift av 2½ mill. kr. Danskene søker nu ivrig etter lignende forekomster på Øst-Grønland.

Til slutt må det fremheves hvilken betydning vår besiddelsestagen av Øst-Grønland har for sektorprinsippet. Mister vi Øst-Grønland vil de interesserte stormakter meget lettere kunne gjen-

(Forts. 6. side).

13. juli 31
L. L. L.

Den danske regjerings note.

(Forts. fra 2. side).

delingen av politimyndighet i bero da det berefter, efter den danske regjerings opfatning, ikke var noe praktisk behov dertil, og idet man gikk ut fra at den praksis som fulgtes før overdragelsen av politimyndigheten til dosent Hoel m. fl. nu vilde kunne gjenoptaes. I denne forbindelse henviser den danske regjering også til det norske utenriksdepartements verhalnote av 20. juni hvorefter de hitil innhøstede erfaringer ikke har godtgjort nødvendigheten av det omhandlede politiopsyn. Den danske sendemann i Oslo, gående ut på at denne politimyndighet nu er tatt tilbake.

Den norske regjering erklærte sig i en note av 7. juli enig med den danske regjering i at suverenitetsspørsmålet forelegges til internasjonal avgjørelse.

Den danske regjering har med tilfredshet tatt til etterretning den i utenriksdepartementets note av 7. d. m. inneholdte meddelelse om at den norske regjering er enig med den danske regjering i at de bestående uoverensstemmelser av prinsipiell art med hensyn til suvereniteten over Øst-Grønland bør søkes løst ved internasjonal behandling av saken, og at de to regjeringer bør avtale mellom sig den form hvorunder sådan behandling skal foregå.

Den danske regjering bar av den norske regjerings note erfare at den norske regjering avde i den danske note av 3. juli d. å. omtalte muligheter foretrekker sakens foreleggelse til avgjørelse av den faste domstol for mellemsfolkkelig rettspleie. Den danske regjering kan tiltre det i så henseende fra norsk side fremsatte forslag.

Med hensyn til de i den norske regjerings note inneholdte uttalelser vedrørende visse forholdsavtaler om sakførselen og om følgene av en domsavgjørelse er den danske regjering ikke helt klar over hvor meget den norske regjering legger i disse uttalelser.

Den danske regjering tilføier at den uansett hvilket utfall saken måtte få fremdeles har til hensikt å ta de videst mulige hensyn til norske næringsvirksomheter i de pågjeldende egne.

Den danske regjering tilsikter ikke under sakens behandling å foreta noe overrumplende skritt eller treffe noen foranstaltning som er beregnet til å endre den rettslige stilling. Forutsetningen herfor må ganske naturlig være at det ikke fra norsk side foregår noe som nødvendig fremkaller danske foranstaltninger.

Den har i den norske regjerings uttalelser om, at den avgjørende dag skal være 1. juli sett et uttrykk for, at heller ikke denne regner med, at noe skritt

foretatt under sakens behandling kan være av avgjørende betydning. Den mener imidlertid, at det bør være forbeholdt domstolen å avgjøre, hvilke faktiske og rettslige momenter som bør komme i betraktning ved sakens pådømmelse.

Den danske regjering er således enig med den norske regjering i, at det foreliggende rettsgrunnlag ikke bør forrykkes fra noen av partenes side uten derfor å kunne anse det for riktig å peke på en vilkårlig dato som den 1. juli 1931 som grensen for hvad det kan fremføres under den eventuelle sak. Forutsatt at spørsmålet om hvilke ekspedisjoner og hvilken fangstvirksomhet som er foretatt på Øst-Grønland dras inn under sakens behandling, må den danske regjering for sitt vedkommende forbeholde sig å fremføre all dansk virksomhet der og alle de fra dansk side iverksatte videnskabelige ekspedisjoner.

sitt vedkommende å stille til-

(Forts. 5. side.)

På'n igjen.

Iformiddag kl. 10 møttes igjen storkonfliktens generaler hos riksmeglingsmannen i den nye tvungne megling, der blev innledet med Lilleborg-konflikten. Meningen er foreløbig å gå igjennem fag for fag for om mulig å finne en sprekke i partenes «fredsvilje» som basis for et nytt meglingsforslag.

„Bergensfjord“.

«Bergensfjord melder ankomst til Oslo antagelig kl. 16.45 idag.

Oprop.

ndradd en betydelig del av Øst-Grønland under norsk statshøiher. land er blitt norsk.

endt en stor ekspedisjon til Eirik Raudes Land. Denne ekspedisjon kyst, er rikt utstyrt med bidrag av den danske stat og det mektige

ner er fattige. De mangler ennu anseelige beløp for å fullføre de pgaver som de har satt sig på Øst-Grønland.

dsmenn som gleder sig over det som i disse dager er skjedd: å Øst-Grønland!

er liten — helst idag!

neres av undertegnede pressekomite.

Unar Skavlan.

Knut Domaas.

skib i likhet med «Helder»-ekspedisjonen.

Færøyingenes fiske på Vest-Grønland.

I 1925 åpnet danskene den såkaldte Færingerhavn på Vest-Grønland til bruk for færøfiske re. Siden har dette fiske øket som følgende tabell viser:

Ar	Skib	Mannskap	Saltfisk tonn	Verdi kr.
1925	2	38	143	70,400
1926	14	ca. 270	960	291,000
1927	15	300	1120	353,500
1928	5*)	108	523	197,200
1929	35	ca. 800	4600	1,500,000

De nøiaktige tall for 1930 vites ikke, men det var en meget stor stigning. Det er oplyst at over 20 pct. av Færøyrernes samlede befolkning deltok i fisket under Grønland. Fangstene var store og utbyttet jevnt godt. Fisket ved Grønland er blitt en meget viktig inntektskilde for Færøfolket. Også for Norge vilde dette fiske passe utmerket, da en stor del av den norske fiskeflåte på denne tid av året ligger uvirksom. Den vilde med held kunne anvendes fra grønlandske havner.

Også hvalfangsten ved Vest-Grønland spiller en betydelig rolle, uten at man dog har nøiaktige tall fra dette fangstfelt.

*) Den ringe deltagelse skyldtes Islandsfiskets gode utbytte det år.

Den danske regjerings note.

Fra København meddeles at det danske utenriksdepartement lørdag har utsendt den note den danske legasjon i Oslo, 3. juli, tilstillet det norske utenriksdepartement, hvori det bl. a. heter:

Den danske regjering har ment i sin verbalnote av 23. juni d. å. å ha tatt stilling til de spørsmål som inneholdes i den norske regjerings note av 20. s. m. Dens synspunkt er dette:

Den danske regjering har i de år som er forløpet siden overenskomsten av 1924 blev avsluttet bestrebt sig for såvidt mulig å undgå praktiske foranstaltninger hvorved de uoverensstemmelser av prinsipiell natur som overenskomsten ikke tok stilling til, kunde komme i forgrunnen.

Da det ved tildelingen av politimyndighet til dosent Hoel m. fl. fra norsk side skjedde et skridt som var uforenlig med dansk op-

fatning, henvendte man sig derfor til den norske regjering og gjorde innsigelse mot dette, idet det, dersom politimyndighet var nødvendig, måtte være Danmark som opprettet en sådan. Da den pågjeldende politimyndighet foreløbig opprettholdtes, uansett den danske regjerings henvendelse, meddelte den danske regjering under 14. mars 1931 den norske regjering at den hadde til hensikt å tildele lederen av den forestående Grønlandsekspedisjon politimyndighet, som da i overensstemmelse med den av Danmark i 1924 klarlagte opfatning måtte ha det i noten av 14. mars d. å. angitte omfang.

Da den norske regjering under 20. juni medelte at politimyndigheten blev tatt tilbake, anså den danske regjering det for mulig for sitt vedkommende å stille til-

(Forts. 5. side.)

Norges økonomiske interesser på Grønland.

(Forts. fra 3. side).

nemføre dette prinsipp. Blir så også dravis regnet som fast land, kan vi bli helt utestengt fra fangsten i isen rundt Grønlands kyster.

Man kan regne at de norske pelsdyrfangere på Øst-Grønland har nedlagt ca. 100,000 på husbygging og undersøkelse av fangstforholdene.

Fiskeriet ved Øst-Grønland.

Ved Øst-Grønland er gjort meget få fiskeforsøk så vårt kjennskap til de muligheter som her kan være til stede er meget små.

Ove Hjelkrem, Kristiansund, har oplyst om at han i 1929 hadde en ekspedisjon til Øst-Grønland for håkjeringsfiske. Ekspedisjonen gikk gjennom isbeltet ved Angmagssalik og videre nordover i landråken. Den begynte fisket i fjordmunningene nord for Angmagssalik hvor den fikk både kveite og torsk på sine håkjeringsredskaper. Utbyttet av turen var ca. kr. 40,000.

En engelsk tråler fisket på samme sted og man så den trekke trålen to ganger med godt resultat.

Under Ishavsrådets møte i vinter oplyste Peter Brandal at fiske-dampskiber fra Ålesund har fisket kveite i fjordene på Øst-Grønland, sannsynligvis syd for Angmagssalik.

I 1929 påtraff flere selfangere fra Møre store mengder av torsk inne i isbeltet utenfor Øst-Grønland.

I 1930 drev fiskerikonsulent Thor Iversen forsøksfiske ved Jan Mayen. Han fikk både sild og torsk. En del av torsken blev merket og utsatt ved Jan Mayen. Tre av disse merkede fisk er allerede gjenfanget — to ved Syd-Island og en ved Nord-Island. Da der tidligere ved Island er fanget torsk som er merket ved Vest-Grønland ser det ut til at torsken vandrer fra Island og opover langs begge sider av Grønland og tilbake til Island igjen.

Derimot er der aldri fanget torsk ved Island som er merket ved norskekysten eller Svalbard. Heller ikke er her i Norge fanget torsk som er merket ved Island eller Grønland, så det ser ut til at det er to helt adskilte torsk-

stammer — en som lever ved norskekysten, Svalbard og i Barentshavet og en annen som lever ved Island og Grønland.

Laks og røye er der fisket en hel del av på forskjellige steder i Øst-Grønland. Skipper Paul Lillenes fortalte ifjor at han et år fisket 12 tønner laks med et sildegarn ved en elvemunning på Claveringøen. Våre overvintreere har også fisket laks og røye på forskjellige steder i Øst-Grønland.

Fiskeriet ved Vest-Grønland.

I årene 1920—23 opdaget norske selfangere og hvalfangere store mengder torsk og kveite vestenfor Grønland.

I 1924 fisket M/S «Faustina» av Ålesund full last på 17 dager. En annen hat returnerte i august med stor last av frossen kveite som solgtes i England. Den annen kom hjem i september fulllastet med saltet torsk.

I 1925 deltok ca. 40 norske fartøier i fisket ved Vest-Grønland med en samlet besetning på ca. 1000 mann.

På grunn av at danskene hindret adgang til grønlandske havner kom disse små fartøier snart til å mangle kull, olje, agn og proviant. Da fiskeprisen året etter falt til omtrentlig det halve måtte disse små fartøier opgi fisket ved

Grønland. Kaptein Baldersheim i Bergen konstruerte da en ny type dorrier og utrustet den såkalte «Helder»-ekspedisjon med et moderskip på 5000 tonn. Denne ekspedisjon fisket store mengder av kveite som blev frosset og sendt til England med hurtiggående trålere. Dessuten hjembragte moderskipet en betydelig ladning frossen kveite som blev solgt i løpet av vinteren til meget høye priser.

I 1927 hadde rederiet foruten «Helder» ytterligere to motorskip på 500—600 tonn.

I 1928 benyttedes foruten «Helder» også et moderskip «Arctic Queen» på 10,000 tonn med fryseri, kjølerum og trandamperi ombord. Ekspedisjonens mannskap som var norsk utgjorde henimot 1000 mann. Ekspedisjonen varte mai—september. De heldigste fiskere tjente fra 3000—3500 kr. pr. mann. Ekspedisjonen gikk under engelsk flagg. Det nøiaktige utbytte av fisket kjennes ikke, men der har vært nevnt ca. 6 mill. kr. brutto. Disse store ekspedisjoner har fortsatt også de siste år, men vår almindelige fiskeflåte har måttet opgi fiske ved Vest-Grønland på grunn av manglende havner. Derimot er der i år fra Ålesund utrustet flere store ekspedisjoner med moder-

skib i likhet med «Helder»-ekspedisjonen.

Færøyingenes fiske på Vest-Grønland.

I 1925 åpnet danskene den såkalte Færingerhavn på Vest-Grønland til bruk for færøyskere. Siden har dette fiske øket som følgende tabell viser:

År	Skib	Mannskap	Saltfisk tonn	Verdi kr.
1925	2	38	143	70,400
1926	14	ca. 270	960	291,000
1927	15	300	1120	353,500
1928	5*)	108	523	197,200
1929	35	ca. 800	4600	1,500,000

De nøiaktige tall for 1930 vites ikke, men det var en meget stor stigning. Det er oplyst at over 20 pct. av Færøynes samlede befolkning deltok i fisket under Grønland. Fangstene var store og utbyttet jevnt godt. Fisket ved Grønland er blitt en meget viktig inntektskilde for Færøysfolket. Også for Norge vilde dette fiske passe utmerket, da en stor del av den norske fiskeflåte på denne tid av året ligger uvirksom. Den vilde med held kunne anvendes fra grønlandske havner.

Også hvalfangsten ved Vest-Grønland spiller en betydelig rolle, uten at man dog har nøiaktige tall fra dette fangstfelt.

*) Den ringe deltagelse skyldtes Islandsfiskets gode utbytte det år.

Norges Fremtidⁿ nr. 153

6/7-1931

6/7.31 ! Norges Fremtid
153

Danskene blir ikke trette av å fremheve at Grønland må være et lukket land under dansk suverenitet for eskimoenes skyld. Derfor gjelder det også å erhverve suvereniteten over Øst-Grønland.

På hele Øst-Grønland bodde det pr. 1. januar 1927 ifølge den danske videnskapsmann Th. N. Krabbe i alt 771 innfødte. I Angmagssalik, som nordmennene ikke akter å ta fra danskene, bodde det på samme tidspunkt 677 eskimoer. Resten bor i Scoresbysund.

På hele det av Devold okkuperte område bor det ikke en eneste eskimo. Sannelig må ikke Danmark okkupere Øst-Grønland for eskimoenes skyld!

„Fozarkidunde“

3/2. 37.

Norsk laksefiske i Eirik Raudes Land.

En ekspedisjon fra Ålesund.

* Ålesund 3. juli.

Et interessentskap her i byen under ledelse av kaptein B. H. Olsvik reiser i den nærmeste fremtid til Øst-Grønland for å fiske laks. Man har lenge visst at det er store mengder av laks i sjøen der borte, men ennå har ingen gjort forsøk på å nyttiggjøre sig lakseforekomsten utover det som fangstfolk, overvintre og selfangermannskaper kan ha tatt til eget bruk. Det er disse muligheter som man nu vil søke utnyttet i større målestokk. Det er store masser av laks på 5 til 7 kilo

forteller kaptein Olsvik til «Sunnmørsposten» og så vidt vi kan skjønne er det samme slags laks som den som forekommer i Alaska. Den norske laks — kongelaksen — har man påtruffet i se men den er ikke sett under land ved Øst-Grønland. Fisket skal drives i skjærgårdene og i fjordene ved Eirik Raudes land.

Ekspedisjonen kommer sannsynligvis til å reise fra Ålesund i slutten av neste uke, og mene å være hjemme om ca. 2 måneder.

"Oslo Aftenavis"

3/2-37

Nye muligheter for norsk foretaksomhet i Eirik Raudes land.

Et intessentskap fra Alesund vil drive laksefiske i stor stil.

Alesund, 3. juli.

Et intessentskap her i byen under ledelse av kaptein B. H. Olsvik reiser i den nærmeste fremtid til Øst-Grønland for å fiske laks. Man har lenge visst at det er store mengder av laks i sjøen derborte men ennå har ingen gjort forsøk på å nyttiggjøre sig lakseforekomsten utover det som fangstfolk, overvintre og selfangermannskaper kan ha tatt til eget bruk. Det er disse muligheter som man nå vil søke utnyttet i større målestokk. Det er store masser av laks på 5

til 7 kilo forteller kaptein Olsvik til „Sunnmørsposten” og såvidt vi kan skjønne er det samme slags laks som den som forekommer i Alaska. Den norske laks — kongelaksen — har man påtruffet i sel men den er ikke sett under land ved Øst-Grønland. Fisket skal drives i skjærgården og i fjordene ved Eirik Raudes land. Ekspedisjonen kommer sannsynligvis til å reise fra Alesund i slutten av neste uke og mener å være hjemme om omkring to måneder.

Stemningen.

Bergen, 3. juli.

Flora bystyre har sendt regjeringen et telegram hvori det heter at man venter at regjeringen gjør det som trengs for å hevde og verne de norske rettigheter på Øst-Grønland.

Hønefoss, 3. juli.

Interessen for Grønlandsspørsmålet er stor her i distriktene og som et uttrykk for denne interesse er det i disse dager her i byen dannet et Ringerikes Grønlandslag. Til styre blev valgt gårdbruker Herman Oppen, Martin Lundstad, ingeniør Gløersen, materialforvalter Dahl og redaksjonssekretær Oftedahl.

Berlingske Tidende

14/6-31

Berl. Tid., 14.—6.—31.

Østgrønlandske Hovedsynspunkter.

Af Kai R. Dahl.

Cand. juris Kai R. Dahl, der i 1921 og 1923—24 berejste Østgrønland og efter Skonnerten „Teddy“s Forlis overvintrede i Angmagssalik, hævder i denne Kronik, at Grønlænderne er de eneste, som har reelle Erhvervsinteresser i Nordøstgrønland.

I den heftige Pressediskussion, Is-havsraadets Forsøg paa Indgriben i norsk Udenrigspolitik har fremkaldt, har man hidtil savnet en Drøftelse af to af Sagens Hovedpunkter, Omfanget af Nordmændenes Fangstinteresser i Nordøstgrønland og Grønlændernes Stilling til deres Forfædres gamle Fangstmarker deroppe. Fra norsk Side har man nøjedes med at hævde, at deres Fangstinteresser er betydelige, uden at jeg nogen Sinde har set en nøgtern Vurdering af Fangstens virkelige Værdi, mens vi Danske med vanlig Beskedenhed helt har glemt at omtale Hovedinteressenterne, vore Myndlinge Grønlændernes, navnlig Østgrønlændernes Stilling til denne for dem meget alvorlige Sag.

Lad os først se paa Fangstmulighederne i Nordøstgrønland. Stræk-

ningen fra Franz Joseph-Fjorden paa 73. nordlig Breddegrad og op til Hovgaards-Ø eller Nordost Rundingen. Vildtrigt er selve Landet langt fra, efter at Renerne for nogle Aar tier siden fuldstændigt er forsvundet. Der findes endnu paa sine Steder betydelige Moskus-Okseflokkene, men dette ædle Sturvildt har næsten ingen Salgsværdi for den europæiske Fangstmand. Fuglevildtet har endnu mindre Betydning. I de korte Sommermaaneder kan Jægerne skyde lidt Gæs, Edderfugle, Maager og undertiden Ryper, men det er ikke store Sager. Harer er ret almindelige, men tjener ogsaa kun til en kærkommen Afveksling i Jægerens ensformige Kost. Det eneste Vildt, der har virkelig Handelsværdi for europæiske Fangstmænd, er Pelsdyrene: Ræv og Bjørn. Ulven kommer ikke engang

i Betragtning, da dens Faatallighed, som staar i omvendt Forhold til den Skade, den anretter, og dens Snuhed gør den til et meget lidet lukrativt Fangstobjekt. For Resten er Ulveskind næsten intet værd som Handelsvare.

Ræve- og Bjørneskind er derimod stadig ret værdifulde, selv om Priserne er faldet stærkt i de senere Aar. Men kan Udbyttet betale europæiske Fangstfolks Togter til dette fjerne Land og deres aarelange Ophold deroppe? Det synes Nordmændene at mene, da deres Fangstfolks Erhvervsinteresser danner Hovedhjørnestenen i hele deres Aktion, men denne Betragtning holder ikke Stik for en nøgtern Vurdering. Byder Landet virkelig paa Muligheder for Storfangst, havde Østgrønland næppe faaet Lov til at ligge øde hen, saa længe Tilfældet har været. De norske Fangstskuder, der i Aarene før og under Krigen har gjort Afstikkere ind til Kysten, har enkelte Gange efterladt Folk, men deres Udbytte af Overvintringen har aldrig været stort. De har muligvis i et enkelt Tilfælde faaet Valuta for den sparsomme Udrustning, disse nøjsomme og dygtige Fangstfolk er blevet forsynet med.

men meget mere er det næppe blevet til. Forsøgene blev derfor ikke gen taget før i de allersidste Aar, da politiske og videnskabelige Hensyn er begyndt at spille ind, saaledes at Ekspeditionerne har faaet økonomisk Støtte fra anden Side. Betale sig har de nemlig aldrig været i Stand til, ja, jeg tør paastaa, at de, alle Udgifterne iberegnet, hvert eneste Aar har givet et klækkeligt Underskud.

Grunden til, at Udbyttet har været saa pauvert, ligger lige for. Hovedvildtet, de blaa og hvide Ræve, der skal betale Ekspeditionerne, forekommer alt for sparsomt. Tidligere har Forholdet muligvis været et andet, men i Øjeblikket er Sandheden den, at man kan vandre Mil efter Mil uden at se frisk Fod af Ræv, endsige Mikkel selv. De norske Fangstfolk er i de sidste Aar slaaet ind paa den eneste Jagtmetode, der synes at have Udsigt til Held, at forøge deres Aktionsradius. Paa deres Ski drager de milevidt bort fra deres Hovedbasis og støttende sig til smaa Jægerly, Jordhuler eller Halvtage anbragt under Klipperne passer de deres Sakse, som er spredt over mange Kvadratmil. Paa denne Maade har de i de sidste Aar fanget ganske

Berlingske Tidende

14/6-31

godt, men alligevel ikke saa meget, at deres Rejser og deres Overvintring har kunnet betale sig med de nuværende Pelspriser. Et simpelt Regnestykke vil vise dette. Paa Verdens største Ræveskindsauktion, den kongelige grønlandske Handels aarlige Bortsalg, er Gennemsnitsprisen paa Ræveskind i de sidste Aar faldet til ca. 200 Kr. men ikke engang saa meget kan de norske Fangstmænd vente at faa ind paa deres Ræveskind alene af den Grund, at der ikke i Nordostgrønland findes nær saa mange Blaaræve som i de grønlandske Kolonier. Paa Vestkysten er Forholdet mellem de langt værdifuldere Blaaræve og de ikke særlig efterspurgte hvide Ræve 3:1, mens det omvendte er Tilfældet i Nordostgrønland. Regner man derfor med en Gennemsnitspris af Kr. 150,— for nordostgrønlandske Ræve, skal Nordmændene være usædvanlig heldige for at naa op paa et nogenlunde hæderligt Udbytte. Det forlyder, at de 12—13 norske Fangstfolk, der har overvintret i Aar, skal have fanget mellem 100 og 150 Ræve, men selv denne overraskende gode Fangst giver dem kun 15—20.000 Kr., og det er ikke nok til at betale Ekspeditio-

nen. Tilmed maa man gaa ud fra, at dette Udbytte ligger i Nærheden af Maksimum. I daarlige Aar daler Fangsten let ned til det halve eller til Fjerdedelen.

Endelig maa man regne med, at den intensive Rævefangst, der i de sidste Aar er drevet i Nordostgrønland, hurtigt vil decimere Bestanden. Det vil med andre Ord gaa paa samme Maade her som paa Nordmændenes andre Fangstfelter.

Men Bjørnefangsten maa da kunne give stort Udbytte? Isbjørnen er jo hverken helt eller delvis stationær som Rævene, men Bestanden fornyes bestandig oppe fra det store Polbassin. Det sidste er rigtigt, men desværre er det gaaet Bjørnene, som det er gaaet Træksælerne, der, før Nordmændene begyndte deres store Isfangst, havde overordentlig Betydning for den grønlandske Befolkning. men nu tager af med uhyggelig Fart. Den europæiske Bjørnejagt har derfor aldrig betydet stort i Nordostgrønland, og det er ret faatallige og som oftest daarligt behandlede Skind, saa vel danske som norske Jægere har sendt hjem i de senere Aar. Da Prisen oven i Købet ligger væsent-

lig lavere end paa Ræveskind, har denne Fangst aldrig kunnet bøde væsentlig paa det i Forvejen daarlige Resultat. Andre Indtægtskilder kan de nordostgrønlandske Jægere nemlig ikke regne med. Det Par Sæler eller den Hvalros, det lykkes dem at nedlægge i Ny og Næ, kan kun bruges til Hundefoder.

Er Nordostgrønland da ganske værdiløs som Fangstmark? Ja, absolut for europæiske Jægere! Grunden hertil er først og fremmest, at Europæerne ikke sidder inde med den samme arktiske Fangstteknik som Grønlanderne. De danske og norske Jægere har altid været bundet til selve Landet, mens Grønlandernes Hovederhverv ligger paa Søen og i Isen. Det er almindelig kendt her — og jeg skal derfor ikke i Grønlands Moderland gaa ind paa dette Spørgsmaals Detailler — at Grønlandernes Eksistens fra gammel Tid har været baseret paa Sælfangst. I store Dele af Vestgrønland er Sælerne nu næsten forsvundet, saa at Befolkningen har maattet slaa ind paa andre Erhverv, men for Østgrønlanderne, Angmagssalikere og Scoresbysundere er Sælen stadig det vigtigste Vildt.

Klæde vænnet dees sendt.

Sælen føder Østgrønlanderne, Sælen klæder dem, mens Bjørnen, der endnu spiller en vis Rolle i denne Del af Landet, nærmest kan lignedes ved de store Lodder i Lotteriet, som giver den heldige Fanger uventet Kapital.

Mens Træksælerne som nævnt er taget stærkt af, findes de stationære Sælarter, først og fremmest Fjordsælerne, stadig i rigelig Mængde langs Østgrønlands Kyst, hvor Bestanden synes at holde sig ret konstant. Dette gælder ikke alene Angmagssalikomraadet, men i endnu højere Grad Scoresbysund og Egnene Nord for, hvor der de fleste Steder med godt Udbytte vil kunne drives Sæljagt af Grønlanderne, mens europæiske Fangstfolk, hvad Nordmændenes og Danskernes hidtidige Virksomhed tilstrækkelig tydeligt har vist, slet ikke kan basere deres Erhverv paa denne Fangst. De talrige gamle eskimoiske Hustømter, der ligger spredt over hele Kysten, viser ogsaa, at Landet tidligere har kunnet føde en Befolkning, og alt tyder paa, at det samme stadig er Tilfældet, i Særdeleshed da Nutidens Grønlandere ikke i saa høj Grad som deres Forfædre er prisgivet den barske Natur, men altid

nora Frederikke Elisabeth Spendrup.

vil kunne støtte sig til danske Kolonipladser. Man maa derfor ikke opfatte det, at Landets tidligere Beboere er uddøde eller vandret bort, som et Bevis paa, at Nordostgrønland er ubeboeligt. Faa Hungermaaneder har kunnet bortrive en primitiv Eskimobefolkning, der muligvis ogsaa kan være gaaet til Grunde paa Grund af Sygdomme eller som Følge af de rasede Slægtsfejder, der tidligere hærgede Landet.

Scoresbysunds heldige Kolonisering er i øvrigt det bedste Bevis paa, at disse Paastande holder Stik i Praksis. Adskillige Steder Nord for Scoresbysund vil sikkert kunne byde Grønlanderne lige saa fortræffelige Levevilkår, bl. a. Franz Josephfjorden, Gael Hampkesbugt og Claveringstrædet. Maa det da ikke være vor første og største Opgave, at holde Hævd over disse Landstrækninger, saa meget mere som de bevisligt ingen økonomisk Værdi har for andre Nationer, men i givet Tilfælde kan give haardt tiltrængt Plads for Grønlands egne Børn. Skulde Nordmændene endelig hævde, at deres Sælfanger-skuder paa Sommertogtet en enkelt Gang under Land kan fange

nogle Bjørne, Sæler eller Hvalrosser — de sidste er for Resten allerede næsten udryddet — vil det ikke være uoverkommelige en Gang for alle at erstatte dem dette Tab. Omregnet i rede Penge vil det ikke beløbe sig til en Brøkdel af de Summer, Nordmændene i de senere Aar har givet ud til Østgrønlands-Tryksvæerte. Hovedformålet for os Danske maa da være ikke at forskertse Grønlandernes naturlige Rætt til at Aare at tage hele deres store Land, som de og de alene har Betingelse for at udnytte, i Besiddelse. Skal der endelig forhandles, lad det da ske i Samråd med Grønlanderne selv. De vil sikkert ikke i saa høj Grad som vore Forhandlere i 1923—24 lade sig forlede til Sognepolitik. Jeg kan derfor nu ligesom for syv Aar siden, da jeg skrev min Bog „Paa Isflage langs Østgrønland“, slutte med at udtale Haabet om, at Landet altid maa ligge saaledes, at Grønlanderne, hvis deres nuværende Fangstomraader skulde blive daarlige end de er, kan ty til Nordostgrønland og dér faa Lov at fortsætte deres gamle, frie Jægerliv.

Kai R. Dahl.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Politiken

skriver den 10 JUNI 1931

Spørgsmaal, som her faar Svar!

Imul
Peter Freuchen besvarer her
nogle aktuelle Spørgsmaal, der
er blevet stillet til ham.

En højt anset Nordmand var her i København i Gaar. Talen faldt naturligvis paa Grønland, og mærkelig nok siger Manden, at han „vanskeligt“ kan bedømme Situationen. Han har stillet en Del Spørgsmaal i Norge, men ikke faaet dem besvaret. Og nu vil han gerne have forskelligt oplyst.

Er det gammelt norsk Land, der strides om i Øjeblikket? spørger han. Hertil maa Svaret være et absolut Nej. Ved „gammelt norsk Land“ kan i velvilligste Tilfælde kun forstaas, hvad der var kendt og beboet før 1814. Da var Østkysten af Grønland ganske ukendt.

Har Erik den Røde været der eller i Nærheden? (Dette tror mange i Norge, fordi man vil give Landet hans Navn). Aldeles ikke! Erik den Røde kom til Julianehaab Distrikt i det sydlige Vestgrønland. Hans Interesser laa jo i at finde Græsland til sine Dyn, og at sejle op til nord for Scoresby Sund var dels umuligt for ham og ganske ude af hans Vej. Og han anede ikke noget om Landets Eksistens.

Hvem har først gennemsgt Landet? Scoresby Sund er opdaget af Scoresby den Yngre i 1823. Senere har Tyskeren Koldevee og Østrigeren Payer fundet Franz Josefs Fjord og Landet nord derfor. Amerikanske Penge udlagde de store Depoter i 1899 paa Shannoneen og Bass Rock for den amerikanske Baldwin-Ziegler-Ekspedition, hvor bl. a. Ejnar Mikkelsen var med. Senere, da der ikke blev Brug for Depoterne til Amerikanerne, blev der sendt Folk op, som slog en Plade op paa Husenes Døre, hvorpaa der stod „Til Kaptajn Otto Sverdrup“. Det var, da den store 2. Framekspedition fra Norge var udeblevet. Heller ikke Sverdrup fik Brug for Forsyningerne. I 1906 kom Danmark-Ekspeditionen derop. Og Mylius-Erichsen fik Anmodning om at tage Plakaten ned igen og sætte en ny op: „Til forliste Søfolk“.

Danmark-Ekspeditionen kortlagde Resten af Østkysten nordefter. Den danske Ryder-Ekspedition var der 1891 og Andrup-Hartz-Ekspeditionen 1900. Siden har Ejnar Mikkelsens Alabama-Ekspedition ligget der og undersøgt Landet. Saa kom Danskeren I. P. Kocks Ekspedition over Indlandsisen 1912, og i den nyeste Tid har Englænderen Wordie og Danskeren Lauge Koch gjort store geologiske Undersøgelser langs hele Kysten. Først samtidig med disse er Nordmændene begyndt at arbejde med naturvidenskabelige Undersøgelser af Landet, men de

Spørgsmaal i Norge, men ikke faaet dem besvaret. Og nu vil han gerne have forskelligt oplyst.

Er det gammelt norsk Land, der strides om i Øjeblikket? spørger han. Hertil maa Svaret være et absolut Nej. Ved „gammelt norsk Land“ kan i velvilligste Tilfælde kun forstaas, hvad der var kendt og beboet før 1814. Da var Østkysten af Grønland ganske ukendt.

Har Erik den Røde været der eller i Nærheden? (Dette tror mange i Norge, fordi man vil give Landet hans Navn). Aldeles ikke! Erik den Røde kom til Julianehaab Distrikt i det sydlige Vestgrønland. Hans Interesser laa jo i at finde Græsland til sine Dyr, og at sejle op til nord for Scoresby Sund var dels umuligt for ham og ganske ude af hans Vej. Og han anede ikke noget om Landets Eksistens.

Hvem har først gennemført Landet? Scoresby Sund er opdaget af Scoresby den Yngre i 1823. Senere har Tyskeren Koldevee og Østrigeren Payer fundet Franz Josefs Fjord og Landet nord derfor. Amerikanske Penge udlagde de store Depoter i 1899 paa Shannonøen og Bass Rock for den amerikanske Baldwin-Ziegler-Ekspedition, hvor bl. a. Ejnar Mikkelsen var med. Senere, da der ikke blev Brug for Depoterne til Amerikanerne, blev der sendt Folk op, som slog en Plade op paa Husenes Døre, hvorpaa der stod „Til Kaptajn Otto Sverdrup“. Det var, da den store 2. Framekspedition fra Norge var udeblevet. Heller ikke Sverdrup fik Brug for Forsyningerne. I 1906 kom Danmark-Ekspeditionen derop. Og Mylius-Erichsen fik Anmodning om at tage Plakaten ned igen og sætte en ny op: „Til forliste Søfolk“.

Danmark-Ekspeditionen kortlagde Resten af Østkysten nordefter. Den danske Ryder-Ekspedition var der 1891 og Andrups-Hartz-Ekspeditionen 1900. Siden har Ejnar Mikkelsens Alabama-Ekspedition ligget der og undersøgt Landet. Saa kom Danskeren I. P. Kocks Ekspedition over Indlandsisen 1912, og i den nyeste Tid har Englænderen Wordie og Danskeren Lauge Koch gjort store geologiske Undersøgelser langs hele Kysten. Først samtidig med disse er Nordmændene begyndt at arbejde med naturvidenskabelige Undersøgelser af Landet, men Resultaterne er endnu ikke tilendeførte ved Bearbejdelse af Materialet.

Er der „Livsinteresser“ paa Stedet for Norge? Norge har Verdens bedste Fangstfolk. Der fanges hvert Aar dels af Skibe, der sejler hjem med Fangsten igen, dels af Overvintringsekspeditioner. Men Fangsten er ikke overdaadig, Priserne er lave og faldende. Man er derfor begyndt at lave Rævefarme deroppe. Foderet er Fangst fra Havet. Men over 30 Mand har der aldrig overvintret paa én Gang, og de dygtige Folk samler ikke jordisk Mammon for deres haarde Arbejde. En Fangstmands Glæder søges ikke i Gods og Guld. Der er andre Værdier i Livet deroppe; i alt Pionerarbejde ligger en Løn, der ikke kan maales af Hjemmesiddere. Men økonomisk set er Udbyttet ringe i Forhold til Risiko og Arbejde.

Findes en Statistik over Fangstens Resultater? Nej, ingen paalidelig. Det er Fangstfolks Skik, at de ikke „synger ud“ om, hvad de har faaet. Der ligger ofte Interesser i at skjule sit Nederlag eller dølge sit Held. Men at ingen Rigdom er hentet deroppe, er sikkert. Det er et dejligt Land, men mere dejligt end givtigt.

Disse Svar paa disse Spørgsmaal havde den norske Herre ikke kunnet faa i Norge.

Nu fik han dem. Og sagde Tak, tak og gik.

Peter Freuchen.